

GØLIN KAURIN NILSEN

**PÅ
NIVÅ**
**ARBEIDSBOK
B2**

B2: OVERSIKT

GRAMMATIKK I NORSK SOM ANDRESPRÅK,
BASERT PÅ DET FELLES EUROPEISKE RAMMEVERKET FOR SPRÅK (CEFR)

FAGBOKFORLAGET

INNHOOLD

Ordklasser

Ordlaging

Setninger

Tekster og tekstbinding

FORORD

På nivå er en serie grammatikkbøker som består av to teoribøker og fire arbeidsbøker. Serien gjennomgår *basisnivåene* A1 og A2 og de *selvstendige nivåene* B1 og B2. Disse nivåene for språkkompetanse blir beskrevet i *Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere* (VOX (nå: Kompetanse Norge) 2012) og i *Det europeiske rammeverket for språk: læring, undervisning og vurdering* (UDIR 2011).

I arbeidsboka på A1 bruker vi setninger og små tekster som vi vet er vanlige å bruke når vi begynner å lære et nytt språk. Vi arbeider også med lydlære. På A2 fortsetter vi arbeidet med setninger som er *frekvente*, og med tekster fra *dagligdagse* situasjoner og vokabular. Samtidig begynner vi å *analysere* grammatikken vi arbeider med. Vi spør for eksempel: Er det et adjektiv eller et adverb? Hvilket ord i setningen forteller adjektivet om? På B1 legger vi enda mer vekt på dette: Vi kan sette ordene i en setning i grupper, og vi kan analysere en setning og finne ut hvordan den kan varieres. På B2 går vi enda mer i dybden og ser på hvordan vi kan uttrykke detaljer og nyanser ved hjelp av presis og korrekt grammatikk. Du trenger ikke gjøre kapitlene i arbeidsboka i rekkefølge, men jeg anbefaler at du starter på oppgave 1 og arbeider deg framover innenfor hvert kapittel.

GRAMMATIKK GIR MENING

Når vi arbeider med å lære et språk, *arbeider vi alltid med grammatikk*. Grammatikk handler om hvordan ord i et språk er ordnet i forhold til hverandre for å gi mening. Vi lærer også grammatikk når vi lærer morsmålet vårt, men da tenker vi sjelden over det. Oppgavene i arbeidsbøkene til *På nivå* er laget slik at vokabularet er nyttig i flere sammenhenger, og derfor henger vokabularet og grammatikken i oppgavene nøye sammen. Det betyr at du kan ha fokus på ordene og på situasjonen og *samtidig* lære grammatikk.

SJEKKLISTER

Å bli flinkere og tryggere i grammatikk handler mye om *hvordan* du gjør grammatikkoppgaver. Det er viktig å lese teori *før, samtidig* og *etter* at du har gjort en oppgave. Derfor er det *sjekkliste* etter hver bolk i arbeidsbøkene. Ved hjelp av disse sjekklisterne kan du finne ut hva du kan, og hva du trenger å øve mer på eller lese mer om.

IKONER

I teoribøkene og arbeidsbøkene kan du finne følgende ikoner:

Dette ikonet finner du i kapitlene om tekster i *teoribøkene*: Læringsmålet i Læreplanen er at du skal kunne **skrive** slike tekster.

Dette ikonet finner du i kapitlene om tekster i *teoribøkene*: Læringsmålet i Læreplanen er at du skal kunne **lese** og **forstå** slike tekster.

Dette ikonet viser at stoffet finnes som lydfil på verkets hjemmeside.

Dette ikonet finner du både i *teoribøkene* og i *arbeidsbøkene* sammen med tips til praktiske huskereglere om grammatikk.

Dette ikonet finner du en del steder i *teoribøkene* sammen med spørsmål som hjelper deg med å sammenlikne morsmålet ditt (eller andre språk du kan) med norsk. Noen ganger kan sammenlikning av språk gjøre det lettere å forstå og huske grammatiske regler.

Sammen med dette ikonet finner du kommentarer som går litt videre enn resten av teorien i *teoribøkene*. Det kan for eksempel være en forklaring som du ikke trenger å kunne, men som gjør det lettere å huske hvorfor noe er som det er på norsk.

Dette ikonet betyr at du kan lese mer om temaet i enten A1/A2- eller B1/B2-teoriboka (A eller B). Sidetallet viser hvor i boka du skal slå opp.

Noen steder i B1/B2-boka kan en ordforklaring være til hjelp for å forstå et grammatisk begrep.

Copyright © 2019 by
Vigmostad & Bjørke AS
All Rights Reserved

1. utgave / 1. opplag 2019
ISBN: 978-82-11-02582-1

Grafisk produksjon: John Grieg, Bergen
Grafisk design og sats: tilfellet.torgersen as
Omslagsdesign ved forlaget.

Forfatteren har mottatt støtte fra Det faglitterære fond.

Spørsmål om denne boken kan rettes til:
Fagbokforlaget
Kanalveien 51
5068 Bergen
Tlf.: 55 38 88 00 Faks: 55 38 88 01
e-post: fagbokforlaget@fagbokforlaget.no
www.fagbokforlaget.no

Materialet er vernet etter åndsverkloven.
Uten uttrykkelig samtykke er eksemplarframstilling
bare tillatt når det er hjemlet i lov eller avtale med Kopinor.

KAPITTEL 1

ORDKLASSER

SUBSTANTIV

1 PETRAS PARIS

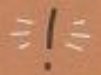

Sett strek under substantivene i teksten.

Utsikten fra rommet hennes var fantastisk. Hver kveld flyttet hun den gamle lenestolen bort til vinduet, åpnet dørene og nøyte den svake varmen fra kveldssola. Vinduet var en fransk balkong, som egentlig ikke er en balkong, men et vindu så stort som ei dør. Utenfor vinduet var det et rekkverk, og på rekkverket hadde hun en full blomsterkasse. Det hendte at hun ønsket seg eget bad og eget kjøkken, men ellers hadde hun akkurat så mye plass som hun trengte.

Skriv inn substantivene i riktig kolonne i tabellen.

Hvilket kjønn har substantivene: hankjønn, hunkjønn eller intetkjønn?

Sjekk ordbok.uib.no

ABSTRAKTER	KONKRETER

2 STOR ELLER LITEN BOKSTAV?

Sett inn stor eller liten bokstav, punktum og komma.

det er tre klimasoner i norge vi har kystklima innlandsklima og arktisk klima arktisk klima betyr at normaltemperaturen er under 10 grader celsius i årets varmeste måned det vokser ikke trær i arktiske områder likevel kan det bli varmt for eksempel har vardø i nord-norge arktisk klima men der var det 27 grader en dag i juli i 1987

!
Les om regler for bruk av
skilletegn og stor og liten
bokstav i På nivå A1/A2
(teoriboka)

3 HANKJØNN, HUNKJØNN ELLER INTETKJØNN?

Her er 20 substantiv. Hvilket kjønn har substantivene? Sett inn ubestemt artikkel: *en*, *ei* eller *et*. Kan noen av substantivene ha både artikkel *en* og artikkel *ei*?

Hvor mange av substantivene klarer du uten å se i fasiten?

a) _____ lærebok	k) _____ motorvei
b) _____ kurs	l) _____ kjøkken
c) _____ sofa	m) _____ supermarked
d) _____ problem	n) _____ utdanning
e) _____ utfordring	o) _____ skog
f) _____ oppgave	p) _____ kyst
g) _____ husleie	q) _____ klima
h) _____ spisebord	r) _____ forurensning
i) _____ pute	s) _____ miljø
j) _____ sak	t) _____ kollega

- 0-10: Du bør nok øve mer. Husk å lære artikkel sammen med substantivet!
- 11-13: Ganske bra.
- 14-16: Fint.
- 17-18: Veldig bra.
- 19-20: Fantastisk! 😊 Du har gode læringsstrategier. Del strategiene dine med andre!

4 UREGELRETTE SUBSTANTIV (1)

Hvordan bøyer vi disse substantivene?

Fyll ut tabellen.

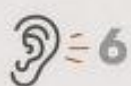
ENTALL		FLERTALL	
ubestemt form	bestemt form	ubestemt form	bestemt form
	øyet		
en vaffel			
ei datter			
		brødre	
	dollaren		
ei and			
	kneet		
	tåa		
et tre			
en meter			

5 UREGELRETTE SUBSTANTIV (2)

Sett inn rett form av substantivet i setningene.

Lytt og gjenta setningene.

- a) and Det er så fint vær i dag. Skal vi ta en tur i parken og mate _____?
- b) bok Har du vært hjemme hos professoren? Veggene hans er fulle av _____.
- c) bror Simon har tre _____ og ei søster.
- d) bestefar Begge _____ mine er døde, dessverre.
- e) fetter Jeg har bare kontakt med to av _____ mine.
- f) hånd Har du vasket _____?
- g) kne Han har blitt operert i begge _____.
- h) lærer Mange _____ synes at jobben er veldig krevende.
- i) mor De skal ha et møte for enslige _____.
- j) onkel Hvor mange _____ og tanter har du?
- k) sko Har du kjøpt nye _____? De var kjempefine!
- l) sommer Vi har vært hjemme tre _____ på rad.
- m) strand _____ på Jæren er nydelige!
- n) sykkel Hvorfor må alle _____ stå rett utenfor inngangen?
- o) ting Det er to _____ jeg må spørre deg om.
- p) tre Har du hørt uttrykket: «Han ser ikke skogen for bare _____?»
Vet du hva det betyr?
- q) tå Jeg fryser på _____!
- r) vaffel Sønnen min elsker _____ med jordbærsyltetøy og krem.

FRA ENTALL TIL FLERTALL

Skriv setningene med det **markerte** substantivet i flertall. Må du forandre noen andre ord i setningen når du endrer fra entall til flertall?

Lytt og lag setninger med substantivet i flertall.

a) Hvor la du **boka**?

---

b) Har du begynt på **oppgaven**?

---

c) Fikk du snakket med **kollegaen** din?

---

d) Jeg traff **broren** din i byen i går.

---

e) Denne **buxsa** er på salg nå.

---

f) **Naboen** vår bråker ganske mye, synes jeg.

---

g) **Ungen** til naboen vår skriker ganske ofte, synes jeg.

---

h) Har du vannet **planten** i vinduet?

---

i) Skal vi diskutere denne **saken** på møtet i morgen?

---

j) Leste du ikke **mailen** min?

---

7 FRA FLERTALL TIL ENTALL

Skriv setningene med det **markerte** substantivet i entall. Må du forandre noen andre ord i setningen når du endrer fra flertall til entall?

Lytt og lag setninger med substantivet i entall.

- a) Disse **oppgavene** er kjedelige.

- b) **Bøkene** hans handler om borgerkrigen i Colombia.

- c) De må selge **bilene** sine.

- d) Han har ikke hatt noen **jobber** i det siste.

- e) Sendte du **søknadene**?

- f) **Døtrene** deres arbeider i NRK.

- g) Hun skryter alltid av **barnebarna** sine.

- h) Jeg har bakt to **kaker** til selskapet på fredag.

- i) Har dere kastet de gamle **radioene**?

- j) Kan du lukke **vinduene**, er du snill?

---

8 HVILKEN REGEL?

Her er fire regler for om vi skal bruke ubestemt artikkel eller ikke når substantivet er pre-dikativ i setningen (se også side 18-19 i teoriboka).

Hvilken regel gjelder for setningene? Skriv riktig nummer ved setningene.

Regel 1: Vi bruker ikke ubestemt artikkel hvis substantivet beskriver ei gruppe, slik som yrke, tro, etnisitet eller liknende.

Regel 2: Vi bruker ikke ubestemt artikkel hvis vi legger til et adjektiv som beskriver *gruppa* (ikke personen).

Regel 3: Vi bruker ubestemt artikkel hvis vi legger til et adjektiv som *bare* beskriver personen (ikke gruppa).

Regel 4: Vi bruker ubestemt artikkel hvis substantivet beskriver en persons egenskaper.

☐	Er det sant at faren din er ateist?	☐	Laila er personlig kristen.
☐	Petter er en grineunge!	☐	Hun spiser som en gris.
☐	Pedro er spanjol.	☐	Vil du bli sykepleier?
☐	Maradona er en levende legende.	☐	Leo er en lojal venn.
☐	Onkelen min var murer, men nå er han pensjonist.	☐	Før var Jørn rektor, men nå er han skolesjef.
☐	Hvem var rektor på denne skolen i 2010?	☐	Hallgeir er bonde, akkurat som faren.
☐	Fikk du jobben som assisterende trener?	☐	Naboen vår er oppfinner.
☐	Søstera hans er en skrytepave!	☐	Naboen vår er en gal oppfinner.
☐	Jorunn er katolikk.	☐	Ikke vær redd! Jensen er en dyktig kirurg.

9 UBESTEMT ARTIKKEL

Skal det være ubestemt artikkel i disse setningene? Fyll ut med riktig artikkel hvis det er nødvendig.

- Even er _____ rørlegger. Han er veldig flink, synes jeg. Hvis dere trenger _____ dyktig rørlegger, kan dere ringe til Even.
- Muzzi er _____ fungerende avdelingsleder denne uka. Morten er _____ avdelingsleder, men denne uka er han syk. Derfor er Muzzi _____ vikar for Morten.
- Tante Petra skal ha _____ ferie de to siste ukene i juli. Farmor har _____ ferie hele året nå. Hun har gått av med _____ pensjon.
- Ada har spurt om jeg kan bake _____ kake til festen på lørdag. Jeg vil helst bake boller, men Evelyn skal bake boller. Derfor må jeg bake _____ kake.
- Spiller du _____ piano? Nei, jeg spiller _____ gitar. Jeg er _____ profesjonell musiker.
- Even er _____ rotekopp. Kjøkkenet hans flyter av skitne kopper og tallerkener!
- Tante Petra er _____ følelsesmenneske. Hun blir lett såret, så det er viktig å tenke over hva man sier til henne.

10 LEDIG STILLING?

Lytt og fyll ut setningene.

Lytt og gjenta.

- Jeg ringer angående _____.
- Er det mulig å få snakke _____?
- Det er _____ til den _____.
- Vi _____ at du skal komme til _____.
- Hvor _____ har du?
- Hvilke _____ har du hatt _____?
- Hvorfor sluttet du i _____?

- h) Jeg sluttet i _____ fordi bedriften gikk _____.
- i) Jeg ønsker å _____ til _____.

11 RETT FORM (1)

Sett inn rett form av substantivene i setningene. Noen ganger må du sette inn artikkel (en, ei, et) foran substantivet hvis det skal stå i ubestemt form, entall.

Er du usikker på hvilket kjønn substantivet har? Sjekk ordbok.uib.no

utfordring

Denne oppgaven er _____, men jeg liker _____.

Det du kaller problemer, kaller jeg _____.

Hvilken _____ skal du gi meg i dag?

vindu

Vi har to store _____ på soverommet. Men heldigvis kan vi åpne det ene _____.

Jeg får ikke sove uten åpent _____.

kontrakt

Har du skrevet _____ med den nye arbeidsgiveren din? Alle arbeidstakere skal ha _____ skal inneholde informasjon om arbeidstid, ferie, lønn, overtid og andre arbeidsforhold. Noe er selvfølgelig regulert i arbeidsmiljøloven, men det er viktig å ha _____ likevel.

miljø

Hvordan tar du vare på _____? Sorterer du søppelet ditt? Mange er opptatt av _____ nå for tida, kanskje særlig de unge.

Hvordan er _____ på arbeidsplassen din? Er _____
godt eller dårlig? Er ledelsen opptatt av å skape et godt _____, eller
overlater de det til de ansatte?

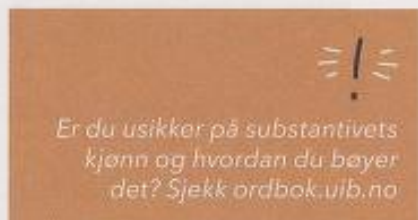
ferie

Jeg gleder meg til årets _____. Vi skal reise til Cuba. Det blir
_____ utenom det vanlige! Vi har spart lenge til denne
_____.

12 RETT FORM (2)

Sett inn rett form av substantivene i setningene. Hvilket kjønn
har substantivene: hankjønn, hunkjønn eller intetkjønn?

Trenger du artikkel i ubestemt form entall?

- a) arbeidsgiver   Hvor mange _____ har du vært i kontakt med?
- b) bestemor   Da hun var lita, elsket Frida å være på besøk hos
_____ si.
- c) boligmarked   Det er ikke så lett å komme seg inn på _____ nå for
tida.
- d) fjell   Det er sju _____ rundt Bergen.
- e) flyktning   Elahe kommer fra Iran. Hun er _____.
- f) gaffel   Kan du legge kniver og _____ på bordet, er du snill?
- g) hals   Uff, jeg har veldig vondt i _____ i dag.
- h) hår   Har du klippet _____? Du ble kjempefin!
- i) inntekt   Firmaets _____ har gått kraftig ned de siste månedene.
- j) krig   De har flyktet fra _____ i Syria.
- k) nøkkel   Har du sett _____ mine?
- l) lekse   Har du gjort _____ dine?

- m) bror   Hvor mange _____ har du?
- n) oppgave   Denne _____ var veldig vanskelig!
- o) hånd   Vask _____ før vi spiser!
- p) buss   Jeg tok _____ hjem fra jobb i dag.
- q) brille   Jeg må bruke _____ når jeg ser på TV.
- r) sykkel   Kan jeg låne _____ din?
- s) snekker   Jeg trenger _____, ikke en rørlegger!
- t) jul   Pleier dere å være sammen i _____?
- u) bok, bibliotek   Du kan låne _____ på _____.
- v) kjøkken, stue   Vi har ikke sitteplass på _____, men vi har et stort
spisebord i _____.
- w) vaffel, besøk   Jeg lager _____ til _____ i ettermiddag.
- x) sommer, ferie   Til _____ skal vi på _____ i Hellas.
- y) hytte, sommer, år   Men mamma, vi reiser jo alltid på _____ om
_____
_____! Kan vi ikke gjøre noe annet i _____?
- z) lønn   Er du fornøyd med _____ di?
- æ) mobbing   Regjeringen har laget en tiltaksplan mot _____.
- ø) naturressurs   Norge har mange _____.
- å) nett   Hva bruker du _____ til?
- aa) olje   Norsk økonomi er fremdeles avhengig av inntektene fra _____.
- bb) pensjonist   Nå er det tre år siden farmor ble _____.
- cc) roman   Har du lest den siste _____ til Orhan Pamuk?
- dd) ski   Liker du å gå på _____?
- ee) skolegang   Hvor mange års _____ har du?
- ff) time   Filmen begynner om _____.
- gg) utgift   Det er viktig å ha oversikt over _____ sine.

- hh) verden   Mount Everest er det høyeste fjellet i _____.
- ii) vindu   Hva sier du? Har du knust _____ i stua? Hvordan skjedde det?
- jj) øre   Han hører ingenting på det høyre _____.
- kk) øy   De bor på _____ utenfor Bergen.

13 SPRÅKDETEKTIV

Sett inn rett form av substantivet i setningen, og forklar hvorfor. Se på eksempelet.

Er du usikker på substantivets kjønn og hvordan du bøyer det? Sjekk ordbok.uib.no

Eksempel:
datamaskin   Jeg har problemer med datamaskinen min. Kan du hjelpe meg, tror du?
Hvorfor?   'min' står etter substantivet = bestemt form, entall

- a) hus   Vi bor i det hvite _____ der borte på hjørnet.
Hvorfor? _____
- b) venn   Heldigvis har jeg fått mange nye _____ her i Bergen.
Hvorfor? _____
- c) radio   Liker du å høre på _____?
Hvorfor? _____
- d) kveld   Om _____ pleier jeg å se på TV og slappe av.
Hvorfor? _____
- e) slektning   Skal du treffe _____ dine i ferien?
Hvorfor? _____
- f) morsmål   Hvilket _____ har du?
Hvorfor? _____

- g) lege   Han er _____
 Hvorfor? _____
- h) klokke   Hva er _____ ?
 Hvorfor? _____
- i) mat   Nå kan alle sette seg til bords. _____ er servert.
 Hvorfor? _____

14 SUBSTANTIVFRASEN

Finn substantivfrasen(e) i setningene.

Hva er *kjernen* i substantivfrasen?

- a) Hvordan liker du det nye tapetet i stua?
 Substantivfrase: _____
 Kjerne: _____
- b) Hun har alltid ønsket seg et eget atelier.
 Substantivfrase: _____
 Kjerne: _____
- c) Hele denne teksten må skrives om.
 Substantivfrase: _____
 Kjerne: _____
- d) Den muslimske fastemånedens kalles ramadan.
 Substantivfrase: _____
 Kjerne: _____
 Substantivfrase: _____
 Kjerne: _____

e) Sognefjorden er Norges dypeste fjord.

Substantivfrase: _____

Kjerne: _____

Substantivfrase: _____

Kjerne: _____

f) Jeg tror at Europas lengste tunneler ligger i Alpene.

Substantivfrase: _____

Kjerne: _____

Substantivfrase: _____

Kjerne: _____

g) Jeg vil påstå at humoren på Vestlandet er tørrere enn humoren på Østlandet.

Substantivfrase: _____

Kjerne: _____

Substantivfrase: _____

Kjerne: _____

15 KJENTE NORDMENN: FRIDTJOF NANSEN (1861-1930)

Sett inn substantivene på rett plass i teksten.

Velg rett form: entall eller flertall, ubestemt eller bestemt form.

arbeid   bosetting   by   flyktning   flyktning   fredspris
gate   medisin   penge   polfarer   ski   stilling   verden

Fridtjof Nansen var en norsk _____, oppdager, diplomat og vitenskapsmann. I 1922 fikk han Nobels _____ for arbeidet sitt for _____ etter første verdenskrig (1914-1918).

Nansen studerte _____ og biologi. Han tok doktorgrad i biologi, og da skrev han om nerveceller og nevrologi. Dette _____ var viktig for seinere

forskning innen nevrologi. Nansen gikk på _____ over Grønland. Han krysset Polhavet med skipet «Fram», og han prøvde å gå til Nordpolen sammen med Hjalmar Johansen.

I april 1920 ble Nansen høykommissær for flyktninger i Folkeforbundet, og han brukte _____ til å skape Nansenpasset for å hjelpe statsløse flyktninger. Han engasjerte seg også i arbeidet for de armenske _____ i 1920-årene.

Nansen brukte _____ fra fredsprisen blant annet på greske _____ for flyktninger i Trakia.

Det finnes _____, veier og plasser oppkalt etter Fridtjof Nansen i mange _____ over hele _____, for eksempel i Belfast, Kosovo Polje, Rouen, Sofia, San Diego og Jerevan.

Er du usikker på substantivets kjønn og hvordan du bøyer det? Sjekk ordbok.uib.no

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan skille mellom egennavn og fellesnavn, og jeg vet at vi skriver egennavn med stor forbokstav og fellesnavn med liten forbokstav.</p> <p><i>(I can distinguish between proper names and common names, and I know that we use capital letters when writing proper names, and lower case when writing common names.)</i></p>			
<p>Jeg kan artikkelen på vanlige substantiv.</p> <p><i>(I know which article to use for common nouns.)</i></p>			
<p>Jeg kan reglene for når vi bruker ubestemt artikkel foran substantivet når substantivet er predikativ i en setning.</p> <p><i>(I know the rules for when to use the indefinite article with the noun when the noun is predicative in a sentence.)</i></p>			
<p>Jeg bruker ubestemt artikkel riktig foran substantivet i setninger der substantivet er predikativ.</p> <p><i>(I use the indefinite article correctly with the noun when the noun is predicative in a sentence.)</i></p>			
<p>Jeg kan bøye substantiv i entall og flertall, ubestemt og bestemt form i et bøyningsskjema, både regelrette og uregelrette substantiv.</p> <p><i>(I can decline both regular and irregular nouns in singular and plural, indefinite and definite forms, using a noun declension chart.)</i></p>			

	Oppgave:	Jeg kan det. 😊	Jeg må øve mer. 😞
Jeg kan kjenne igjen substantivets kjønn, tall og form når jeg leser eller lytter. <i>(I can recognize a noun's gender, number and form when I read or listen.)</i>			
Jeg kan bøye substantivet riktig i kjønn, tall og form når jeg snakker om kjente tema. <i>(I can decline a noun correctly when talking about a familiar subject.)</i>			
Jeg kan forklare hvorfor det skal være ubestemt eller bestemt form ut fra andre ord i setningen. <i>(I can explain why one should use the indefinite or definite form depending on other words in the sentence.)</i>			
Jeg kan identifisere en substantivfrase. <i>(I can identify a noun phrase.)</i>			
Jeg kan identifisere kjernen i en substantivfrase. <i>(I can identify the core of a noun phrase.)</i>			

ADJEKTIV

1 TRAUST OG SMAKLØST?

Sett strek under adjektivene i teksten. Hvilket substantiv forteller adjektivene om?

Ved første smaksprøve kan det norske kjøkkenet kanskje virke traust og smakløst. Går det ikke for det meste i saltet kjøtt, kjedelige rotgrønnsaker og poteter? Alltid poteter! Men slik trenger det ikke å være. Det finnes mange spennende smaker som kan sette en pikant spiss på norsk mat. Har du prøvd med tørkede einerbær? Eller frisk, selvplukket ramsløk? Ramsløk er Nordens svar på hvitløk, og med litt ramsløk blir en norsk grønnsaksuppe minst like spennende som en italiensk minestronesuppe!

Ramsløk setter en spiss på grønnsaksuppa!

Einerbær vokser vilt overalt! Plukk, tørk og bruk som krydder.

Dette adjektivet / Disse adjektivene

første

dette substantivet

smaksprøve

forteller om

2 BROSJYRE: TUREN GÅR TIL SAN ANDRÉS!

Sett strek under adjektivene i teksten. Hvilket substantiv står adjektivene til? Står disse substantivene i ubestemt eller bestemt form, entall eller flertall?

Fyll ut tabellen.

UTROLIGE REISER: TUREN GÅR TIL SAN ANDRÉS!

Vil du oppleve nydelige strender, varme netter og avslappende dager? Da anbefaler vi San Andrés, ei vakker øy i Det karibiske hav. Øya tilhører Colombia, og mange colombianere elsker å legge ferien sin hit. I Europa er det likevel svært få som kjenner denne lille perlen. Men vi har oppdaget den, og nå arrangerer vi turer hit. Turene går fra Oslo via London til Bogotá. Vi blir tre dager i Bogotá før vi tar fly ut til San Andrés. Med sin fasinerende historie full av skumle pirater har denne øya mye å by på. Strendene er lange og hvite med varmt og behagelig vann. Kjøkkenet kombinerer latinske og kreolske smaker. Vi blir på øya i sju dager før vi returnerer til Bogotá.

Ring oss på 22 43 43 18 og snakk med en av våre konsulenter, eller sjekk dette og andre tilbud på

www.utroligereiser.no

Dette adjektivet / Disse adjektivene	forteller om	dette substantivet	som står i
utrolige		reiser	ubestemt form, flertall
nydelige		strender	ubestemt form, flertall

3 EI LITA HYTTE

Fyll ut med rett form av *liten* i teksten.

Amanda er på jakt etter ei _____ hytte. Hun vil gjerne at den _____
 hytta skal ligge ved et _____ vann. Nå har hun funnet det hun leter etter.
 Forrige helg kjørte hun den _____ bilen sin langs noen _____ veier
 til en _____ skog. Der lå det tre _____ hytter like ved et nydelig,
 _____ vann. Alt var svært idyllisk! Hver av de _____ hyttene hadde en
 _____ hage, og nede ved det _____ vannet var det ei _____

brygge. Amanda slo til og kjøpte ei av de fine, _____ hyttene. Hun vil ikke si hva hun betalte, men det var ikke en _____ sum!

4 HVOR VIL DU BO?

Se på bildene. Fyll ut setningene med adjektivene i rammen. Bruk *positiv* form. Husk å bøye adjektivet. Du kan bruke ordene flere ganger.

Sett inn ubestemt eller bestemt artikkel hvis det er nødvendig.

fin   liten   stor   fargerik   kreativ   blå
gammel   koselig   varm   trang

Jeg synes at husene er like _____, men på hver sin måte. _____ huset har ikke så _____ hage som _____ huset, men det gjør ikke noe. Hagen rundt _____ huset er veldig _____. Jeg liker _____ fargen de har valgt på døra. Den skiller seg ut! Stolene i _____ hagen er laget av _____ bildekk. Det er veldig _____! Hagen rundt _____ huset er ikke så _____ som hagen rundt _____ huset. _____ huset har _____ veranda. Det må være _____ å sitte på verandaen _____ sommerdag! Hvor vil du bo? Jeg tror at jeg vil bo i _____ huset. _____ huset blir for _____ for en hel familie!

5 DET DYRE SKJØRTET ER NYTT

Lag setninger med ordene. Lag én setning med entall og én setning med flertall. Se på eksempelet.

Eksempel:

dyr - skjørt - ny

➔ Det dyre skjørtet er nytt.

➔ De dyre skjørtene er nye.

Er du usikker på hvilket kjønn substantivet har?
Sjekk ordbok.uib.no

a) ny - telefon - stilig

---

b) høy - tre - gammel

---

c) rutete - sofa - stygg

---

d) liten - vindu - skitten

---

e) grønn - frosk - giftig

---

f) grå - snegl - ekkel

---

g) billig - brød - muggen

---

h) første - spørsmål - vanskelig

---

6 ARTIKKEL I BESTEMT FORM

Sett inn *den, det* eller *de* i setningene.

Når er *den, det* og *de* artikkel i bestemt form? Sett en ring rundt artiklene i bestemt form.

Har du sett _____ lille hattebutikken i Strandgata? _____ er Petra Salvesen som eier _____ . Neste gang du går forbi, må du ta en tur inn! Petra er _____ hyggeligste mennesket du kan tenke deg, og hun lager alle _____ fine hattene selv. Hun er utdannet i Paris! Jeg synes _____ er utrolig at vi har en ekte hattemaker her i byen. _____ stiligste og største hattene hennes koster rundt 1000 kroner, men _____ er _____ verdt, synes jeg.

7 POSITIV ELLER KOMPARATIV FORM?

Fyll ut setningene med adjektivene i *komparativ* form eller *positiv* form. Husk å bøye adjektivet når du bruker positiv form.

Lytt og gjenta.

a) høy   Mannen din er veldig _____. Han må være over 1,90!

- b) kort   Jeg tror du skal prøve å gjøre søknaden din litt _____ enn dette.
- c) fort   Kan du gå litt _____, er du snill? Hvis ikke, kommer vi for seint til filmen!
- d) god   Vil du bli med ut og spise en _____ middag? Jeg spanderer!
- e) god   Svigermora mi er alltid i _____ humør.
- f) koselig   Hytta deres er utrolig _____, og for en utsikt!
- g) god   Jeg synes at fisk er _____ enn kjøtt.
- h) god   Uff, denne sjokoladen var ikke særlig _____!
- i) flink   Du blir stadig _____ i grammatikk, synes jeg. Fortsett sånn!

8 FJORD OG FJELL

Fyll ut med adjektivene *høy*, *dyp* eller *lang* i *superlativ* form. Sett inn bestemt artikkel (*den, det, de*) hvis det er nødvendig.

_____ fjorden i Norge heter Sognefjorden. Dette er også Norges _____ fjord. Faktisk er Sognefjorden den tredje _____ fjorden i verden. _____ fjellet i Norge er også Nord-Europas _____ fjell, men i verdenssammenheng er det lite å snakke om. Galdhøpiggen rager bare 2469 meter over havet. Til sammenlikning er Mount Everest, som er _____ i verden, 8848 meter over havet.

9 GRADBØYNING MED MER OG MEST

Sett inn adjektivene i *komparativ* eller *superlativ* i setningene. Sett inn ubestemt eller bestemt artikkel hvis det er nødvendig.

Lytt og gjenta.

- a) fantastisk   De har byens _____ utsikt!
- b) langvarig   Hun har aldri hatt _____ forhold.
- c) komplisert   Uff, dette er _____ oppgavene jeg har gjort noen gang!

- d) innviklet Dette mønsteret er _____ enn det forrige jeg brukte.
- e) spennende Jeg har aldri lest _____ bok.
- f) forvirrende Det er _____ forklaringen jeg har hørt noen gang.
- g) bråkete De gamle naboene våre var _____ enn de nye.
- h) hullete Hvis veien blir _____ enn dette, går det ikke an å kjøre her.

10 POSITIV ELLER SUPERLATIV?

Sett inn adjektivet i setningen i *positiv* eller *superlativ* form. Husk å bøye adjektivet.

- a) varm Uff, så _____ det er her! Kan noen åpne et vindu?
- b) kald Så _____ du er på hendene! Fryser du?
- c) dårlig Dette er den _____ filmen jeg har sett noen gang.
- d) dårlig Jeg har aldri sett en så _____ film før.
- e) høy Snart er han like _____ som faren.
- f) sein Det er i _____ laget å komme klokka fem på ni når timen begynner halv ni!
- g) spennende Hun skriver de _____ bøkene du kan tenke deg.
- h) flink Ingen er så _____ på kjøkkenet som mannen min!
- i) kort Vintersolverv 21. eller 22. desember er årets _____ dag.

11 DEN KOSELIGSTE HYTTA DU KAN TENKE DEG!

Skriv ferdig setningene med adjektivet i superlativ.

Lytt og lag setninger med adjektivet i superlativ.

- a) Hytta deres er fantastisk koselig! Ja, det er den koseligste hytta du kan tenke deg.
- b) Valpen deres er utrolig søt! Ja, det er _____.

- c) Stranda der er helt utrolig nydelig! Ja, det er .....
- d) Stua deres er helt veldig koselig! Ja, ...
- e) Togene i Midtvesten er utrolig lange! .....
- f) Eplene fra Hardanger er vanvittig gode! .....
- g) Glassene til Trine er fantastisk fine! .....
- h) Lasagnen til Espen er sykt god! .....
- i) Denne filmen er vanvittig spennende! .....

12 KJØNN, TALL, FORM OG GRAD

Adjektiv kan bøyes i *kjønn* (hankjønn, hunkjønn og intetkjønn), *tall* (entall og flertall), *form* (ubestemt form og bestemt form) og *grad* (positiv, komparativ og superlativ).

Finn adjektivene i teksten. Hvordan er de bøyd? Fyll ut tabellen.

Evens foreldre har ei koselig hytte. Den ligger ved sjøen, og det hører med et naust til hytta. Det lå et lite naust der før, men Evens far, Ola, rev det ned og bygde et større og bedre naust. Det nye naustet har et loft. Ola har isolert loftet, og i en ende av loftet har Ola satt inn to store vinduer. Ola liker å sitte på loftet sammen med Solrun og nyte den vakre utsikten. Jeg har den peneste kona og det fineste loftet, i alle fall langs denne fjorden, sier Ola med et glimt i øyet.

Adjektiv	koselig				
Kjønn	hunkjønn				
Tall	entall				
Form	ubestemt				
Grad	positiv				
Grunnform	koselig				

Adjektiv				
Kjønn				
Tall				
Form				
Grad				
Grunnform				

13 SUPERLATIV PÅ FORSKJELLIGE MÅTER

Skriv om setningene.

Lytt og lag setninger med superlativ på forskjellige måter.

a) Dette er kulletets søteste kattunge, spør du meg!

➔ Denne kattungen er den _____, spør du meg!

b) Hagen deres er den flotteste i gata.

➔ De har den _____ i gata.

c) Anna er verdens hyggeligste lærer.

➔ Anna er den _____.

d) Utsikten vår er den flotteste på feltet.

➔ Vi har _____ utsikt.

e) Her har vi byens beste kaffe!

➔ Vi har den _____!

f) 21. desember er årets korteste dag.

➔ 21. desember er _____ året.

g) Vi har fått kafeens hyggeligste bord, synes jeg.

➔ Vi har fått _____ i hele kafeen, synes jeg.

14 UREGELRETTE ADJEKTIV

Fyll ut setningene med adjektivet i riktig tall, form og grad.

a) morsom Disse oppgavene var sannelig _____!

b) blå Jeg har tenkt at teppet skal være _____ med lysegrå striper.

c) vakker Alle synes at ens egne barn er de _____.

d) billig De _____ og beste kuppene gjør du her!

- e) ung   Jeg var alltid den _____ i klassen min på barneskolen.
- f) gammel   Pettersen er _____ enn Fransen, er han ikke?
- g) vond   Hvordan går det med foten din i dag? Er den bedre eller _____?
- h) tung   Den forrige bakken var _____ enn denne, synes jeg.
- i) liten   Her er et norsk ordtak: Mange bekker _____, gjør en stor å.
(En å er det samme som ei elv.)
- j) rosa   Vil du ha kjøttet gjennomstekt eller litt _____ i midten?
- k) nydelig   Hun har den _____ stemmen du kan tenke deg!

15 ENDA ELLER ALLER?

Sett inn adverbene *enda* eller *aller* i setningene.

- a) Han er den _____ høyeste i klassen, men jeg tror han kommer til å bli _____ høyere.
- b) Forrige eksamen gikk ganske bra, men neste gang skal jeg få et _____ bedre resultat.
- c) Dette må være årets _____ varmeste dag! Likevel sier de at det skal bli _____ varmere i morgen!
- d) I dag var du den _____ beste spilleren på laget! Gratulerer!
- e) Han liker pizza veldig godt, men han synes at lasagne er _____ bedre.
- f) Jeg er ikke ferdig med teppet. Det skal bli _____ større.
- g) Dette er den _____ fineste presangen jeg har fått noen gang. Tusen takk!

16 SUBSTANTIVERTE ADJEKTIV

Sett inn det substantiverte adjektivet i rett form i setningene.

- a) eldre   Mange av de _____ går regelmessig på trening, og mange _____ ønsker å klare seg selv så lenge som mulig.

- b) ansatt Det siste året har bedriften har vært nødt til å legge om produksjonen, og 13 _____ står i fare for å miste jobben. Styret har bestemt at alle _____ over 60 år skal få tilbud om en slutt-pakke. Slik håper styret at alle _____ under 60 år kan beholde jobben.
- c) høyest Nå skal vi ta bilde. Skal vi se ... Kan de _____ stille seg bak stolene som de minste sitter på? Fint. De mellomste står på stolene bak.
- d) best Det _____ er om du kommer alene.
- e) viktigst Det _____ er å huske ulltøy og klesskift. Det kan bli kaldt om natta!
- f) voksen Denne filmen er tillatt kun for _____. Barn skal vises bort, også om de kommer i følge med en _____.
- g) minst Foreldrene til de _____ uttrykker bekymring for luftkvaliteten i barnehagen. De vil gjerne at de _____ får være mer ute, særlig når været er varmt og fint.
- h) streikende For to dager siden tok mange _____ oppstilling utenfor porten.
- i) reisende Velkommen om bord på ferja. _____ som ikke har løst billett, bes komme til billettluke nå.

17 SUBSTANTIVFRASEN

Hva er feil i substantivfrasene i disse setningene?

Finn feilene, og skriv setningene slik de skal være.

- a) Liker du nye jakka min?

_____

- b) Vi må snakke om noen stort utfordringene på møtet seinere i dag.

_____

c) Jeg vil gjerne gi deg ny adresse mi.

---

d) Skal du ikke søke utlyste den stillingen?

---

e) I sommer har vi leid et koselige hus i Danmark.

---

f) Hun har en stort familien.

---

g) Hennes forrige kjæresten var ganske hyggelig, synes jeg.

---

h) Neste helgen får vi besøk fra Levanger.

---

i) Kan vi snakke om dette problemene?

---

18 UTVANDRINGEN TIL AMERIKA

Sett inn adjektivene under linja i riktig tall, form og grad.

På slutten av 1800-tallet og begynnelsen av 1900-tallet valgte mange nordmenn å emigrere til USA. Fattigdommen i Norge var _____ på den tida. Mange steder var gårdene for _____ til å bli delt mellom barna, og derfor var det den _____ som overtok gården. Med mindre familien var _____ og kunne betale en utdanning, sto de _____ søsknene uten noe å leve av. Emigrantene håpet at de skulle få et _____ liv og ei _____ framtid i USA. De var _____ da de dro, men mange ble dessverre skuffet. Det som møtte dem, var en _____ virkelighet med _____ tilstander og _____ arbeid. Dette vet vi fordi mange av emigrantene skrev brev til slekt og venner i Norge. I brevene fortalte de om den _____ reisen til det _____ landet, og om hvordan de trivdes eller ikke.

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan identifisere hvilket substantiv adjektivet beskriver.</p> <p><i>(I can identify which noun the adjective describes.)</i></p>			
<p>Jeg kan bøye adjektivet til substantivet det står til.</p> <p><i>(I can decline the adjective correctly according to the noun it describes.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke riktig bestemt artikkel foran adjektivet når substantivet står i bestemt form.</p> <p><i>(I can use the definite article correctly with the adjective when the noun is in definite form.)</i></p>			
<p>Jeg kan gradbøye adjektiv som følger regelen for gradbøyning.</p> <p><i>(I can decline an adjective if it is regular.)</i></p>			
<p>Jeg kan gradbøye vanlige uregelrette adjektiv.</p> <p><i>(I can decline common irregular adjectives.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke adjektiv til å sammenlikne substantiv ved å gradbøye adjektivene.</p> <p><i>(I can use adjectives to compare nouns by declining the adjectives.)</i></p>			
<p>Jeg kan bøye adjektivet i superlativ form til et substantiv i bestemt form.</p> <p><i>(I can decline an adjective in the superlative when it describes a noun in the definite form.)</i></p>			

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
Jeg kan kjenne igjen substantiverte adjektiv når jeg leser eller lytter. <i>(I can recognize a substantive adjective when I read or listen.)</i>			
Jeg kan bruke substantiverte adjektiv riktig. <i>(I can use substantive adjectives correctly.)</i>			

DETERMINATIVER

1 DETERMINATIVENES ROLLE

Denne ordskyen inneholder determinativer. Hvilken rolle har determinativene? Skriv determinativene i riktig kolonne.

DEMONSTRATIVER (de peker ut substantivet)	KVANTOR (de forteller hvor mange eller hvor mye det er av noe)	EIENDOMSORD (de forteller hvem som eier noe, eller hvem noe tilhører)	FORSTERKERE (de understreker noe, gjør et forhold sterkere eller tydeligere)

2 EIER OG EIENDEL

Hvilket *eiendomsord* må du bruke? Se i tabellen og fyll ut i tekstene. Husk å bøye eiendomsordet.

EIER	«EIENDELER»
Even	TV, leilighet, verktøy, kollegaer
Ola	bror, sykkel, bøker, kone hytte, sønn
Solrun	sykkel, foreldre

TEKST A

I helgen var Ola på besøk hos broren _____ i Stavanger. Ola kommer fra derfra, men han flyttet til Bergen for mange år siden. Han reiste for å studere, men under studiene traff han kona _____, Solrun, og så ble han boende.

TEKST B

- Kan jeg låne sykkel _____, Solrun? Jeg skal levere bilen på verksted i ettermiddag.
- Dessverre, Ola, jeg trenger sykkel _____ selv i morgen. Jeg skal jo på jobb.

TEKST C

Even kjøpte leiligheten _____ for tre år siden. Nå har han kjøpt ny TV til leiligheten. Den nye TV-en _____ er kjempestor. Den dekker nesten en hel vegg i stua. Han liker å sitte foran TV-en _____ og se på fotball - eller en spennende film.

TEKST D

Even leter etter verktøykassa _____. Tok han den ikke med seg hjem i går? Han blir usikker. Han ringer til en av kollegaene _____, men kollegaen aner selvfølgelig ikke hvor Even har gjort av verktøyet _____.

TEKST E

- Hvor ligger hytta _____, Ola?
- Et stykke inn i Osterfjorden. Det er Solruns barndomsparadis. Vi arvet hytta etter foreldrene _____.
- Reiser dere dit ofte?
- Ja, så ofte vi kan. Sønnen _____ pleier å bli med. Det er veldig hyggelig, synes vi.

TEKST F

Ola rydder i bøkene _____. Solrun har sagt at bøkene _____ tar altfor mye plass, og Ola er for så vidt enig i det. Derfor har de bestemt at han må sortere bort 20

prosent av bøkene _____ i løpet av sommeren. Noen av bøkene _____ kan de gi til Fretex, men noen må nok bli papiravfall.

3 PERSONLIG PRONOMEN ELLER EIENDOMSORD?

Sett inn rett ord i setningen.

- a) jeg   Kan du hjelpe _____ litt, er du snill?
Jeg finner ikke jakka _____.
Hvorfor ligger klærne dine på rommet _____?
- b) du   Hvordan går det med studiene _____?
Vi kommer til å savne _____.
_____ må skynde _____ hvis du skal rekke bussen.
- c) han   Den siste boka _____ er den beste _____ har skrevet, synes jeg.
Jeg gikk i klasse med _____ på barneskolen.
_____ kjeder _____ i timene.
- d) hun   Du kan vel besøke _____ av og til?
Foreldrene _____ kommer fra Tyrkia, men _____ er født i Norge.
_____ vasker klærne _____ selv.

e) vi _____ ses utenfor kinoen halv fem, da?

Hun vil ikke bo sammen med _____, for hun synes at _____ roter for mye på kjøkkenet.

Vaskemaskinen _____ brøt sammen i går.

f) dere Hvor kommer _____ fra?

Hvor ofte treffes _____?

Er dette _____ bøker?

g) de _____ holder kontakt med familien _____ på Facebook.

Jeg kjenner _____ fra før. _____ var naboene mine i blokka der jeg vokste opp.

Sønnen _____ studerer i London. _____ er fryktelig stolte av ham.

4 DEN SNILLE FARMORA MI

Skriv substantivfrasen med substantivet i bestemt form.

Lytt og gjenta.

a) mi snille farmor Når jeg flytter til Bergen, skal jeg bo hos _____

_____

b) di grønne bukse Fant du _____?

c) min nye sykkel Etter sommeren skal jeg begynne å bruke _____

_____

d) sine forrige naboer Han likte ikke _____

e) vår nye stue _____ er mindre enn den gamle.

f) våre dyre kopper Vi bruker nesten aldri _____

_____

g) deres nye tilbygg Vi er misfornøyde med _____

_____

- h) din yngste sønn Hvordan går det med _____?
- i) hans siste bøker Har du lest _____?

5 FAKTA OM VERDEN

Skriv den markerte substantivfrasen med substantivet i bestemt form.

Lytt og lag setninger med substantivet i bestemt form.

- a) Mount Everest er **verdens høyeste fjell**.

_____

- b) Marianegropa i Stillehavet er **verdens dypeste sted**.

_____

- c) Nilen er verdens **nest lengste elv**.

_____

- d) **Verdens lengste elv** heter Amazonas.

_____

- e) Foreløpig er Kina **verdens mest folkerike land**.

_____

- f) Men FN tror at India vil være **verdens mest folkerike land** i 2022.

_____

- g) **Verdens største land** er Russland.

_____

- h) Visste du at **verdens minste land** bare har 836 innbyggere?

_____

- i) Norge er **verdens sjette rikeste land**.

_____

j) **Verdens aller rikeste land** er Qatar.

-----

k) **Verdens varmeste sted** er Death Valley i USA.

-----

l) Men hvor ligger **verdens vakreste sted**?

-----

6 SÅNN SKAL DU GJØRE!

Sett inn demonstrativet *sånn* på rett plass i utsagnene. Bøy demonstrativet riktig.

Lytt og gjenta.

a) Tenk å ha snille foreldre!

b) Du har flinke barn!

c) En kjole vil jeg også ha!

d) Skyer har jeg aldri sett før!

e) Kan du sy et nett til meg også?

f) En bil ønsker jeg meg også.

7 LITT ELLER LITE?

Sett inn *litt* eller *lite* i setningene.

Lytt og gjenta.

- a) Vil du ha _____ å spise?
- b) Jeg beklager, det er _____ jeg kan gjøre med denne saken.
- c) Ikke noe problem, det var så _____!
- d) Jeg forstår bare _____ av det dere sier. Kan dere snakke _____ saktere?
- e) Han forstår _____ og ingenting av det de skriver i avisa.
- f) Kan du ikke la være å erte søstera di? Det skal så _____ til før hun begynner å gråte!
- g) Det er _____ melk igjen. Vi må kjøpe mer.
- h) Han snakker _____ annerledes enn det jeg er vant til.
- i) Unnskyld, kan du gjenta? Jeg snakker bare _____ norsk.
- j) Det er _____ for seint til å gå ut nå, synes jeg.

8 INGEN ELLER NOEN

Sett inn *ingen* eller *noen/noe* i setningene.

Lytt og gjenta.

- a) Vi har _____ ledige timer i dag, dessverre.
- b) Vi har mange barn, men _____ å miste.
- c) Det er ikke _____ å gjøre med dette, tror jeg.
- d) _____ kjenner dagen før sola går ned.
- e) Han synes ikke at han har fått _____ fornuftige svar.
- f) Har du ikke gjort _____ av oppgavene?
- g) Vil du ikke ha _____ i kaffen?

- ✧ h) Uten _____ frivillige kan vi ikke arrangere konserten.
- i) _____ vil ta ansvar for denne saken, dessverre.
- ✧ j) Jeg kjenner _____ som er så glad i pannekaker som du er!
- k) Han hadde ikke _____ godt svar.

9 **ALLE ELLER HVER?**

Sett inn *alle* eller *hver* (*hvert*) i setningene.

Lytt og gjenta.

- a) _____ lærerne har ferie nå.
- b) Hun sykler til skolen _____ eneste dag.
- c) Han reiser til Tyrkia en gang _____ år.
- d) _____ veier fører til Roma, sies det.
- e) Får _____ studentene _____ sin individuelle oppgave på eksamen?
- f) Ikke _____ fugler flyr sørover om vinteren. Noen overvintrer i Norge.
- g) Ikke _____ dag er en hverdag!
- h) Kjenner du _____ naboene dine?
- i) Jeg tar _____ de rundstykkene der, takk.
- j) Jeg har hørt _____ eneste ord du har sagt.

10 **HELE ELLER ALL?**

Sett inn *hele* eller *all* (*alt*) i setningene.

Lytt og gjenta.

- a) Har du tenkt å bli borte _____ helgen?
- b) _____ staben har fri i dag.

- c) Vakuumpakning vil si at _____ lufta har blitt sugd ut av pakken.
- d) Det har regnet omtrent hver eneste dag _____ sommeren.
- e) Jeg har brukt _____ dagen på denne dumme oppgaven.
- f) Vi må flytte, for vi blir gale av _____ bråket her i gata.
- g) Nå er _____ ferien ødelagt, og _____ sammen er din feil!
- h) Nå som du har blitt pensjonist, skal du vel være i Italia _____ vinteren?
- i) De har drukket opp _____ melka og spist opp _____ brødet.
- j) Fikk dere malt _____ huset i sommer?
- k) Fikk du slått _____ gresset før det begynte å regne?
- l) Så du ferdig _____ filmen før du la deg?
- m) Raneren ble borte i _____ kaoset.
- n) I dag handler _____ avisa om valget i Frankrike.

11 BEGGE DELER, TAKK!

Svar på spørsmålene med enten *begge deler* eller *begge to*.

Lytt og svar på spørsmålene.

- a) Snakker du norsk eller engelsk? _____
- b) Har dere hytte eller campingvogn? _____
- c) Drikker du kaffe eller te? _____
- d) Kjenner du Ada eller Frida? _____
- e) Skal du vaske kjøkkenet eller stua? _____
- f) Har du fast telefon eller mobiltelefon? _____
- g) Har du sett filmen, eller har du lest boka? _____
- h) Likte du filmen eller boka? _____
- i) Skriver du på mobilen, eller hører du etter? _____

j) Kjøpte du saga eller boremaskinen? _____

k) Kjøpte du sag eller boremaskin? _____

l) Fikk du kjeft eller ros? _____

12 SPRÅKDETEKTIV

Bare fire av setningene er riktig norsk. Hvilke? Sett kryss.

Han sover all dagen.

Du må vente noen uker på resultatet.

Har dere drukket hele brusen?

Jeg har ikke ingen vinduer i stua.

Kan vi få hvert vårt rommet?

Forstår du ingenting?

Han har spist mye skiver i dag.

Har du hilst på min mor?

Hvordan skal de andre setningene være? Skriv dem riktig her:

---

13 EGEN

Sett inn riktig form av *egen* i setningene: *egen*, *eget*, *egne*.

- a) I Sauda finnes det ei gate som heter «_____ hjem».
- b) Jeg håper at du har _____ PC, for det trenger du i denne jobben.
- c) Hvis du bruker _____ bil, kan du få bilgodtgjørelse. Det finnes et _____ skjema for det på hjemmesidene våre.
- d) Hadde du tenkt å lese dine _____ dikt høyt?
- e) Hun har sannelig sin _____ still!

- f) Jeg hører hva du sier, men jeg har min _____ oppfatning om den saken.
- g) Anna har ønsket seg noe _____ i mange år, og endelig fant hun et koselig krypinn midt i sentrum!

14 HVA BETYR SELV? (B2+)

Selv (selve) kan brukes på forskjellige måter (se teoriboka, s. 60):

- 1) For å fortelle at noen er i stand til noe på egen hånd eller uten hjelp
- 2) For å understreke at noen er alene
- 3) For å understreke at noen gjør noe, men ikke andre
- 4) For å fortelle at noe er utenom det vanlige

Hvilken betydning brukes i setningene under? Skriv riktig nummer foran setningene.

- Dere må ordne opp i problemene deres selv.
- Dette er selve livet!
- Ungdom mellom 16 og 18 år kan stemme ved kommunevalg, men de kan ikke selv stille til valg.
- Barna våre er store og klarer seg selv nå.
- Jeg forstår hvordan du har det. Jeg har følt det slik selv mange ganger.
- Studentene selv vil helst ha hjemmeeksamen.
- Kan du rette på deg selv hvis du gjør grammatiske feil?
- Han mistet jobben for et år siden, men nå har han startet opp for seg selv.
- Studentene har selv ansvar for kollokviegruppene.
- Hadde du tenkt å spise hele kaka selv?

15 ENESTE

Sett inn *eneste* på rett sted i setningene for å forsterke utsagnene.

Lytt og gjenta.

a) Må du bråke sånn hver gang du kommer hjem?

---

b) Han synes ikke at hun har en feil.

---

c) Det jeg ber om, er litt ro og fred etter klokka ti.

---

d) De har ikke sagt et ord til hverandre i hele pausen.

---

e) Skal du bare ha en potet? Jeg har jo kokt minst tre til hver!

---

f) Nå er det bare en dag igjen på skolen før ferien.

---

g) Hun er den jenta han vil ha.

---

h) Dette er de stolene som er igjen.

---

i) Du er den studenten som fikk A på eksamen.

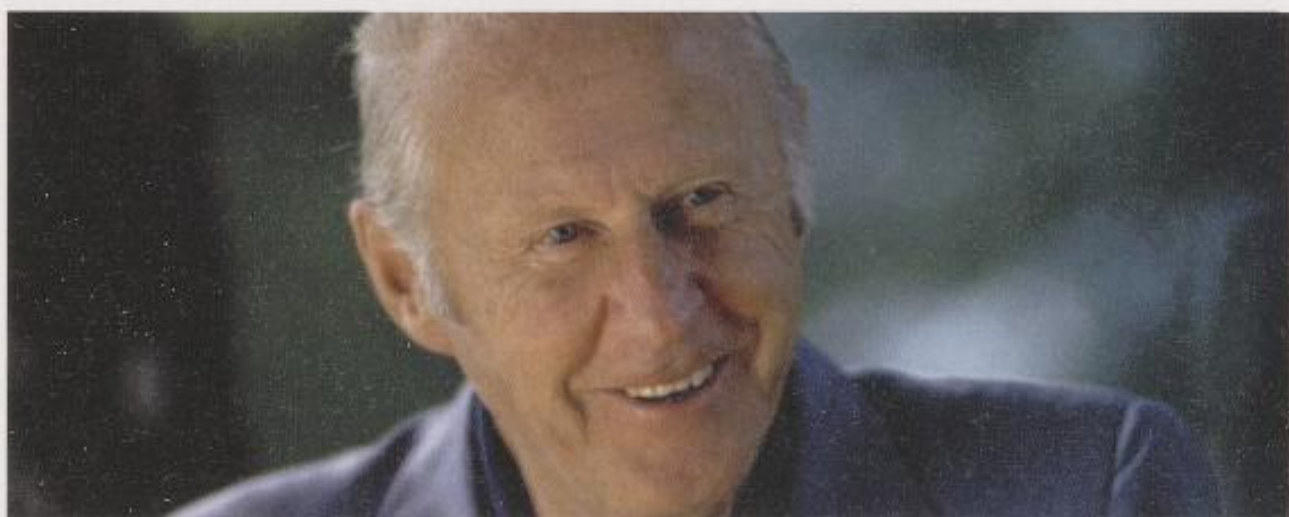
j) Hver gang hun prøver å si noe, blir hun avbrutt.

---

16 KJENTE NORDMENN: THOR HEYERDAHL

Sett inn determinativene i ordskyen på rett sted i teksten.

hans den slike noen andre
hans hele en
8000
en mange noen de
hele andre
mange

Thor Heyerdahl (1914–2002) var etnograf og zoolog. Han interesserte seg tidlig for natur, mennesker og dyr, og allerede før han fylte 10 år, bestemte han seg for å bli oppdagelsesreisende.

Heyerdahls navn ble kjent over _____ verden i 1947. Da seilte han _____ kilometer over Stillehavet fra Sør-Amerika til Polynesia.

Han seilte sammen med fem _____ menn på en balsaflåte. _____ trodde at flåten kom til å synke, men det gjorde den ikke. Med turen ville Heyerdahl bevise at folk kunne ha reist her for lenge siden, og at innbyggerne på Polynesia kunne stamme fra Amerika, ikke Asia. Heyerdahl mente at mennesker alltid har reist over hav likeså vel som over land. Han laget _____ dokumentarfilm fra turen, og _____ filmen fikk han en Oscar for i 1951.

Heyerdahl foretok flere _____ reiser. _____ var suksesser, _____ gikk ikke fullt så bra. Samtidig skrev Heyerdahl _____ bøker og artikler om ekspedisjonene sine og om det han fant ut. Han fikk både æresdoktorgrader og andre priser, men i _____ akademiske miljøene var det også mange som ikke trodde på teoriene _____.

Heyerdahl døde i 2002, og i 2011 ble _____ arkivet _____ ført opp på UNESCOs liste over verdensarvminner.

(Kilde: https://no.wikipedia.org/wiki/Thor_Heyerdahl)

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan identifisere de ulike rollene determinativer har.</p> <p><i>(I can identify the different roles of determinatives.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke demonstrativene <i>den/denne, det/dette</i> og <i>de/disse</i> riktig.</p> <p><i>(I can use the demonstratives den/denne, det/dette and de/disse correctly.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke kvantorene <i>all, hel, ingen, mange</i> og <i>mye</i> riktig i frekvente setninger.</p> <p><i>(I can use the quantifiers all, hel, ingen, mange and mye correctly in frequent sentences.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke eiendomsord riktig og bøye dem til substantivet de forteller om.</p> <p><i>(I can use possessives correctly and decline them according to the nouns they belong to.)</i></p>			
<p>Jeg blander ikke personlige pronomener og eiendomsord når jeg snakker og skriver.</p> <p><i>(I do not mix personal pronouns and possessives when I speak or write.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke forsterkeren <i>egen/eget/egne</i> riktig i frekvente setninger.</p> <p><i>(I can use the emphasizer egen/eget/egne correctly in frequent sentences.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke forsterkeren <i>selv/selve/selveste</i> riktig i frekvente setninger.</p> <p><i>(I can use the emphasizer selv/selve/selveste correctly in frequent sentences.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke forsterkeren <i>eneste</i> riktig i frekvente setninger.</p> <p><i>(I can use the emphasizer eneste correctly in frequent sentences.)</i></p>			

VERB

1 UREGELRETTE VERB

Det er 15 uregelrette verb og 10 regelrette verb i ordskyen. Finn de *uregelrette* verbene.

Bøy de uregelrette verbene *a verbo* i tabellen. Hvor mange verb klarer du uten å se i ordboka eller i lista med uregelrette verb (tillegg 1 i teoriboka)?

INFINITIV

PRETERITUM

PERFEKTUM PARTISIPP

INFINITIV	PRETERITUM	PERFEKTUM PARTISIPP

INFINITIV

PRETERITUM

PERFEKTUM PARTISIPP

1-10 verb: Øv mer! (Tips: Ha alltid ei liste med fem uregelrette verb i lomma!)

11-13 verb: Du er på rett vei, men det mangler fortsatt litt. Disse verbene er ganske vanlige, og på B2 bør du kunne dem!

14 verb: Ikke verst. Stå på! Ikke slutt å øve.

15 verb: Veldig bra! 😊

2 ÉN SVALE GJØR INGEN SOMMER

Denne fabelen finner vi i *Æsops fabler*.

Fyll ut med verbene i riktig form.

Det var en gang en ung mann. Da faren _____ å dø (uv) _____ å arve (vg1)
 han en stor formue etter ham. Men i stedet for _____ å spare (vg2)
 pengene, _____ å bruke (vg2) han alt med en gang. Det eneste
 han _____ å ha (uv) igjen, _____ å være (uv) de tykke vinter-

!!!
 Usikker på bøyningen av de uregelrette verbene?
 Sjekk ordbok.ulb.no

klærne sine. Han _____ en flott frakk, fine støvler og skinnhansker. Det
å eie (vg4)
_____ en veldig kald vinter, så han _____ glad for de varme klærne.
å være (uv) å være (uv)

En dag tidlig om våren _____ han ved vinduet på loftsrommet sitt. Da
å sitte (uv)
_____ han en svale som _____ rundt utenfor vinduet.
å se (uv) å fly (uv)

«Svalen _____ et sommertegn», _____ han til seg selv. «Nå
å være (uv) å si (uv)
_____ jeg _____ vinterklærne mine. Jeg _____ pengene.»
å kunne (uv) å selge (uv) å trenge (vg2)

Han _____ ned i byen og _____ klærne. Det var fine og gode klær,
å løpe (uv) å selge (uv)
så han _____ mange penger for dem. Men den unge mannen var fremdeles
å få (uv)
glad i _____ penger, og da kvelden _____, _____ han
å bruke (vg2) å komme (uv) å ha (uv)
ingen penger igjen.

Neste dag _____ mannen tidlig fordi han _____. Været
å våkne (vg1) å fryse (uv)
_____ kaldt, og det _____ ute. Nå var de varme klærne borte, og
å være (uv) å snø (vg4)
han _____ bare ei tynn skjorte og et par gamle bukser. Han _____
å ha (uv) å åpne (vg1)
vinduet for _____ ut. Der, i vinduskarmen, _____ svalen, og den
å se (uv) å ligge (uv)
var stiv av kulde.

«Stakkars lille venn!» _____ mannen og _____ svalen forsiktig i
å si (uv) å ta (uv)
hånda. «Vi to _____ at sommeren var her, men _____ på oss nå!»
å tro (vg4) å se (uv)

Moral: Én svale gjør ingen sommer.

Kilde: <http://www.nb.no/nbsok/nb/78e4b08105ebdd9d0d185dea0e5afd51?lang=no#63>
Tilrettelagt av forfatteren.

3 PRESENS PERFEKTUM ELLER PRETERITUM?

Sett inn rett form i dialogene: *presens perfektum* eller *preteritum*.

DIALOG 1

- Blir du og dattera di med på kino i kveld?
- Hvilken film, da?
- Askeladden i Dovregubbens hall.
- å se - Nei, vi _____ den.
- å se - Når _____ dere den?
- å være - Vi _____ på premieren i forgårs.
- å like - _____ dere den, da?
- å like - Tja ... Dattera mi _____ den veldig godt, iallfall.

DIALOG 2

- Må vi ikke snart kjøpe flybilletter til i sommer?
- å kjøpe - Jeg _____ flybilletter allerede.
- Uten å snakke med meg?
- å være, å være - Ja, men vi _____ jo enige om datoene, _____ vi ikke?

DIALOG 3

- å regne - Det _____ i fire dager nå. Jeg er så lei!
- å se - Enig. Og _____ du _____ værmeldingen?
- Nei?
- Ingen bedring i sikte, dessverre.

DIALOG 4

- Ola skal på jobbintervju i morgen!
- å være - Nei, men det _____ gode nyheter, må jeg si!
- å søke - Ikke sant? Han _____ over sju forskjellige jobber den siste måneden, tror jeg.
- å få - Men nå _____ han endelig _____ napp?
- Ja, det er en stilling som kommunikasjonsansvarlig hos Svingen AS.

DIALOG 5

- Er du sulten?
- å spise, å spise, - Nei, jeg _____. Jeg _____
- å dra før jeg _____ hjemmefra.

DIALOG 6

- å høre - _____ du _____ at Petter og Lotte skal skilles?
- å fortelle - Ja, Ola _____ det i går.
- å være - Hvor lenge _____ de _____ gift, vet du det?
- å gifte seg - Tja, jeg tror de _____ i '87 eller '88, så det blir jo noen år, da.

4 Å VÆRE ELLER Å BLI?

Skriv inn *å være* eller *å bli* i setningene i riktig tempus.

Lytt og gjenta.

- a) Uff, så sinna hun _____ da jeg protesterte på avgjørelsen hennes!
- b) Dattera mi _____ syk i ei uke nå! Jeg lurer på om det _____ på tide å ta henne med til legen.

- c) _____ det noe galt? Kan jeg hjelpe deg med noe?
- d) Det skal _____ fint å ses igjen etter så lang tid!
- e) _____ du enig eller uenig med meg?
- f) Saksbehandleren _____ lenge borte, synes jeg. Nå har vi ventet i snart en halv time.
- g) Vasen _____ knust da jeg vasket den, dessverre. Det tålte den ikke.
- h) Nå må alle _____ stille og konsentrere seg om oppgaven. Shhh!

5 SPRÅKDETEKTIV

Hvilken form av verbet er riktig? Hvorfor?

Skriv setningen en gang til slik den skal være.

- a) Har du sett/så bilen min? ➡ _____
Fordi: _____
- b) Truffet/Traff du noen kjente i byen i går? ➡ _____
Fordi: _____
- c) Hva skal du gjør/gjøre i ferien? ➡ _____
Fordi: _____
- d) Gått/Gikk du rett hjem etter skolen i går? ➡ _____
Fordi: _____
- e) Har du lest/leste e-posten fra læreren? ➡ _____
Fordi: _____
- f) Har du fått/fikk resultatet på prøven? ➡ _____
Fordi: _____
- g) Kan du hjelper/hjelpe meg med leksene? ➡ _____
Fordi: _____

- h) Hvem skal lager/lager middag i dag? ➔ _____
 Fordi: _____
- i) Hadde du tenkt/tenkte å dra på hytta i helgen? ➔ _____
 Fordi: _____
- j) Kan du se/sett over leksene til Ivan? ➔ _____
 Fordi: _____

6 VERBSYSTEMENE

Sett inn verbene til venstre i riktig tempus i tekstene: I *Petra vender nesa hjemover* skal du bruke presenssystemet. I *En ekte hattemaker i Strandgata* og *Bussturen* skal du bruke preteritumssystemet.

De regelrette verbgruppene er oppgitt i parentes.

PETRA VENDER NESA HJEMOVER

Petra trives godt med å arbeide for fru Sevré, men en dag
 å komme (uv), å vise (vg2) _____ ikke fruene på arbeid. Det _____ seg
 å sovne (vg1) at hun _____ inn i løpet av natta. Butikken
 å bli (uv), å vite (uv) _____ stengt, og Petra _____
 å gjøre (uv) ikke hva hun _____. Foreldrene hennes
 å leve (vg3) _____ ikke lenger, og hun har for lengst solgt
 å lengte (vg1) huset deres i Bergen. Men likevel. Hun _____
 å være (uv) hjem til Bergen. Kanskje _____ det på tide å
 vende nesa hjemover igjen?

Usikker på bøyningen av de uregelrette verbene? Sjekk ordbok.uib.no

EN EKTE HATTEMAKER I STRANDGATA

Etter mange år i Paris bestemte Petra seg for å flytte tilbake
å ha (uv) til Bergen. Hun _____ litt sparepenger, så hun
å åpne (vg1) _____ en hattebutikk i Strandgata. I starten
å ha (uv) _____ hun bare en liten, fast kundekrets, men
å bli (uv) etter hvert _____ Petras hatter mer og mer
å få (uv) populære. Hun _____ mange kunder, og hun
å ha (uv) _____ alltid mye å gjøre.

BUSSTUREN

å være (uv) Petra og Selma ble kjent da de _____ på en
å sitte (uv) busstur sammen. De _____ ved siden av
å finne (uv) hverandre, og de _____ raskt tonen. Petra
å være (uv) _____ både bereist og verdensvant, syntes Selma.
å komme (uv), å overta (uv) Da de _____ til Paris, _____ Petra
å bo (vg4) rollen som guide for reiseselskapet. Hun _____
å kjenne (vg2) mange år i Paris i sin ungdom, og hun _____
å få (uv) byen godt. Egentlig hadde hun reist til Paris for å studere
å bli (uv) fransk, men så _____ hun jobb i en hatte-
å slutte (vg1) butikk. Hun _____ så fasinert av hatter at hun
_____ på universitetet.

7 AKTIV ELLER PASSIV?

Avisene bruker ofte setninger som står i passiv. Her er eksempler på setninger som vi kan finne i aviser. Står setningene i aktiv eller passiv? Sett kryss.

	AKTIV	PASSIV
a) Saken ble henlagt.		
b) Den dømte kommer til å anke saken.		
c) Direktøren fikk sparken.		
d) Bedriften ble slått konkurs.		
e) Den skyldige vil bli funnet.		
f) Mye tyder på at den omtalte sjåføren vil miste jobben.		
g) Leiligheten ble totalskadd i brannen.		
h) Huset ble solgt til prisantydning.		
i) De ansatte har gått til streik.		
j) Han ble dømt til å betale saksomkostninger.		
k) Politikerne klarer ikke å bli enige.		

8 AKTIV OG PASSIV (1)

Skriv om fra aktiv til passiv. I passivsetningen trenger du ikke å fortelle hvem som gjorde det.

Lytt og lag passivsetninger.

- a) De må rive det gamle sykehuset. Det gamle sykehuset må
- b) De skal legge om veien ei ukes tid. _____
- c) De stengte av vannet. _____
- d) De la ned skolen i fjor høst. _____

- e) De stoppet trafikken. _____
- f) De så ranerne. _____
- g) De kjørte oss til flyplassen. _____
- h) De forsto meg ikke. _____
- i) De glemte ham. _____
- j) De overhørte samtalen vår. _____

9 **AKTIV OG PASSIV (2)**

Skriv om fra passiv til aktiv. Bruk *noen* som subjekt i aktivsetningene.

Lytt og lag setninger i aktiv med *noen* som subjekt.

- a) Skruene må festes. Noen må _____
- b) Bordet må dekkes. _____
- c) Huset males. _____
- d) Direktøren ble sagt opp. _____
- e) Varene har blitt levert. _____
- f) Bilen ble stjålet mens eieren sov. _____
- g) Samtalen ble tatt opp på bånd. _____
- h) Vi ble underholdt. _____
- i) Huset ble revet. _____
- j) Bjørnen ble skutt. _____

10 **ORDSTILLING**

Disse setningene står i passiv. Skriv setningene med riktig ordstilling. Start med det **markerte** ordet.

- a) reprise **Filmen** blir i sendt fredag på _____

- b) bør **Alle klær** vaskes bruk før _____
- c) kommer **Bordet** skal før dekkes gjestene _____
- d) **Bilen** stjålet ble eieren mens sov _____
- e) ble **Veien** lagt om helgen i av løpet _____
- f) med **Disse glassene** forsiktighet må behandles _____
- g) løsnes **Skruene** må bordet før demonteres _____
- h) over **Boka hans** hele verden utgis _____
- i) i løpet av **Terrassen** males sommeren må _____
- j) av **Hun** sønnens ble kontaktlærer oppringt _____
- k) etter dømt **Han** ble tiltalen _____
- l) ble dagen **De** opp på sagt _____
- m) betales innen **Regningen** torsdag må _____

11 EN OPPSKRIFT: EPLECHIPS

Skriv om instruksjonen fra *imperativ* til *passiv*.
Vær oppmerksom på at ikke alle setningene bør stå i passiv.

Tørk epler med et rent kjøkkenhåndkle og skjær dem i tynne skiver (3 mm) med en skarp kniv. Fjern kjernehuset om du synes det er for grovt og stort.

Eplene tørkes med

Sett stekeovnen på varmluft og 90 °C. Legg epleskivene tett i tett (men ikke oppå hverandre) på bakepapir på stekebrett og plasser dem i ovnen. Du kan steke minst tre brett på en gang.

Stekeovnen

Stek eplene i ca. 1 time.
Snu skivene og stek
videre i 1 time til.

Eplene

Senk varmen til 50 °C,
og tørk eplechipsen
til den er helt tørr og
sprø. Dette kan ta hele
natten.

Varmen

Oppbevar eplechipsen
i tette glass eller
plastpose. De har lang
holdbarhetstid.

Eplechipsen

(Kilde: <https://www.matprat.no/oppskrifter/familien/eplechips/>)

12 EN HJELPENDE HÅND

Sett inn presens partisipp i setningene.

Er partisippet *adjektiv* eller *adverb* i setningene? Skriv riktig svar i kolonnen til høyre.

	ADJEKTIV ELLER ADVERB?
a) å stråle Hun gikk ut av videregående med _____ karakterer.	
b) å skuffe Han fikk et _____ resultat på eksamen.	
c) å rase Bilen kom mot oss i en _____ fart.	
d) å krype Han kom _____ over målstreken, fullstendig utkjørt!	
e) å rase Hun ble _____ da jeg prøvde å protestere.	
f) å leke Dette var _____ lett!	
g) å tvile Jeg stiller meg _____ til det du sier.	
h) å hjelpe Kan du gi meg en _____ hånd?	

Presens partisipp er ofte en del av et fast uttrykk (et idiom). Dette gjelder særlig de tre siste setningene i denne oppgaven (setning f-h). Hvordan vil du oversette disse setningene til morsmålet ditt?

---

13 ET NYMALT HUS

Vi bruker ofte perfektum partisipp som *adjektiv*.

Sett inn perfektum partisipp i rett form i setningene.

- a) nymalt   Ikke sitt på de _____ benkene!
Hvilken vegg er _____, sa du?
- b) utgått   Denne osten er _____ på dato.
Du finner alle de _____ varene i kurven der borte.
- c) ansatt   Hvor mange _____ er det i bedriften?
Han er _____ i et reklamebyrå.
- d) opptatt   Jeg beklager, men dette setet er _____.
Hvorfor er du så _____ hele tida?
- e) håndskrevet   Hun har fått et _____ brev.
Hvem sender _____ brev nå for tida?
- f) kokt   Er det stekte eller _____ poteter til middag i dag?
Jeg er ikke så glad i _____ kjøtt.
- g) utslitt   Jeg er fullstendig _____ i dag.
Jeg kastet de _____ skoene dine i søpla.

- h) brukt Sønnen min kjøper nesten bare _____ klær.
Jeg har sagt at han ikke skal kjøpe _____ sko.

14 I ARBEIDSLIVET

Vi bruker ofte modalverb i *formelle situasjoner*. Fyll ut med modalverb i setningene under:

Ved sykdom

Hvis du blir syk, _____ du ta kontakt med arbeidsgiver så snart du _____ og melde fra om at du er syk.

Egenmelding

Du _____ skrive egenmelding så snart du er tilbake på arbeid igjen.

Er du medlem?

Når fagforeningene oppnår goder i sentrale forhandlinger, _____ alle arbeidstakere nyte godt av det.

HMS

Arbeidstaker har plikt til å medvirke til et godt arbeidsmiljø. Det _____ si at arbeidstakeren _____ melde fra om alle skader, feil eller mangler som han eller hun oppdager.

15 PARSETNINGER: MODALE UTTRYKKSÅTTER

Fyll ut setning B slik at den betyr det samme eller omtrent det samme som setning A.

1 A. Må du gå allerede?

B. Er du _____ gå allerede?

- 2 A Du kan ikke gå ut før du har gjort leksene.
B Du får ikke _____ å gå ut før du har gjort leksene.
- 3 A Nå hadde det vært godt med en kopp kaffe!
B Nå _____ tenkt meg en kopp kaffe!
- 4 A Jeg klarer ikke å hjelpe deg med den oppgaven.
B Jeg er ikke _____ å hjelpe deg med den oppgaven.
- 5 A Vi har planer om en ferietur rett over nyttår.
B Vi har _____ på en ferietur rett over nyttår.
- 6 A Jeg synes det er unødvendig at jeg må forklare dette så mange ganger.
B Det _____ nødvendig å forklare dette så mange ganger.
- 7 A Vil du klare eksamen, tror du?
B _____ å klare eksamen, tror du?
- 8 A De vil helst gifte seg om våren.
B De har mest _____ seg om våren.

16 ALLE MÅ HA LEST DENNE BOKA INNEN TORSDAG

Skriv setningene med tidsadverbialet først.

Lytt og lag setninger med tidsadverbialet først.

- a) Alle må ha lest denne boka innen torsdag.

_____

- b) Jeg må ha vasket gulvet før de kommer.

_____

- c) Vi må ha reparert taket før vinteren.

_____

d) Barna må ha sovnet før barnevakten kommer.

-----

e) Han må ha vært full da han skrev dette!

-----

f) Vinden må ha stilnet i løpet av natta.

-----

g) Hun må ha øvd seg mer før hun prøver igjen.

-----

h) Du må ha spist minst åtte brødsiver i dag!

-----

17 SAMMENSATTE VERB

Presens og preteritum er *ikke* sammensatte verb. De består av ett ord: går/gikk, leser/leste, snakker/snakket osv.

De andre formene av verbet er *sammensatte*. Da kaller vi det første verbet for *verb 1* og det andre verbet for *verb 2*: skal gå, skal lese, har gått, har lest osv. Hvis verbet er sammensatt av tre verb, står det andre og det tredje verbet sammen på plassen for verb 2. I den sammensatte tida *skulle ha lest*, er *skulle* verb 1, og *ha lest* verb 2.

Les setningene, og skriv verbene i riktig kolonne. Hvilket tempus står verbet i?

	VERB 1	VERB 2	TEMPUS
a) Etter at vi hadde spist,			
tok vi en tur til byen.			
b) Hvis du vil,			
kan vi treffes seinere i dag.			
c) Bilen ble stjålet			
mens eieren var på ferie.			

	VERB 1	VERB 2	TEMPUS
d) Huset må ryddes før gjestene kommer.			
e) Hvis jeg hadde fått en invitasjon, hadde jeg selvfølgelig kommet.			
f) Bilen skal ha tilhørt kameratens mor.			
g) Hun hadde ikke forstått spørsmålet mitt, så jeg måtte forklare alt en gang til.			
h) Dette er en interessant problemstilling som vi må se nærmere på etter hvert.			
i) Skulle det være noe mer, er det bare å ringe!			

18 JEG HAR HØRT AT ...

Du vil referere noe andre har sagt eller opplevd, så det er viktig å vise at du tar forbehold om innholdet i utsagnet. Hvordan kan du uttrykke deg? Finnes det flere måter å si det på?

- a) «De ansatte i denne matbutikken var veldig hjelpsomme.»

- b) «Nå har Eva fått jobb som frisør!»

- c) «Raneren var middels høy og snakket bergensk.»

- d) «Konkursen skyldes dårlig økonomistyring.»

- e) «Gruvearbeiderne streiket på grunn av farlige arbeidsforhold.»
-

19 HVA SKULLE DU HA GJORT, SA DU?

Velg fire av situasjonene og lag setninger der du forteller hva du *skulle ha gjort*, og hva som *faktisk skjedde* eller forklarer hvorfor du ikke gjorde det. Skriv i snakkeboblene.

Lytt og gjenta.

å lage mat - sovnet på sofaen

å arbeide med norsken - fikk besøk

å legge seg tidlig - ble sittende og se på TV

å pusse opp - blakk

å begynne å studere - måtte jobbe

å reise på ferie - blakk

å male huset - det begynte å regne

å holde en tale for mor - sjenert

20 HVA MENER DU?

Lag én setning til hver problemstilling. Setningen må vise at dette er din mening om saken.

⊕ betyr at setningen skal være positiv (du er enig).

⊖ betyr at setningen skal være negativ (du er uenig).

- a) øke prisen på flybilletter ⊕ _____
- b) innføre skoleuniformer ⊖ _____
- c) sende mer sport på TV ⊕ _____
- d) senke skattene ⊖ _____
- e) øke antall ansatte ⊕ _____
- f) utvinne mer olje ⊖ _____

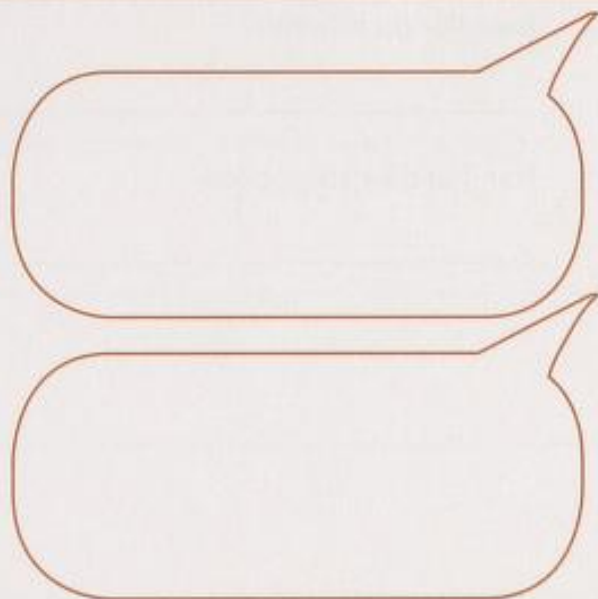
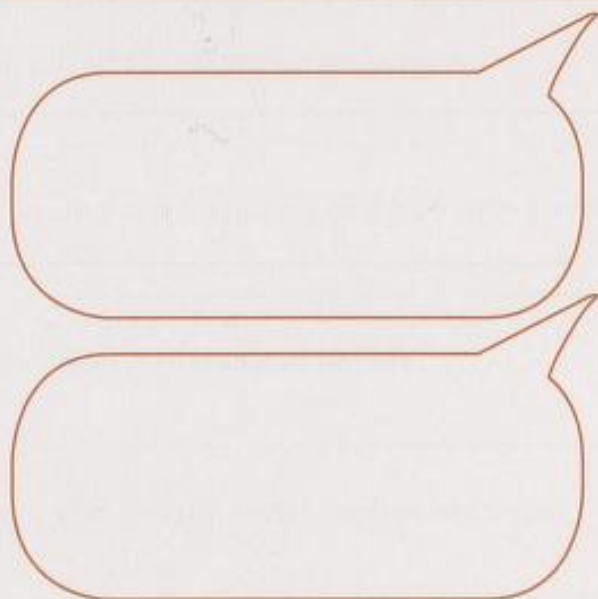
21 NEI, DET ER HELT I DET BLÅ! (B2+)

Hvordan kan du uttrykke at noe er hypotetisk? Bruk situasjonene i rammen og lag utsagn. Finnes det flere måter å si det på?

Lytt og gjenta.

at det ble fred i verden
at jeg kunne vinne i lotto

at man kunne avskaffe dårlig vær
at hvalfangst ble forbudt

22 FIKK DU GJORT DET? (B2+)

Skriv om setningene slik at handlingens *resultat* er i fokus. Pass på at verbene er bøyd i riktig tempus. Se på eksemplene.

Lytt og gjenta.

Eksempler:

Hun tar ikke lappen i år.

➔ Hun får ikke tatt lappen i år.

Du må vaske huset før hun kommer.

➔ Du må få vasket huset før hun kommer.

a) Setter du på vaskemaskinen før du går?

---

b) Tok du eksamen?

---

c) Handlet du på veien hjem?

---

d) Jeg leste ikke nok før prøven.

---

e) De tok inn klærne før det begynte å regne.

---

f) Bestiller du billetter?

---

g) Han har ikke solgt bilen.

---

h) Hun søkte ikke innen fristen.

_____

i) De besøkte oss ikke i ferien likevel.

_____

j) De tok farvel på en skikkelig måte.

_____

23 DE BLE SITTENDE OG SNAKKE

Fyll ut slik at setningen får et aspekt som viser at handlingen er utstrakt i tid. Pass på at verbene er bøyd i riktig tempus. Se på eksemplene.

Lytt og lag setninger med et aspekt som viser at handlingen er utstrakt i tid.

Eksempel:

Hun sitter nok og leser hele dagen.

Hun studerer.

➔ Hun blir nok sittende og lese hele dagen.

➔ Hun holder på å studere.

a) Han skal nok bo her en stund.

_____

b) De pusser opp huset.

_____

c) Han sto og ventet på bussen.

_____

d) Jeg satt faktisk og så på TV hele kvelden.

_____

e) Hun lå til sengs ei hel uke.

_____

f) Han sto og vasket opp en hel time!

_____

g) De satt og snakket sammen hele natta.

h) De gikk uten noe å gjøre.

24 HVILKET PARTIKKELVERB?

Finn et fast sammensatt *partikkelverb* som betyr det samme eller omtrent det samme som forklaringen, og fyll ut. Du har én bokstav fra hvert ord som hjelp.

si nei til

V

føde, få barn

N

signere

I

lære barn om hva som er rett og galt

P

skje, være i gang

Å

ignorere, ikke bry seg om

R

bestemme, fatte en beslutning

A

tolke fra ett språk til et annet

S

innrømme at man har gjort noe

I

leve videre, klare seg

L

publisere

U

ha innflytelse på

V

fjerne, gjøre noe forbudt

F

få noen til å gjøre noe du vil

O

25 ET AVSLAG - Å AVSLÅ

Hvilken ordklasse er det **markerte** ordet? Hvilket partikkelverb (løst eller fast sammensatt) er det laget av?

	ORDKLASSE	PARTIKKELVERB
a) Hvordan tok han avslaget ?		
b) Mange selgere er veldig pågående .		
c) Jeg trenger underskriften din her ... og her.		
d) Oppmøtet er veldig godt i dag.		
e) Skjønner du sammenhengen ?		
f) Møtet er utsatt .		
g) Diderot var en av opplysningstidas store filosofer.		
i) Utgangen er stengt.		
j) Det har vært en stor overgang for henne å begynne på ny skole.		
k) Påkjørselen bakfra skyldes uoppmerksomhet fra førerens side.		
l) Det blir diktopplesning på biblioteket klokka fire.		
m) Dette var ikke avtalen !		
n) Hva mener du om påstandene hans?		
o) Har du hilst på hans tilkommende ?		
p) Hun skrev under med påholden penn.		

26 PARTIKKEL OG PARTISIPP

Lag fast sammensatt perfektum partisipp av disse partikkelverbene og bruk partisippene i setningene.

å si opp

De _____ arbeiderne har varslet aksjoner.

Han ble _____ på dagen.

å vende om

Nei, det er ikke sånn det er! Det er _____!

Etter at han ble _____, har han gått i kirka flere ganger i uka.

å sende inn

Det har skjedd en feil, og ikke alle de _____ svarene kom med i trekningen, dessverre.

å slite ut

Alle klærne hans er _____.

Klærne er så _____ at vi ikke kan levere dem på Fretex.

Jeg har arbeidet i hagen hele dagen, og nå er jeg helt _____, særlig i ryggen.

å bruke opp

Spar på kreftene, så de ikke blir _____ i starten av løpet.

Nå er tålmodigheten min _____, og det er like før jeg sprekker!

All 4G-en min er _____. Kan jeg få mer?

27 LØST ELLER FAST SAMMENSATT PARTIKKEL- VERB?

Fire av disse setningene fungerer ikke. Hvilke? Sett kryss.

- Har du oppsagt leiligheten din?
- Parkering er kun tillatt på oppmerkete plasser.
- Hun er skikkelig dårlig og har oppkastet flere ganger i dag.
- Han følte seg fullstendig overkjørt i diskusjonen.
- Har du endelig innsett at du må lese mer?
- Dette firmaet tilhører i Bergen.
- Oldemora mi fikk elleve barn, men bare åtte av dem oppvokste.

Hvordan må setningene som er feil, være? Skriv setningene korrekt her:

---

28 KJENTE NORDMENN: INGRID ESPELID HOVIG

Sett verbene i rammen i rett form på rett sted i teksten.

ansette fylle føde få gi ha hedre huske
lage reise tilberede utdanne vise vokse være

Ingrid Espelid Hovig ble _____

på Askøy utenfor Bergen i 1924. Etter å

ha _____ seg innenfor husstell,

_____ hun land og strand rundt

og demonstrerte hvordan man kunne

_____ næringsrik, sunn og billig

mat. Så ble hun _____ i NRK.

Der _____ hun ansvar for TV-kjøkkenprogrammer. Programmene ble veldig

populære. Hovig _____ flink til å presentere matlaging på en enkel måte.

Dessuten _____ hun sin egen stil. Alle som har _____ opp med

Hovigs programmer, _____ at alt ble *fenomenalt godt*. Hun måtte ofte lage i

stand maten på forhånd for å få _____ alt, og da sa hun: *Og no har eg juksa*

litt! Hovig har _____ ut mange kokebøker, og den smårutete kokeboka hennes

finnes i mange norske hjem. Da Hovig _____ 90 år, ble hun _____

med en kokebok med 90 retter _____ av nasjonale og internasjonale kokker,

som Jamie Oliver, Gordon Ramsey og Arne Brimi - for å nevne noen. Ingrid Espelid

Hovig døde 3. august 2018, 94 år gammel.

(Kilde: Blant annet

https://no.wikipedia.org/wiki/Ingrid_Espelid_Hovig, https://nbl.snl.no/Ingrid_Espelid_Hovig)

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan veksle mellom presens og preteritum på riktig måte når jeg snakker eller skriver.</p> <p><i>(I can switch between the present and past tenses in an adequate way when I speak or write.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke presens perfektum riktig i enkle kontekster for presens perfektum.</p> <p><i>(I can use the present perfect correctly in simple contexts for present perfect.)</i></p>			
<p>Jeg kan identifisere hva som er det finite verbet og det infinite verbet i en setning.</p> <p><i>(I can identify what is the finite verb and the nonfinite verb in a sentence.)</i></p>			
<p>Jeg kan skrive om setninger fra aktiv til passiv.</p> <p><i>(I can convert simple sentences from the active form to the passive form.)</i></p>			
<p>Jeg kan skrive om setninger fra passiv til aktiv.</p> <p><i>(I can convert simple sentences from the passive form to the active form.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke presens partisipp som adjektiv og som adverb.</p> <p><i>(I can use the present participle as an adjective and an adverb.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke perfektum partisipp som adjektiv.</p> <p><i>(I can use the past participle as an adjective.)</i></p>			

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
Jeg kan bruke modalverb riktig i uformelle og formelle setninger. <i>(I can use modal verbs correctly in formal and informal sentences.)</i>			
Jeg kan noen uttrykk som vi bruker for å uttrykke modalitet. <i>(I know a few frequent expressions that we use to express modality.)</i>			
Jeg kan noen uttrykk som vi bruker for å uttrykke at noe er hypotetisk. <i>(I know a few frequent expressions that we use to express that something is hypothetical.)</i>			
Jeg kan noen uttrykk som vi bruker for å uttrykke aspekt. <i>(I know a few frequent expressions that we use to express aspect.)</i>			
Jeg vet hva et partikkelverb er. <i>(I know what a phrasal verb is.)</i>			
Jeg kan bruke en del løst sammensatte partikkelverb. <i>(I can use some phrasal verbs.)</i>			
Jeg kan bruke en del fast sammensatte partikkelverb. <i>(I can use some phrasal verbs where the particle and the verb are compound.)</i>			
Jeg kan lage partisipper av partikkelverb. <i>(I can make participles of phrasal verbs.)</i>			

ADVERB

1 ADVERB ELLER ADJEKTIV?

Se på de **markerte** ordene i teksten. Er det *adverb* eller *adjektiv*?

SJUENDE FAR I HUSET

Det var en gang en vandringsmann som var **ute** og gikk. **Så** kom han til en **stor** gård. Han var sulten og **trøtt**. Utenfor gården sto det en mann.

«God kveld», sa vandringsmannen. «Kan jeg sove her i natt?»

«Jeg er **ikke** far i huset», svarte mannen. «Gå **inn** og snakk med faren min. Han sitter på kjøkkenet.»

Vandringsmannen gikk inn på kjøkkenet. **Der** satt det en gammel mann.

«**God** kveld», sa vandringsmannen. «Kan jeg sove her i natt?»

«Jeg er ikke far i huset», svarte mannen. «Gå inn i stua og snakk med faren min.»

Dermed gikk vandringsmannen inn i stua. Der satt det en gammel mann og leste i ei **tykk** bok.

«God kveld», sa vandringsmannen. «Kan jeg sove **her** i natt?»

«Å nei, jeg er ikke far i huset», svarte den gamle mannen. «Snakk med faren min. Han ligger i senga.»

Vandringsmannen gikk **bort** til senga. Der lå det en **veldig** gammel mann.

«God kveld», sa vandringsmannen. «Kan jeg sove her i natt?»

«Hæ?» sa mannen i senga.

«God kveld», sa vandringsmannen **høyt** en gang til. «Kan jeg sove her i natt?»

«Å», svarte mannen i senga. «Du må snakke med faren min. Han ligger i vogga der **inne**.»

Vandringsmannen ble veldig **forbauset**, men han gikk inn i rommet ved siden av. Der sto det ei vogge. I vogga lå det en veldig, veldig **gammel** mann.

«God kveld», sa vandringsmannen. «Kan jeg sove her i natt?»

Det tok **lang** tid før mannen svarte. Til slutt pep han:

«Du må snakke med faren min. Han henger i hornet der **oppe** på veggen!»

Vandringsmannen så opp på veggen. Der hang det et **lite** horn. I det lille hornet lå det en bitte liten mann.

Vandringsmannen ropte **opp** til mannen i hornet:

«God kveld, far! Jeg er sulten og **trøtt**. Jeg har gått **langt**. Kan jeg sove her i natt?»

En **lang** stund hørte ikke vandringsmannen noe, men så kom det et pip fra hornet:

«Ja, barnet mitt!»

Først kom det inn et bord med mye **god** mat. Vandringsmannen spiste **fort**, for han var veldig **sulten**. **Så** kom det inn ei seng til vandringsmannen. Ja, **endelig** fant han den som var far i huset!

(Etter Asbjørnsen og Moe: Samlede eventyr (første bind), Den norske bokklubben 1982, 2. opplag, tilrettelagt av forfatteren)

ute _____

så _____

stor _____

trøtt _____

ikke _____

inn _____

der _____

god _____

dermed _____

tykk _____

her _____

bort _____

veldig _____

høyt _____

inne _____

inne _____

forbauset _____

gammel _____

lang _____

oppe _____

lite _____

opp _____

trøtt _____

langt _____

lang _____

først _____

god _____

fort _____

sulten _____

så _____

endelig _____

2 ORDTAK

Sett strek under *adverbene* i ordtakene. Hva forteller adverbene om?

Eksempel:

En ulykke kommer sjelden alene.

➔ SJELDEN forteller hvor ofte ulykkene kommer, ALENE forteller hvordan ulykkene kommer

b) Bak skyene er himmelen alltid blå.

---

c) Når sola går ned i vest, arbeider den late best.

---

d) Når uhellet er ute, er det best å være inne.

---

e) En kan reise hvor en vil, men aldri fra seg selv.

---

f) Fram og tilbake er like langt.

---

3 HVILKEN TYPE ADVERB ER DET?

Vi deler adverb i forskjellige undergrupper etter hva de beskriver. Hvilken *gruppe* tilhører disse adverbene?

a) Jeg tror **ikke** at denne saken blir et tema på møtet i morgen. nektingsadverb

- b) De er **vanvittig** opptatt av miljøsakene. _____
- c) Han sitter **altfor** lenge oppe om kvelden. _____
- d) Han sitter altfor **lenge** oppe om kvelden. _____
- e) **Nå** er det ikke mulig å gå ut. Regnet øser ned! _____
- f) **Sannsynligvis** blir det bedre vær i morgen. _____
- g) Jeg har aldri sett noe så søtt i hele mitt liv som denne kattungen! _____
- h) Jeg har aldri sett noe **så** søtt i hele mitt liv som denne kattungen! _____
- i) Hvorfor kommer du så seint? Du vet **jo** at vi spiser klokka fire! _____
- j) Hvorfor kommer du så **seint**? Du vet jo at vi spiser klokka fire! _____
- k) Hun må lære å skrive referat. **Derfor** har hun begynt på kurs. _____

4 HVA FORTELLER ADVERBET OM?

Adverb kan ha forskjellige funksjoner:

- 1) Adverb kan fortelle om verbet i setningen.
- 2) Adverb kan fortelle om et annet adverb eller om et adjektiv.
- 3) Adverb kan fortelle om innholdet i hele setningen.
- 4) Adverb kan binde sammen to setninger.

Hvilken funksjon har det markerte adverbet i setningene under? Sett kryss.

	1	2	3	4
a) Hun snakker utrolig fort. Jeg får ikke med meg noe av det hun sier!				
b) Så fin kjole du har! Hvor har du kjøpt den?				
c) Dette huset har vi ikke råd til. Det er altfor dyrt.				
d) Jeg har aldri vært i Russland.				
e) Hun studerer sykepleie. Samtidig arbeider hun på et sykehjem.				
f) Han bor ganske sentralt .				
g) De drar alltid sørover i ferien.				

	1	2	3	4
h) Naboene våre er ikke hjemme. Derfor tar vi inn posten deres.				
i) Nå har hun snakket lenge , synes jeg.				
j) Nå har hun snakket lenge, synes jeg.				
k) Jeg vil gjerne komme på festen din.				

5 STEDSADVERB (1)

Sett stedsadverbene i rammen inn i teksten. Hvert adverb kan bare brukes én gang.

borte	borte	dit	inn
ned	tilbake	ut	vestover

SOMMERØYA VÅR

Hver sommer er vi tre uker på Sicilia. Det er et fantastisk sted. Tidlig om morgenen drar fiskebåtene _____ på sjøen. De drar _____ i morgentåken og blir _____. Sola står høyt på himmelen hele dagen. Den beveger seg langsomt _____, og til slutt forsvinner den _____ i havet. Da er fiskebåtene for lengst _____. Vi har spist god middag og slappet av _____ i hagen til familien Silva. Vi pleier å være på øya til midten av august. Det er fantastisk, og vi lengter tilbake _____ hele året.

6 STEDSADVERB (2)

Sett adverbene i rammen inn i de setningene der de passer. Hvert adverb kan bare brukes én gang.

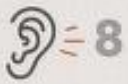
bakerst	bort	innerst	nederst
nordover	tilbake	øverst	

- a) Han sitter alltid _____ i klasserommet.
- b) Koppene lå _____ i esken.
- c) Skoene sto _____ i skapet.
- d) Hvorfor henger de små størrelsene alltid _____? Jeg rekker ikke opp!
- e) Skal dere reise _____ i ferien?
- f) Fram og _____ er like langt, sier de.
- g) Kan du komme _____ hit litt, er du snill?

7 HUN ER HOPPENDE GLAD!

Hva betyr setningene? Sett kryss.

a) Hun er hoppende glad!	☐ Hun liker å hoppe når hun er glad.
	☐ Hun er veldig glad.
	☐ Hun er glad i å hoppe.
b) De sitter aller bakerst.	☐ Det sitter ingen bak dem.
	☐ De sitter på gulvet.
	☐ Det finnes stoler til alle.
c) Han kommer sikkert på festen.	☐ Selvfølgelig kommer han på festen!
	☐ Det er mulig at han kommer på festen.
	☐ Jeg tror ikke at han kommer på festen.
d) Læreren er visstnok syk.	☐ Læreren har sagt at hun er syk.
	☐ Læreren er ofte syk.
	☐ Noen har sagt at læreren er syk.
e) De kommer altfor sjelden på besøk.	☐ De besøker oss ganske ofte.
	☐ Jeg vil gjerne at de besøker oss mer.
	☐ Vi liker ikke å ha besøk av dem.
f) Han sitter nok og leser.	☐ Jeg tror at han sitter og leser.
	☐ Han sitter neppe og leser.
	☐ Han fikk nok av å sitte og lese.

8 SKOLEARBEID

Skriv setningene med adverbene på rett sted i setningene.

Lytt og gjenta.

a) nederst Ukeplanen ligger i sekken.

-----

b) egentlig Hva skal vi gjøre i denne oppgaven?

-----

c) kort Du skal svare på spørsmålene.

-----

d) altfor Disse oppgavene er vanskelige.

-----

e) bedre Du konsentrerer deg hvis du legger vekk telefonen.

-----

f) fullstendig Jeg synes at dette temaet er uinteressant.

-----

g) stille Ingen klarer å sitte så lenge om gangen!

-----

h) fort Hvis du blir ferdig, kan du gå ut etterpå.

-----

9 HVORDAN KOM DE?

Lag presens partisipp av verbene i rammen. Bruk disse partisippene som adverb i de setningene der de passer.

å fly   å galoppere   å gråte   å hoie   å hoppe   å klatre
å krype   å marsjere   å spankulere   å stavre   å trille

- a) Ballen kom _____ sakte inn i mål mens keeperen lå nede.
- b) Hesten kom _____ over enga.
- c) Babyen kom _____ over stuegulvet.
- d) Den gamle mannen kom _____ oppover gata.
- e) Edderkoppen kom _____ oppover ryggen hans.
- f) Haren kom _____ gjennom skogen.
- g) Den rike mannen kom _____ inn i hotellets resepsjon med spaserstokk, flosshatt og det hele.
- h) Russen kom _____ nedover Karl Johan.
- i) Og nå er det Rodeløkka skoles tur til å komme _____ forbi slottsbalkongen.
- j) Den lille jenta kom _____ inn med et stort kutt på det ene kneet.
- k) I går så jeg en flokk gjess komme _____ sørfra, så nå er det snart vår.

10 NEI, OVERHODET IKKE!

Svar nektende på spørsmålene. Bruk disse adverbene i svarene:

aldri	i hvert fall	aldri	neppe
sjelden	slett ikke		helt sikkert ikke

- a) Hva skal du gjøre i morgen?

Jeg vet ikke, men jeg kommer neppe til å

- b) Går du ofte på kino?

_____

- c) Tror du at du kommer til å vinne i lotto noen gang?

_____

d) Skal du dra til Stockholm i år?

---

e) Liker du å gå på restaurant?

---

f) Kommer du til å kjøpe hund, tror du?

---

g) Hvor ofte skriver du i kommentarfelt på Internett?

---

h) Pleier du å delta i svømmekonkurranser?

---

11 NÅR VI HAR FÅTT INFORMASJON AV ANDRE

Du får informasjon av andre og skal gjengi informasjonen. Bruk adverbene *visst*, *visstnok* eller *trolig* når du refererer utsagnet.

a) «Denne filmen er skikkelig spennende!»

---

b) «Resultatet blir offentliggjort på fredag.»

---

c) «Pettersen blir ny trener for kvinnelandslaget.»

---

d) «Det blir sol i morgen.»

---

e) «Stillingen ble uavgjort.»

---

f) «Neste sesong starter i oktober.»

---

g) «Hyttfeltet blir utvidet med 8 hytter.»

_____

h) «Veien over Suleskar er stengt inntil videre.»

_____

i) «Det har vært ei ulykke på E39 i nærheten av Flekkefjord.»

_____

j) «Eksamen har blitt utsatt.»

_____

12 KANSKJE, SELVFØLGELIG ELLER NOK?

Sett inn *kanskje*, *selvfølgelig* eller *nok* i setning B slik at den betyr omtrent det samme som setning A.

Lytt og gjenta.

A

B

a) Det er klart du skal bli med oss på ferie!

_____ skal du bli med oss på ferie!

b) Jeg er ganske sikker på at det blir bra vær i morgen.

Det blir _____ bra vær i morgen.

c) Det er mulig hun skal flytte over sommeren.

Hun skal _____ flytte over sommeren.

d) Alle vet at dette går bra.

_____ går dette bra.

---

e) Jeg tviler på at han blir frisk til i morgen. Han blir _____ ikke frisk til i morgen.

---

f) Jeg tror ikke det gikk så bra i helgen. Det gikk _____ ikke så bra i helgen.

---

g) Muligens kom tyven seg inn gjennom terrassedøra. _____ kom tyven seg inn gjennom terrassedøra.

---

13 JEG KAN KANSKJE KOMME

Sett strek slik at setningene blir logiske.

Lytt og gjenta.

a)	Jeg kan kanskje	muligens bli utsatt ei uke.
b)	Eksamen vil	innse at slaget er tapt.
c)	Nå må	bare slenge ut sånne påstander i øst og vest!
d)	Vi ses	komme på festen din likevel.
e)	Du kan da ikke	pass til byturen vår, dessverre.
f)	Jeg kan vel ikke si	kanskje i morgen?
g)	Jeg må nok melde	jeg nok gå, dessverre.
h)	Vi kan kanskje	deg hvis jeg får tid.
i)	Du må nok bare	at jeg er enig med deg i det.
j)	Jeg skal selvfølgelig hjelpe	treffes i morgen i stedet?

14 LIKEVEL, DERFOR ELLER DESSUTEN?

Bruk *likevel*, *derfor* eller *dessuten* for å binde sammen setningene på en logisk måte.

- a) Hun har hatt mye å gjøre, men _____ har hun tatt seg tid til å ringe til meg.
- b) Bilen er ikke klar. Vi måtte skifte bremseklosser, og _____ var det noe galt med det høyre blinklyset.
- c) Du kan ikke gå ut nå! Vi skal spise middag snart, og _____ må du gjøre lekser etterpå.
- d) Han var veldig fin med langt hår. _____ klippet han seg i forrige uke.
- e) De var utsolgt for torsk. _____ ble det laks i stedet.
- f) Hun fikk godt bestått på leseprøven. _____ var hun ikke fornøyd.
- g) Bussen var full og kjørte forbi. _____ kom vi for seint på skolen.
- h) Jeg forstår ikke hvorfor du er så irritert. Jeg har bedt om unnskyldning, og _____ var det faktisk et uhell.

15 GRADBØYNING AV ADVERB

Sett inn rett form av adverbet i setningene.

- a) gjerne Jeg tar _____ det stykket til venstre. Det ser finest ut.
- b) gjerne Hva vil du _____ gjøre i ferien? Dra på biltur eller slappe av hjemme?
- c) sakte Du må kjøre litt _____, ellers kommer du til å få en klekkelig fartsbot!
- d) lenge Han liker å sove _____ om morgenen i helgene.
- e) bak Det er en ledig plass _____ i klasserommet. Du kan sette deg der.
- f) fort Han løper _____ av alle i klassen.
- g) fint Så _____ du synger! Har du tatt sangtimer, eller er du bare så flink?
- h) ofte Kan du ikke besøke oss litt _____? Det hadde vært så hyggelig!

16 SPRÅKDETEKTIV

Det er (1) eller (2) feil i hver setning. Finn feilene og skriv setningen riktig.

(1) Snart du kommer for seint.

---

(1) Hun gråter derfor.

---

(2) De fort snakker, og jeg kan forstå ikke noe.

---

(1) Broren hennes kommer sikker.

---

(1) Skal du være hjem i morgen?

---

(1) Må dere spille den musikken så høy?

---

(2) Likevel han kom, men ble ikke glad hun.

---

(2) Jeg er sikkert at han klarte eksamen.

---

(1) Jeg har gjort allerede alle oppgavene.

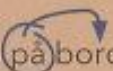
KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
Jeg vet hva et adverb er. <i>(I know what an adverb is.)</i>			
Jeg kan skille adverb i ulike grupper. <i>(I can classify adverbs into different groups.)</i>			
Jeg kan skille mellom adjektiv og adverb. <i>(I can distinguish between adjectives and adverbs.)</i>			
Jeg kan identifisere hvilket verb måtesad- verbet i en setning forteller om. <i>(I can identify which verb is described when an adverb is used to tell how things are done.)</i>			
Jeg kan plassere adverb på riktig sted i vanlige setninger. <i>(I can place adverbs correctly in common sentences.)</i>			
Jeg kan binde sammen setninger med adverb. <i>(I can combine sentences using adverbs.)</i>			
Jeg kan bruke gradbøyde adverb i vanlige setninger. <i>(I can use comparative adverbs in common sentences.)</i>			
Jeg kan bruke adverb for å uttrykke moda- litet. <i>(I can use adverbs to express modality.)</i>			

PREPOSISJONER

1 HVILKE ORD HØRER PREPOSISJONEN TIL?

Se på eksemplet. Sett pil, og skriv spørreord.

Eksempel:
Ligger boka bordet? Spørreord: HVOR (Hvor ligger boka? PÅ bordet.)

- a) Kan du sette blomstene i vann? Spørreord: _____
- b) Gir du meg blyanten som ligger under den boka der?
Spørreord: _____
- c) Har du lagt søppelet på tilhengeren?
Spørreord: _____
- d) Hvem skal ta bilder i bryllupet deres?
Spørreord: _____
- e) Kommer du innom på fredag? Spørreord: _____
- f) Han har time hos tannlegen klokka ni.
Spørreord: _____
- g) Kommer du med buss eller tog?
Spørreord: _____
- h) Det er noe som beveger seg mellom buskene der borte!
Spørreord: _____
- i) Ta med paraply i tilfelle regn.
Spørreord: _____
- j) Han gikk på biblioteket for å låne noen bøker.
Spørreord: _____
- k) Er du like gammel som meg?
Spørreord: _____

2 I UNION MED DANMARK

Sett preposisjonene på rett sted i setningene.

Lytt og gjenta.

a) i, i, med   1380 kom Norge union Danmark.

---

b) i, til   Unionen skulle vare 400 år, helt 1814.

---

c) i, i   1536 ble Norges stilling unionen kraftig svekket politisk.

---

d) til, uten, for   Da ble Norge redusert en koloni noen form selvstyre.

---

e) til   Den danske kongen tvang Norge å bli protestantisk.

---

f) på, over   den måten fikk kongen mer makt kirken.

---

g) til, til   Bibelen ble oversatt dansk, men ikke norsk.

---

h) til   Det førte at det norske skriftspråket forsvant helt.

---

i) under, på, av, på   napoleonskrigene begynnelsen 1800-tallet, var Danmark-Norge fransk side.

---

j) fra, til   Etter at Napoleon tapte, måtte Danmark gi seg Norge Sverige.

---

k) i, med   unionen Sverige fikk Norge en friere stilling.

---

l) i _____ Men først 1905 ble Norge et selvstendig land igjen.

_____

m) av, i _____ Da hadde Norge vært styrt andre land 525 år.

_____

3 PREPOSISJONER FOR TID

Sett inn riktig preposisjon i setningene: *av, siden, om, til, i* eller *på*.

Lytt og gjenta.

- a) Kommer du en tur _____ lørdag?
- b) Hva pleier du å gjøre _____ helgene?
- c) Hadde du fri _____ mandag?
- d) Hva skal du gjøre _____ høsten?
- e) Har du bursdag _____ desember eller _____ januar?
- f) Vi ses _____ fredag!
- g) Vi pleier å treffes _____ jula.
- h) Middagen er klar _____ fem minutter.
- i) _____ sommer var været helt elendig!
- j) Det er aldri fint vær _____ sommeren lenger!
- k) _____ jul kommer hele familien hennes på besøk.
- l) Jeg skal jobbe her fram til slutten _____ april.
- m) Tok han mastergraden sin _____ normert tid?
- n) Jeg kommer innom _____ løpet _____ neste uke.
- o) Jeg har ikke sett ham _____ forrige uke.
- p) Jeg har ikke sett ham _____ fire dager.

4 OLAS ARBEID

Sett inn riktige preposisjoner i teksten: *i, på, av, fra, til, for* eller *om*.

Ola er lærer. Han arbeider _____ en videregående skole. Han er lærer _____ naturfag og engelsk. Før han ble lærer, var Ola oljeingeniør. Men _____ et tidspunkt sluttet han å synes at det var interessant. Tvert imot ble Ola motstander _____ oljeboring og alt forbruk _____ fossilt brennstoff. Han sluttet å kjøre bil annet enn _____ og _____ hytta, og han bestemte seg _____ å bli lærer. «Det er viktig at neste generasjon lærer å ta vare _____ naturen,» sa han. Ola trives veldig godt _____ jobben som lærer. Ungdommene _____ dag er mye mer reflekterte enn vi var, pleier han å si. De er opptatt _____ miljø, og de er flinke _____ å holde seg orientert _____ hva som skjer _____ verden.

5 EN VANLIG DAG FOR PETRA

Sett inn riktige preposisjoner i teksten.

Petra starter _____ jobb klokka ni hver morgen, men hun åpner sjelden butikken _____ klokka 12. Disse timene sitter hun _____ arbeidsrommet _____ butikklokalet og lager nye hatter. Hun spiser formiddagsmat halv tolv, og etterpå åpner hun dørene. _____ døra har hun ei lita bjelle. Hvis det kommer kunder inn _____ butikken, plinger det _____ bjella. Da går Petra ut _____ butikken _____ å se om kunden trenger hjelp. Vanligvis holder hun åpent _____ halv fem _____ hverdager. _____ lørdager er butikken åpen _____ ti og to. Da pleier hun ikke å komme tidligere _____ å arbeide.

_____ stenetid pleier tante Petra å ta bussen hjem. Petra og Selma spiser middag sammen og prater _____ løst og fast og _____ hvordan dagen har vært. Det er hyggelig å ha noen å dele livet _____. _____ middag tar Petra en liten blund _____ sofaen _____ stua. Selma liker best å krype _____ dyna en times tid. Da er det helt stille _____ leiligheten. Etterpå ser de nyhetene _____ TV, og noen ganger finner Petra fram skisseblokka si og setter seg _____ kjøkkenbordet for å lage skisser _____ nye hatter.

6 UBESTEMT ELLER BESTEMT FORM?

I setningene under står preposisjonen foran et substantiv. Skal det stå i ubestemt eller bestemt form? Er det valgmuligheter?

- a) by   Vi kan kjøre deg til _____.
- b) vinter   Om _____ pleier de å være på fjellet og gå på ski.
- c) sommer   Til _____ skal de til Danmark.
- d) klokke   Kommer du hjem før _____ tre?
- e) påske   Hvor var dere i _____?
- f) sommer   Hvor var dere i _____?
- g) bilde, ferie   Han har laget ei bok med _____ fra _____ i USA.
- h) middag, dag   Skal vi ha fisk til _____ i _____?

7 I ELLER PÅ?

Bruk områderegelen og kantstedsregelen til å sette inn rett preposisjon i setningene under.

- a) Hvor trives du best - _____ landet eller _____ byen?

Hvis du er usikker på substantivets kjønn, sjekk ordbok.uib.no

- b) Skal jeg legge brødet _____ disken eller _____ brødboksen?
- c) Ligger barbersakene dine _____ skuffen, eller står de _____ hylla over vasken?
- d) Hvorfor har du ikke satt melka inn _____ kjøleskapet? Den blir dårlig hvis den står _____ benken i denne varmen!
- e) Katten har klatret opp _____ lampa som henger _____ taket. Nå kommer den seg ikke ned.
- f) Ballen lå og vippet _____ kanten før den falt ned _____ kurven.
- g) Pølsene ligger _____ nettet, og brødene ligger _____ kurven.
Ketsjup og sennep står _____ bordet.
- h) Kan du sette steken inn _____ ovnen halv fem? Nå står den _____ kjøleskapet.
- i) Blir du med ut _____ sjøen en tur i ettermiddag? Det er jo så fint vær! Vi kan gå i land _____ en av de små holmene. Ta med et teppe og litt lesestoff!

8 DET MOTSATTE

Sett inn riktige preposisjoner i setningene.

Lytt og gjenta.

- a) Vil du sitte _____ Petter eller bak ham?
- b) Du har på genseren _____ fram!
- c) Går veien utenom eller _____ Flekkefjord?
- d) Kommer vi til å fly over eller _____ skyene i dag?
- e) Vil du ha kaffe _____ eller uten melk?
- f) Skal lampa henge _____ eller til venstre for speilet?
- g) Nedkom du _____ eller etter termindatoen?
- h) Er denne gaven til mor eller _____ mor?
- i) Bor du i nærheten av eller _____ Oslo?

9 SAMMENSATTE PREPOSISJONER

Hvilke preposisjoner mangler i setningene? Sett inn riktige preposisjoner i de sammensatte preposisjonene.

- a) Du finner litt informasjon om forfatteren _____ baksiden _____ boka.
- b) Du må være ferdig _____ utgangen _____ neste uke.
- c) Tyvene ble sist sett da de kjørte _____ retning _____ flyplassen.
- d) Han klarte eksamen _____ tross _____ at han nesten ikke hadde lest.
- e) De bor like _____ nærheten _____ oss.
- f) _____ motsetning _____ broren har hun overhodet ingen hemninger.
- g) Det er mulig jeg kommer innom _____ løpet _____ dagen.
- h) Du burde drikke te _____ stedet _____ kaffe.

10 FOR ELLER TIL?

Sett inn *for* eller *til* i setningene under.

Lytt og gjenta.

- a) Preposisjoner er vanskelige _____ innvandrere som lærer norsk.
- b) Bruk nøkkelkort _____ å åpne døra.
- c) Disse blomstene er _____ deg. Jeg håper du liker dem.
- d) Genseren din er _____ lang på armene.
- e) Han skal flytte _____ Lillehammer _____ høsten.
- f) Denne boka kom ut _____ fire år siden.
- g) Oppgaven er _____ vanskelig _____ meg.
- h) Du er _____ liten _____ å reise alene med fly.
- i) Nøkkelen passer _____ baderomsdøra.
- j) Denne filmen passer ikke _____ barn under 12 år.
- k) Hun flyttet _____ Bergen _____ å studere.

11 KAN DU LEGGE PÅ, ER DU SNILL?

Noen ganger har preposisjonene abstrakt betydning. Sett inn riktige preposisjoner i setningene under.

- Jeg tror ikke at du gjorde det _____ vilje, men jeg synes at du kan be _____ unnskyldning likevel.
- Hvis du har tenkt å sitte lenge _____ sola, er det viktig å ta _____ solkrem. Bruk gjerne en solhatt også.
- På grunn av arbeid med skinnegangen blir det buss _____ tog mellom Stavanger og Moi. Dette gjelder også _____ reisende _____ Jærbanen. Det blir buss _____ tog også mellom Stavanger og Egersund.
- Kan du legge _____ nå, er du snill? Det er viktig at andre også får en mulighet _____ å komme _____ til oss.

12 FASTE UTTRYKK

Preposisjonene i disse setningene er *en del av et fast uttrykk*. Sett inn rett preposisjon.

- Denne boligen er _____ god stand. Dere kan flytte rett inn!
- Vi er _____ jakt _____ en liten enebolig et stykke utenfor sentrum.
- Hjemme hos oss må alle hjelpe _____.
- Nå gleder jeg meg _____ ferien!
- Du vet ikke hva du snakker _____!
- Kan du være så snill å rydde opp _____ deg?
- Du er utrolig flink _____ å spare! Hvor mye har du på konto nå?
- De setter stor pris _____ at du kommer på besøk.

Skriv uttrykkene på en lapp og legg lappen i lomma. Øv på uttrykkene mens du venter på bussen eller sitter på toget eller...

→?← Oversett uttrykkene til morsmålet ditt:

å være _____ god stand = _____

å være _____ jakt _____ = _____

å glede seg _____ noe = _____

å vite hva man snakker _____ = _____

å rydde opp _____ seg = _____

å være flink _____ noe = _____

å sette pris _____ noe/noen = _____

13 KONGEBOLIGEN I BERGEN: GAMLEHAUGEN

Sett inn preposisjoner i setningene. Velg fra preposisjonene i ordskyen. Du kan bruke preposisjonene flere ganger.

fra
med
for
rundt
i
av

Gamlehaugen er navnet _____ den offisielle kongeboligen _____ Bergen. Gamlehaugen er en nasjonaleiendom.

_____ 1898 ble Gamlehaugen kjøpt _____ skipsreder og politiker Christian Michelsen. Før Michelsen kjøpte stedet, ble det drevet gårdsdrift der. Michelsen rev hovedbygningen _____ gården _____ å bygge den nåværende bygningen

_____ mur. Bygningen, som likner _____ et slott, ble tegnet _____ arkitekt
Kielland _____ Stavanger. _____ 1925 ble Gamlehaugen kongebolig.

Bygningen er staselig. Hallen har store dobbeltdører _____ stolper _____ dyre-
hoder utskåret _____ tre. Trappegelendere og rekkverk er dekorerte _____
motiver _____ saga og mytologi. Parken _____ Gamlehaugen er cirka 120 dekar.
Parken er anlagt _____ engelsk landskapsstil _____ gartner Olav Moen. Parken er
åpen _____ besøkende unntatt når kongefamilien er _____ Bergen.

14 KJENTE NORDMENN: CECILIA BRÆKHUS

Sett inn riktige preposisjoner i teksten om Cecilia Brækhus.

Cecilia Brækhus er verdensmester _____ proffboksing i klassen weltervekt. Det er
en vektklasse der kvinnelige bokserere må være _____ 63,5 og 66,7 kilo hvis de er
profesjonelle. Cecilia veier 66,5 kilo og er 171 centimeter høy.

Cecilia begynte _____ kickboksing da hun var 14 år. Først bokset hun _____ at foreldrene visste det, men etter hvert skjønnte de at hun drev på _____ noe. De ble bekymret, men da Cecilia tok dem _____ til treningsstudioet, ble de beroliget. Cecilia arbeidet hardt og trente mye. Da hun var 16 år, kom hun inn _____ landslaget som amatør-bokser. Hun vant gull både _____ EM og i VM i sin vektklasse.

Cecilia er født _____ Colombia. Hun ble adoptert _____ Norge da hun var to år gammel. Hun har vokst opp _____ Bergen. Nå bor hun _____ Berlin.

1. oktober 2016 fikk Cecilia bokse proffkamp i Norge _____ første gang. Proff-boksing var nemlig forbudt _____ Norge før. Hun bokset _____ den franske bokseren Mathis, og Cecilia slo Mathis på knockout i andre runde. Ennå er det ingen som har vunnet _____ Cecilia i hennes tid som proffbokser.

(Kilde: no.wikipedia.org, vg.no, nettavisen.no)

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg vet hva en preposisjon er, og kan kjenne den igjen når jeg lytter eller leser.</p> <p><i>(I know what a preposition is and can recognize it when I listen or read.)</i></p>			
<p>Jeg kan plassere preposisjonen på riktig sted i setningen.</p> <p><i>(I can place a preposition in the correct place in a sentence.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke en rekke preposisjoner riktig hvis preposisjonen har beholdt grunnbetydningen sin for sted og tid.</p> <p><i>(I can use several prepositions correctly if the preposition has maintained its basic meaning of place and time.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke områderegelen og kantstedsregelen for å vite om jeg skal bruke <i>i</i> eller <i>på</i>.</p> <p><i>(I can use the area rule and the edge location rule to determine whether to use i or på.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke riktig form av substantivet når substantivet står etter en preposisjon hvis uttrykket er frekvent.</p> <p><i>(I can use the correct form of a noun when the noun is following a preposition, if the expression is frequent.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke noen preposisjoner i preposisjonsfraser der de har abstrakt betydning.</p> <p><i>(I can use some prepositions in phrases where the meaning of the preposition is abstract.)</i></p>			

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan bruke noen faste uttrykk med verb og preposisjon.</p> <p><i>(I can use some idiomatic expressions containing a verb and a preposition.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke en del sammensatte preposisjoner som er vanlige, slik som <i>i løpet av</i>, <i>ved siden av</i>, <i>i nærheten av</i> osv.</p> <p><i>(I can use several common compound prepositions such as i løpet av, ved siden av, i nærheten av etc.)</i></p>			

KONJUNKSJONER

1 KONJUNKSJONER

Sett inn konjunksjoner i setningene: *og, eller, men, for, så*.

Muzzi kommer opprinnelig fra Tyrkia, _____ nå bor han i Bergen. Muzzi er gift med Mari, _____ de har ett barn. For snart et år siden kjøpte Mari _____ Muzzi et gammelt hus, _____ Muzzi har mye å gjøre nå. Han arbeider i huset om ettermiddagene, om kveldene _____ i helgene, _____ han har full jobb. Noen ganger blir han veldig sliten, _____ han synes at det er verdt det. I det nye huset får de tre soverom, _____ det er bra, _____ Mari og Muzzi ønsker seg flere barn. _____ ikke ennå. Først må de bli ferdige med oppussingen.

2 FOR ELLER FORDI?

Sett inn rett ord i setningene: *for* eller *fordi*.

- ➔ *For* kan være både konjunksjon og preposisjon.
- ➔ Konjunksjonen *for* binder sammen to setninger med komma mellom.
- ➔ Subjunksjonen *fordi* binder sammen en helsetning og en leddsetning.

- Han flyktet _____ han ikke ville bli soldat.
- De reiste _____ å prøve å få et bedre liv.
- Han må klare B2-nivå _____ han vil begynne å studere.
- Noen politikere vil senke skattene _____ å skape flere arbeidsplasser.
- Hun er litt ensom, _____ hun kjenner ikke noen her.
- Dattera vår trenger tospråklig fagopplæring _____ hun ikke snakker så godt norsk ennå.
- De går på kurs _____ å lære å danse tango.

- h) Hun har lett _____ å få nye venner.
- i) De har flyttet mye _____ mora deres arbeider i Forsvaret.
- j) Han har flyttet hjem igjen, _____ han trivdes ikke så godt i England.

3 KLIMAENDRINGER

Sett inn riktig konjunksjon i teksten slik at sammenhengen blir god: *eller, så, for*

Klimaet har endret seg mye de siste årene. Værforholdene har blitt mer ekstreme, _____ mange lurer på hvordan dette kommer til å fortsette. Hva kan konsekvensene bli for folk i Norge? Vil vi få stadig varmere somre, _____ vil det etter hvert bli umulig å bo her? Mange steder er folk urolige, _____ det har vært både flom og orkaner. Langvarig varme og tørke er også problematisk, _____ bøndene får problemer med avlingene sine. Kornet tørker, _____ det slutter å vokse. Begge deler er like problematiske. Mange mener at myndighetene må komme på banen nå, _____ det er politikerne som skal planlegge for framtida.

4 SAMMENSATTE KONJUNKSJONER (1)

Bruk *både ... og for* å skape sammenheng i setningene.

Lytt og bruk *både ... og for* å skape sammenheng i setningene.

- a) Politikerne arbeider med saken din, og byråkratene arbeider også med den.

Både politikerne

- b) Avdelingslederen har sett på søknaden din, og rektor har også sett på den.

- c) Det koster penger å studere, og å bo er heller ikke gratis.

Det koster

d) Det brygger opp til storm, og det blir nok tordenvær også.

---

e) Han har jobbet som avisbud, og han har vært lagersjef også.

Han har

---

f) Vi har flyttet den gamle sofaen opp på loftet, og vi flyttet skapet også dit.

---

5 SAMMENSATTE KONJUNKSJONER (2)

Bruk *verken ... eller* for å skape sammenheng i setningene.

Lytt og bruk *verken ... eller* for å skape sammenheng i setningene.

a) Vi dro ikke til Madrid, og vi var ikke i Barcelona heller.

Vi dro verken

---

b) Jeg har ikke sett filmen, og jeg har ikke lest boka heller.

Jeg har verken

---

c) Det regnet hele helga, så vi fikk ikke gått på tur. Vi fikk ikke malt noe heller.

Det regnet hele helga, så vi fikk

---

d) Han er veganer, så han spiser ikke kjøtt. Han spiser ikke fisk eller egg heller.

Han er veganer, så

---

e) Det ser ikke ut i stua, og det er veldig rotete på badet også.

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
Jeg kan binde sammen ord eller setninger med konjunksjoner. <i>(I can combine words or simple sentences using conjunctions.)</i>			
Jeg kan bruke sammensatte konjunksjoner for å binde sammen ord eller setninger. <i>(I can use compound conjunctions to combine word or sentences.)</i>			
Jeg kan bruke konjunksjoner for å skape sammenheng mellom setninger (i en tekst). <i>(I can use conjunctions to create cohesion between sentences (in a text).)</i>			

SUBJUNKSJONER

1 AT, OM ELLER Å?

Sett inn rett subjunksjon i setningene: *at, om* eller *å*.

- a) Jeg er enig i _____ denne saken er vanskelig.
- b) Det er viktig _____ legge vekt på _____ alle skal komme til orde.
- c) Hun vil vite _____ du er enig eller uenig med henne.
- d) Statsministeren prøver alltid _____ snakke tydelig og forståelig.
- e) Erfaringen viser _____ arbeid i kollokviégrupper kan gi gode resultater.
- f) Synes du _____ lønnsforskjellene i Norge er for små?
- g) Når man skal snakke _____ sosiale medier, er det viktig _____ tenke på _____ mange trenger slike medier for _____ holde kontakt med familien.
- h) Kan du forklare hva du mener med _____ man ikke kan stole på politikere?
- i) Det er viktig _____ skille mellom eiendom og aksjer.
- j) Jeg lurer på _____ jeg kan få komme til orde nå.
- k) Skal du ikke spørre _____ jeg klarte meg på eksamen?

2 DET SKJØNNER JEG IKKE!

At innleder en nominal leddsetning. Inverter setningene ved å sette den nominale leddsetningen først.

Lytt, inverter setningene og gjenta.

- a) Jeg skjønner ikke at han kan oppføre seg sånn.

_____

- b) Jeg liker ikke at du er så negativ hele tida.

_____

c) Jeg skjønner ikke at du kan oppføre deg sånn mot ham.

_____

d) Jeg begriper ikke at han kan ha råd til en sånn bil.

_____

e) Jeg kan absolutt ikke forstå at dette er noe å lage en sak av.

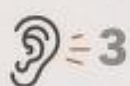
_____

f) Jeg liker ikke at hun alltid vil sladre om andre.

_____

g) Jeg forstår rett og slett ikke at du fortsatt henger sammen!

_____

3 JA, DEN SOM VISSTE DET!

Sett den nominale leddsetningen først som et spørsmål, og føy til: *Ja, den som visste det!*

Lytt, gjør om setningene og gjenta.

a) Den som visste om det blir noe av ferieturen vår.

Om det

_____

b) Den som visste om han har tenkt å fortsette på denne måten.

_____

c) Den som visste om gulrøtter er så sunt som de sier.

_____

d) Den som visste om de kommer eller ikke.

_____

e) Den som visste om han egentlig har kompetansen som trengs.

_____

- f) Den som visste om jeg får fri i påsken.
-

4 HVA FORTELLER LEDDSETNINGEN OM?

Subjunksjoner innleder leddsetninger. Vi deler de adverbiale subjunksjonene i grupper etter hva leddsetningen forteller om: *tid, årsak, motsetning, hensikt, følge og resultat, betingelse eller sammenlikning.*

Hva forteller de **markerte** leddsetningene om?

LEDDSETNINGEN FORTELLER OM:

- a) De gikk ut **selv om det høljet ned.**
- b) Hun gikk og la seg **fordi hun var helt utslitt etter en lang dag på jobb.**
- c) **Når du ringer,** tar jeg alltid telefonen!
- d) Jeg bader ikke **med mindre det er over 20 grader i vannet.**
- e) Han vil gjøre alt arbeidet selv **slik at det ikke blir så dyrt.**
- f) Du kan ta en kopp kaffe **mens du venter.**
- g) Jeg kommer innom en tur i ettermiddag **hvis jeg får tid.**
- h) Det er ikke så lett å få jobb **som mange tror.**
- i) Han må klippe plenen **før vi kan dra.**
- j) Dere spiser pannekakene **fortere enn jeg klarer å steke dem!**

5 HVIS, SOM, AT ELLER FORDI?

Sett inn rett subjunksjon i setningene: *hvis, som, at* eller *fordi*.

- a) _____ jeg hadde vunnet i lotto, ville jeg ha nedbetalt all gjelda mi.
- b) Kjenner du noen _____ snakker russisk?
- c) Jeg forstår ikke _____ du gidder å holde på med den strikkinga!
- d) _____ du fortsetter på denne måten, går det galt til slutt!
- e) Hun har lyst til å begynne å studere nå _____ hun er ferdig på norskkurset.
- f) De snakker sammen _____ om de har kjent hverandre hele livet!
- g) Det er et mirakel _____ du ikke strøk på prøven så lite _____ du har lest!
- h) Bare sett deg her _____ du vil. Hun _____ pleier å sitte her, kommer ikke i dag.
- i) Hun gråter _____ hun ikke får viljen sin.

6 ETTER AT FESTEN VAR SLUTT

To og to av setningene under passer sammen. Bind setningene sammen med *etter at*. Du kan velge om du vil ha leddsetningen først eller sist i helsetningen.

Lytt og bind setningene sammen med *etter at*.

De tok siste buss hjem.

Festen var slutt.

Flere trekkfugler blir værende i Norge gjennom vinteren.

Han ble utsatt for en ulykke på jobben.

Han har ikke kunnet arbeide.

Klimaet har endret seg.

Hun begynte i ny jobb i april.

Mange har mistet jobben.

Oljeindustrien fikk problemer.

Vi har ikke sett så mye til henne.

---

7 SAMMENHENG (1)

Hva er sammenhengen mellom handlingene? Skjer handlingene *etter hverandre i tid*, eller er det et *årsaksforhold* mellom handlingene? Bruk subjunksjoner for å binde sammen setningene. Se på eksempelet.

Eksempel:

Han vil søke om familiegjenforening. Han har fått oppholdstillatelse.

- ➔ Handlingene skjer etter hverandre i tid: Han vil søke om familiegjenforening så snart han har fått oppholdstillatelse.
- ➔ Det er et årsaksforhold mellom handlingene: Han vil søke om familiegjenforening fordi han har fått oppholdstillatelse.

a) Presidenten måtte gå av. Han tapte valget.

➔ Handlingene skjer etter hverandre i tid: _____

_____

➔ Det er et årsaksforhold mellom handlingene: _____

_____

b) Programmet ble ikke sendt i reprise likevel. Mange seere klaget på det.

➔ Handlingene skjer etter hverandre i tid: _____

_____

➔ Det er et årsaksforhold mellom handlingene: _____

_____

c) Ministeren ble ikke tatt seriøst. Han hadde deltatt i et underholdningsprogram.

➔ Handlingene skjer etter hverandre i tid: _____

_____

➔ Det er et årsaksforhold mellom handlingene: _____

_____

d) Legen mistet jobben. Han hadde brutt taushetsplikten.

➔ Handlingene skjer etter hverandre i tid: _____

_____

➔ Det er et årsaksforhold mellom handlingene: _____

_____

8 SAMMENHENG (2)

Hva kan være konteksten for disse utsagnene? Sett kryss.

a) Går du ut hvis det regner?

Det øser ned, og du er på vei ut.

Jeg vil vite om du er villig til å gå ut i regnvær.

Jeg er forbauset over at du aldri går ut.

b) Går du ut selv om det regner?

Det øser ned, og du er på vei ut.

Jeg vil vite om du er villig til å gå ut i regnvær.

Jeg er forbauset over at du aldri går ut.

c) Jeg vil ikke snakke med deg når du er i det humøret!

Jeg legger vekt på at vi ikke er gode venner.

Du er sint og irritert og sier kanskje ting du ikke mener.

Jeg klager på at det er lenge siden vi har snakket sammen.

- d) I dag kom du før jeg ventet deg!
- Jeg synes at du er tidlig ute.
- Jeg klager på at du alltid kommer for seint.
- Jeg vil påpeke at det er viktig å være presis.
- e) Du må kjøre idet det blir grønt, ikke lenge etterpå!
- Jeg synes du er en flink sjåfør og vil rose deg.
- Jeg er redd for å sitte på med deg.
- Jeg klager på kjøringen din og synes at du er for treg.

9 SAMMENLIKNING

Sett inn rett ord i setningene: *som* eller *enn*.

- a) Det er kaldere i dag _____ i går. Jeg håper ikke denne sommeren blir like kald _____ den vi hadde i fjor!
- b) Det bor nesten dobbelt så mange mennesker i Sverige _____ i Norge. Og selv om Danmark er mye, mye mindre _____ Norge i areal, bor det omtrent like mange mennesker i Norge _____ i Danmark.
- c) Hvordan går det med dattera di på universitetet? Klarer hun seg like godt _____ hun gjorde på videregående? Da fikk hun jo bedre karakterer _____ alle de andre i klassen, hørte jeg!
- d) Hvordan trives dere? Liker dere dere bedre her _____ der dere bodde før?
- e) Denne ferien ble bedre _____ jeg hadde forventet. Vi har hatt det nesten like moro _____ vi hadde det på ferien i London.
- f) Sønnen deres er høyere _____ jeg hadde trodd. Jeg ble overrasket da jeg så ham. Han er jo snart like høy _____ faren sin!
- g) Tror du at det er vanskeligere å lære norsk _____ å lære engelsk? Engelsk er omtrent like komplisert _____ norsk, ja, hvis vi sammenlikner grammatikken i de to språkene, da.

10 KJENTE NORDMENN: MAGNUS CARLSEN

Sett inn subjunksjoner som passer i teksten om Magnus Carlsen.

Magnus Carlsen er en norsk sjakkspiller _____ ble verdensmester i sjakk for første gang i november 2013. Han er den mest berømte sjakkspilleren i Norge, og for tida kanskje også i verden? Carlsen forsvarte mestertittelen i 2014, 2016 og 2018, i tillegg til _____ han har vunnet VM i lynsjakk og hurtigsjakk en rekke ganger.

Magnus viste tidlig _____ han likte intellektuelle utfordringer. Han deltok i sitt første norgesmesterskap i sjakk _____ han var åtte, nesten ni år. Etter det begynte han å spille i flere turneringer, og _____ han var 13 år, 4 måneder og 26 dager, ble han stormester i sjakk. Det er en tittel _____ tildeles av Verdenssjakkforbundet.

_____ han hadde fullført barneskolen, tok Magnus fri i et år for å spille sjakk på ulike turneringer rundt om i Europa. Magnus gikk på toppidrettsgymnaset i Bærum, og _____ han var 17 år, ble han rangert som en av verdens ti beste sjakkspillere.

(Kilde: wikipedia.org)

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan binde sammen setninger med nominale subjunksjoner.</p> <p><i>(I can combine sentences with nominal subordinating conjunctions.)</i></p>			
<p>Jeg kan binde sammen setninger med adjektivisk subjunksjon.</p> <p><i>(I can combine sentences with adjective subordinating conjunctions.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke de mest frekvente adverbiale subjunksjonene riktig.</p> <p><i>(I can use the most frequent adverbial subordinating conjunctions correctly.)</i></p>			
<p>Jeg kan plassere nominale leddsetninger først i helsetningen.</p> <p><i>(I can begin a complete sentence with a nominal subordinated clause.)</i></p>			
<p>Jeg kan plassere adverbiale leddsetninger først i helsetningen.</p> <p><i>(I can begin a complete sentence with an adverbial subordinated clause.)</i></p>			
<p>Jeg vet hva de fleste adverbiale subjunksjonene betyr på mitt morsmål.</p> <p><i>(I know what most of the adverbial subordinating conjunctions mean in my language.)</i></p>			

KAPITTEL 2

ORDLAGING

SAMMENSATTE ORD

1 FORLEDD OG ETTERLEDD (1)

Hva er etterleddet i disse sammensatte ordene?

Hvilken ordklasse (og bøyning) har etterleddet?

- a) bruktbuikk: Etterledd = butikk (substantiv: en butikk, -er, -ene)
- b) sofapute: _____
- c) gardinstang: _____
- d) lysestake: _____
- e) sovesal: _____
- f) adgangskort: _____

- g) skogbunn: _____
- h) burgunderrød: _____
- i) lyseblå: _____
- j) verdifull: _____
- k) underskrive: _____
- l) overtale: _____

2 FORLEDD OG ETTERLEDD (2)

Hva er forleddet i disse sammensatte ordene?

gravemaskin

fjellgeit

- a) utsiktspunkt: _____
- b) grusvei: _____
- c) makspris: _____
- d) etterledd: _____
- e) dropspose: _____
- f) tørkestativ: _____
- g) gammeldags: _____
- h) gravemaskin: _____
- i) arbeidsklær: _____
- j) fjellgeit: _____
- k) overflate: _____

3 HVOR MANGE ORD?

Hvor mange ord er disse sammensatte ordene laget av?

Del opp ordene og identifiser det endelige etterleddet (det som bestemmer ordets ordklasse og bøyning).

- a) vaskemaskinspulver = vaske + maskin + pulver
➔ Endelig etterledd: pulver (et) = substantiv
- b) sengetøyutsalg = _____
➔ Endelig etterledd: _____
- c) arbeidsgiverforeningsmøte = _____
➔ Endelig etterledd: _____
- d) bildelbutikk = _____
➔ Endelig etterledd: _____
- e) brødbakemaskin = _____
➔ Endelig etterledd: _____
- f) lysstoffrør = _____
➔ Endelig etterledd: _____
- g) hjørnesteinsbedrift = _____
➔ Endelig etterledd: _____
- h) miljøvernbevegelse = _____
➔ Endelig etterledd: _____
- i) inngangsbillett = _____
➔ Endelig etterledd: _____
- j) livsstilssykdom = _____
➔ Endelig etterledd: _____
- k) barnehageplassfordelingsmøte = _____

➔ Endelig etterledd: _____

l) blodsuktermåler = _____

➔ Endelig etterledd: _____

4 HVA BETYR DET?

Forklar de sammensatte ordene.

a) trebenk = _____

b) matjord = _____

c) familieliv = _____

d) naturressurs = _____

e) vindmølle = _____

f) retningslinje = _____

g) overvåke = _____

h) stemmerett = _____

i) halvpart = _____

j) tredjedel = _____

k) vannkraft = _____

l) naturvern = _____

m) fredsmekler = _____

n) morsmål = _____

o) undergang = _____

p) dyrehage = _____

q) kaffemaskin = _____

r) adgangskort = _____

s) medlemskontingent = _____

t) stupebrett = _____

5 OVERFØRT BETYDNING

Noen ganger bruker vi sammensatte ord i en overført (metaforisk) betydning.

Sett strek mellom ord og betydning.

a) en linselus	En person som er ekkel mot andre, som man ikke blir kvitt
b) en plageånd	Et yrke, en jobb, noe som gir inntekter
c) et hekseskudd	En person som alltid vil være med på bilder
d) ei lommebok	En plutselig smerte i ryggen
e) et levebrød	En liten mappe som man kan oppbevare penger i

6 ANANAS RINGER ELLER ANANASRINGER?

Sett kryss ved det som er rett.

a) ☐ reise veske	g) ☐ håndkrem
b) ☐ sminkebord	h) ☐ verdens berømt
c) ☐ nedgang	i) ☐ hund biter
d) ☐ opp tur	j) ☐ sommer vær
e) ☐ lese sal	k) ☐ påskevarer
f) ☐ røykskader	l) ☐ fly letter

7 FUGEFORMATIV?

Lag sammensatte ord. Hvilken fugeformativ må disse ordene ha når de settes sammen?

Hva betyr ordene?

- a) barn + vogn: barnevogn = en vogn til å trille barn i
- b) data + maskin: _____
- c) motor + båt: _____
- d) vin + flaske: _____
- e) garderobe + skap: _____
- f) arbeid + dag: _____
- g) skog + arbeider: _____
- h) kjønn + forskjell: _____
- i) næring + rik: _____
- j) folk + gruppe: _____
- k) skrift + språk: _____
- l) kostnad + effektiv: _____
- m) frokost + blanding: _____

8 GÅR DET AN? (2)

Svar ja eller nei.

- a) Kan terrassedører dø? _____
- b) Kan man sy klær av lesestoff? _____
- c) Er en spiseskje større enn en teskje? _____
- d) Kan man bo i et sandslott? _____
- e) Er det reker i rekesalat? _____
- f) Suger en støvsuger støv? _____

- g) Er gitarkasse en type gitar? _____
- h) Er en trekrone toppen av et tre? _____
- i) Kan oversvømmelser svømme? _____
- j) Er en avisholder det samme som en abonnent? _____
- k) Er målmann det samme som keeper? _____
- l) Er det tillatt å sitte i en sovesofa? _____
- m) Er frokostblanding en blanding av frokoster? _____
- n) Vokser ukeblader på trær? _____

KAN DU DET?

RETTNINGSPÅR

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
Jeg vet at etterleddet i et sammensatt ord bestemmer ordets ordklasse og bøyning. <i>(I know that the last part of a compound word defines the word's part of speech and its declension.)</i>			
Jeg vet at forleddet i et sammensatt ord vanligvis fungerer som en beskrivelse av etterleddet. <i>(I know that the first part of a compound word normally provides a description of the last word.)</i>			
Jeg kan noen regler for hvilken fugeformativ et sammensatt ord skal ha. <i>(I know some of the rules for which letter (s, e or nothing) a compound word uses.)</i>			
Jeg kan dele opp et sammensatt ord og dermed forklare hva det betyr. <i>(I can divide a compound word into its parts and explain its meaning.)</i>			

RETTNINGSPÅR

AVLEDNINGER

1 PREFIKS ELLER SUFFIKS?

Ordene under er avledninger. Har ordene blitt laget med *prefiks* eller *suffiks* eller begge deler?

- a) ulykke: prefiks: u-
- b) ulykkelig: _____
- c) forstå: _____
- d) forståelse: _____
- e) samarbeid: _____
- f) betale: _____
- g) betaling: _____
- h) forelske: _____
- i) forelskelse: _____
- j) ugift: _____
- k) utrolig: _____
- l) uansvarlig: _____
- m) samtidig: _____

2 HVA ER DET MOTSATTE?

Bruk *prefikser* og lag ord som betyr det motsatte.

- a) lykke ↔ _____
- b) gift ↔ _____
- c) forstå ↔ _____
- d) trives ↔ _____

- e) hell ↔ _____
f) flaks ↔ _____
g) spiselig ↔ _____

3 SUFFIKS OG ORDKLASSE

Hvilket *suffiks* har ordene? Hvilken *ordklasse* gir disse suffiksene til ordene?

forelskelse: suffiks = -else = substantiv (en)

grenseløs: _____

arbeidsom: _____

hyggelig: _____

kostnad: _____

syltetøy: _____

alvorlig: _____

forfatterskap: _____

visjonær: _____

aktiv: _____

rikdom: _____

trygghet: _____

fordelaktig: _____

ressurssvak: _____

verdifull: _____

4 VERBAVLEDNINGER

Finnes disse verbene på norsk? Sett kryss ved verbene som finnes.

a) ☐ samordne	i) ☐ medlyse	q) ☐ beskrive
b) ☐ beorke	j) ☐ fortelle	r) ☐ belyse
c) ☐ bedra	k) ☐ forstå	s) ☐ informere
d) ☐ angå	l) ☐ medfylle	t) ☐ introdusere
e) ☐ befordre	m) ☐ forgå	u) ☐ invertere
f) ☐ betale	n) ☐ forsnakke	v) ☐ forhøre
g) ☐ anvente	o) ☐ anstråle	w) ☐ anløpe
h) ☐ medgi	p) ☐ forgripe	x) ☐ medgreie

5 Å SNEKRE - EN SNEKKER

Fyll ut tabellen.

	VERB	SUBSTANTIV
a)	å snekre	
b)	å fiske	
c)		et syn
d)		en hørsel
e)		en maler
f)	å bygge	
g)	å håpe	
h)		en tvil
i)	å trene	
j)	å lære	

6 Å GLEMME - GLEMSOM

Fyll ut tabellen.

	VERB	ADJEKTIV
a)	å glemme	
b)	å sulte	
c)		forståelsesfull
d)		bærbar
e)		lesbar
f)	å produsere	
g)		spiselig
h)	å blø	
i)	å lede	
j)		rasende

7 EN STEIN - STEINETE

Fyll ut tabellen.

	SUBSTANTIV	ADJEKTIV
a)	en stein	
b)	en visjon	
c)	en ungdom	
d)		blodig
e)		vanskelig

	SUBSTANTIV	ADJEKTIV
f)	en hjelp	
g)	et arbeid	
h)	en gift	
i)		isete
j)		kremaktig
k)		fantasifull
l)	en idé	

8 HVA BETYR DET? (1)

Forklar hva substantivene betyr.

- a) hørsel = _____
- b) galskap = _____
- c) fattigdom = _____
- d) kjøretøy = _____
- e) vaskeri = _____
- f) matlaging = _____
- g) produksjon = _____
- h) ledelse = _____
- i) maleri = _____
- j) trussel = _____

9 HVA BETYR DET? (2)

Forklar hva adjektivene betyr.

- a) fantasifull = _____
- b) verdiløs = _____
- c) formmessig = _____
- d) blodig = _____
- e) klorholdig = _____
- f) kalorifattig = _____
- g) grenseløs = _____
- h) leselig = _____
- i) solrik = _____
- j) rotete = _____
- k) informativ = _____
- l) forståelsesfull = _____
- m) forståelig = _____

10 ORDFAMILIER

Sett ordene i ordskyen i riktig kolonne.

SUBSTANTIV	VERB	ADJEKTIV

11 SUBSTANTIV, VERB ELLER ADJEKTIV?

Skriv inn rett ord i dialogene. Husk å bøye ordene.

en økonomi - økonomisk

- Hvordan er _____ deres?
- Ikke så bra. Den _____ situasjonen er vanskelig for tida.
- Ja, mange sliter med _____ for tida, har jeg hørt.
- Det stemmer.

en høyde - høy

- Nå skal vi måle _____ din. Kan du stå her?
- Ja. Sånn?
- Det er fint, ja. Skal vi se ... Du er 1,34 centimeter _____.

en mekaniker - mekanisk

- Jeg vil bli _____.
- Sier du det? Hvor skal du arbeide da?
- Jeg vil arbeide på et _____ verksted. Da kan jeg skru på ting hele dagen!

et ansvar - ansvarlig

- Hvem er _____ for å kjøpe inn kopper til kaffeautomaten?
- Jeg vet ikke. Jeg kan gjerne ta _____ for det, jeg.
- Kan du? Det hadde vært supert! Da er det ditt _____ fra nå av.
- Det er greit.

å søke - en søknad

- Skal du _____ den utlyste stillingen som avdelingsleder?
- Ja, jeg har allerede levert _____ min.

å kjøpe - et kjøp

- Skal vi _____ den sofaen som her?

- Ja, hvorfor ikke? Jeg tror at det er et godt _____.

kjærlig - en kjæreste

Lotte og Nils har blitt _____ . De er så _____ mot hverandre at det er en fryd å se.

å tvile - en tvil

Jeg har mine _____ om at det han sier, er sant. Han er kjent for å smøre tjukt på, så det er ikke så rart om jeg _____ på det han sier.

å hoppe - hoppende

Haren kom _____ over marka. Det er helt utrolig hvor fort haren kan _____!

en økonomi - økonomisk

_____ vår er ganske dårlig for tida. Jeg tror vi trenger _____ hjelp.

å hjelpe - hjelpsom

Sønnen min har reist for _____ besteforeldrene sine. De er glade for at han alltid er så _____ og har tid til _____ dem.

12 VERBALSUBSTANTIV

Verbalsubstantiv kan være *personen* som gjør verbet (en maler) eller *sak*. Saken kan for eksempel være *resultatet* av handlingen (et maleri) eller *det man bruker* for å gjøre handlingen (en maling).

Sett substantivene i ordskyen i rett kolonne. Husk artikkel.

PERSON

SAK

13 ORDLAGING AV PARTIKKELVERB

Forklar hva de **markerte** ordene i setningene betyr.

Hvilket partikkelverb (løst eller fast sammensatt) er ordet laget av? Skriv riktig nummer ved siden av setningene.

- 1) delta
- 2) oppdra
- 3) underskrive
- 4) avdra
- 5) selge ut
- 6) nedkomme
- 7) flytte inn
- 8) vaske opp

a)	Når er nedkomstdatoen din?	=
b)	I morgen starter utsalgsfinalen .	=
c)	Tusen takk for innflytningspresangen!	=
d)	Vil du delta i denne underskriftskampanjen ?	=
e)	Synes du oppdragerrollen er vanskelig?	=
f)	Dette lånet er avdragsfritt de fem første årene.	=
g)	Jeg kan ikke se at du har betalt deltakeravgiften .	=
h)	Vi må kjøpe ny oppvaskmaskin .	=

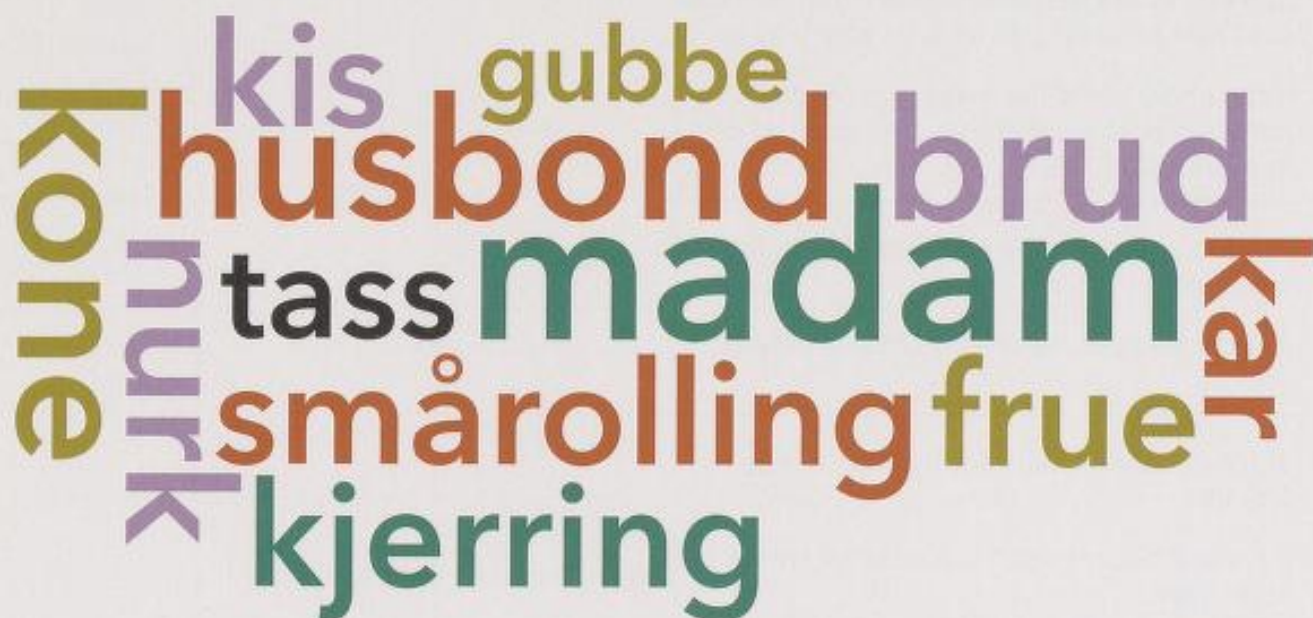
KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan forstå betydningen av noen vanlige prefikser på norsk, slik som <i>u-</i>, <i>mis-</i> og <i>sam-</i>.</p> <p><i>(I can understand the meanings of some common prefixes in Norwegian, such as u-, mis- and sam-.)</i></p>			
<p>Jeg kan noen vanlige suffikser for å lage substantiv.</p> <p><i>(I know a few common suffixes that create nouns.)</i></p>			
<p>Jeg kan noen vanlige suffikser for å lage adjektiv.</p> <p><i>(I know a few common suffixes that create adjectives.)</i></p>			
<p>Jeg kan kjenne igjen ord fra samme ordfamilie hvis grunnordet er kjent for meg.</p> <p><i>(I can recognize words that belong to the same family if the basic word is known to me.)</i></p>			
<p>Jeg kan skille mellom et verbalsubstantiv som forteller om en person og et verbal-substantiv som forteller om en prosess, et resultat eller en ting.</p> <p><i>(I can distinguish between a verbal noun that describes a person and one that describes a process, result or thing.)</i></p>			
<p>Jeg kan forstå sammensatte ord som er laget av partikkelverb hvis de andre ordene i sammensetningen er kjent for meg.</p> <p><i>(I can understand compound words formed from a phrasal verb if the surrounding words are known to me.)</i></p>			

MER OM ORD

1 KVINNE, MANN ELLER BARN?

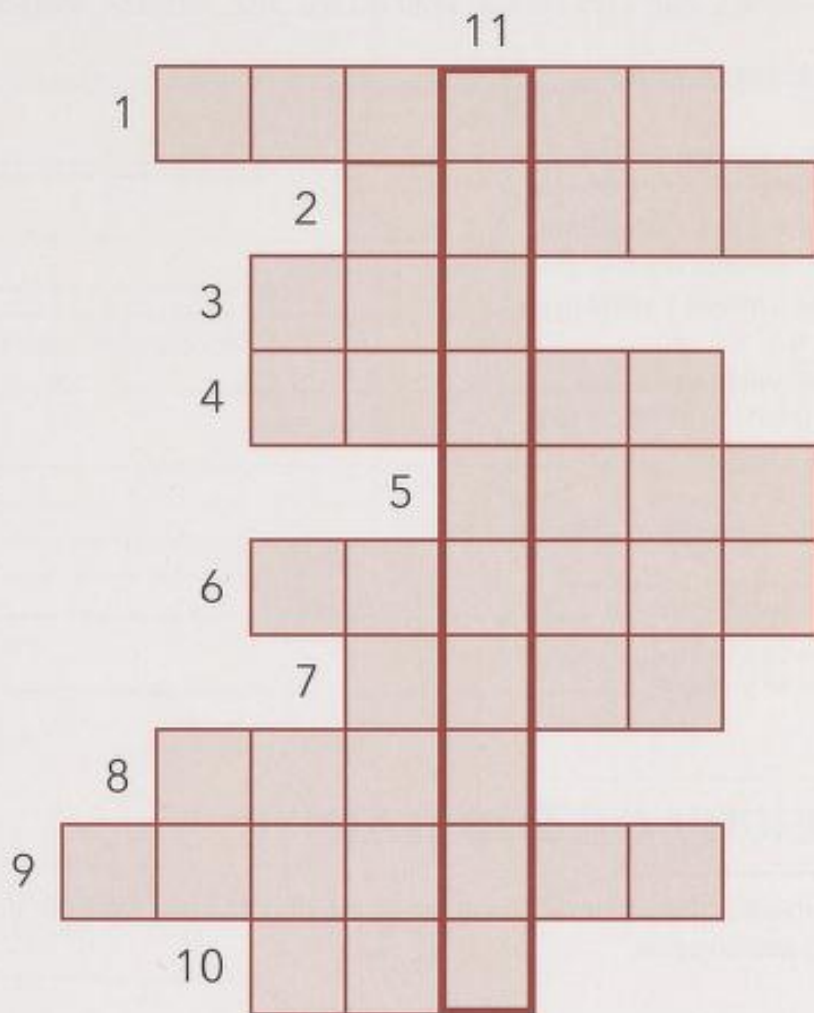
Sett substantivene i ordskyen i rett kolonne.

KVINNE	MANN	BARN

2 KRYSSORD

Synonymer er ord som betyr det samme eller omtrent det samme. I kryssord bruker vi vanligvis synonymer. Fyll ut kryssordet med synonymer.

- 1 gøy, artig, komisk
- 2 solid, holdbar, kraftig
- 3 bitter, kald, misfornøyd, grinete
- 4 grei, sympatisk, hyggelig
- 5 vis, kunnskapsrik, forstandig
- 6 skjønn, veldig pen, nydelig
- 7 engstelig, skremt, bekymret
- 8 enkel, mild, ukomplisert
- 9 tilfreds, glad,
- 10 lang

• • • 11 Løsningsord: _____

3 HVA SKAL UT?

Hvilket ord passer ikke inn sammen med de andre? Hvorfor?

- a) kjærlighet - bord - luft - lys bord (konkret, de andre ordene er abstrakte)
- b) Gustav - Vik - Pedro - Ali _____
- c) jente - gutt - søsken - okse _____
- d) kopp - krus - glass - tallerken _____
- e) lege - lærer - innsjø - rørlegger _____
- f) hytte - hus - villa - vei _____
- g) eple - frukt - banan - pære _____
- h) søster - mor - venninne - kusine _____
- i) stor - snill - svær - enorm _____
- j) snø - regn - sky - hagl _____

4 ADJEKTIV OG SUBSTANTIV

Noen adjektiv brukes ofte sammen med bestemte substantiv. Sett inn adjektivene i rammen i rett form i setningene.

Lytt og gjenta.

dypest

interessant

lang

liten

nydelig

tvilsom

vanlig

oppriktig

Vil du høre min

_____

mening? Er du sikker på det?

For en

_____

kake! Har du bakt den selv?

Ja, dette er virkelig et

_____

problem!

Nei, jeg blir ikke med på dette.
Hele greia er en

_____

affære!

Vi sender vår

_____

medfølelse i forbindelse med
Kirstens bortgang.

I dag har det vært en helt

_____

dag på jobben.

Uff, denne forelesningen var et

_____

gjesp, spør du meg!

Møtes utenfor kinoen om en

_____

time?

5 HOMONYMER (1): SÅ

Ordet SÅ kan bety mange ting, og det kan være et *adverb*, et *verb*, en *subjunksjon* eller en *konjunksjon*:

- 1) adverb: så (gradsadverb): Så høyt! Så fint! Så godt!
- 2) adverb: så = deretter, etterpå (tidsadverb): Først spiste de, og så vasket Frida opp.
- 3) verb: å se - så (preteritum)
- 4) verb: å så = å plante
- 5) subjunksjon: så = slik at: Hun tok på seg regntøy så hun ikke skulle bli våt.
- 6) konjunksjon: så = derfor: Hun lå og sov, så hun hørte ikke telefonen.

Se på setningene under. Hvilket SÅ bruker vi? Skriv riktig nummer i rutene.

- Så du nyhetene på TV i går?

- Ja, først så jeg nyhetene, og så så jeg

en film sammen med kona mi.

- Eksamen var vanskelig, så det gikk ikke

så bra, dessverre.

- Strøk du?

- Ja, jeg gjorde det.

- Uff, så trist!

- Så fin hage du har!

- Takk skal du ha! Så hyggelig at du liker

den! Og se her, her borte skal jeg så

ringblomster.

- Er du ferdig på badet snart så vi kan gå?

- Ja, jeg kommer snart.

- Skynd deg litt, da! Du bruker så utrolig

lang tid! Hva holder du på med, egentlig?

6 HOMONYMER (2): STEMME

Ordet STEMME kan bety flere ting:

- 1) substantiv: en stemme = taleorgan
- 2) substantiv: en stemme = en avgjørelse ved et valg
- 3) verb: å stemme = å ta en avgjørelse ved et valg
- 4) verb: å stemme = å få noe til å bli riktig

Se på setningene under. Hvilket STEMME bruker vi? Skriv riktig nummer i rutene.

a) Politikerne sier alltid at hver eneste stemme teller, men jeg vet ikke om jeg kommer

til å stemme ved valget til høsten likevel.

b) Hun har en nydelig stemme.

c) Kan du hjelpe meg med dette regnestykket? Jeg får det ikke til å stemme.

d) Kan det stemme at du har vunnet prisen «Årets stemme»?

7 HOMONYMER (3): SKILT

Ordet SKILT kan bety flere ting:

- 1) substantiv: et skilt = et oppslag, et trafikkskilt
- 2) adjektiv: skilt = har vært gift (en sivilstand)
- 3) verb: skilt = perfektum partisipp av 'å skille (seg)' = å dele, å gå fra hverandre

Se på setningene under. Hvilket SKILT bruker vi? Skriv riktig nummer i rutene.

- a) Fredrik ble skilt i fjor. Han var ganske deprimert en stund, men jeg tror det går bedre nå.
- b) Jeg har ikke brillene på meg. Det står et skilt der borte, ikke sant? Kan du lese hva som står på det?
- c) Vi må sette opp noen skilt her, slik at alle ser at det er røyking forbudt utenfor skolen.
- d) Sausen har skilt seg. Æsj, jeg tror vi bare må kaste den. Vi kan ikke servere dette her!

8 I GODT HUMØR

Noen uttrykk beskriver egenskaper eller tilstander. Disse uttrykkene er ofte predikativer i en setning. Skriv inn uttrykk i riktige setninger. Du kan bare bruke hvert uttrykk én gang.

Lytt og gjenta.

fra vettet   i god stand   i godt humør   i slekt med
langt nede   ute av seg   ute å kjøre

- a) Even er nesten alltid .....
- b) Tante Petra ble helt ..... da leiligheten hennes brant ned.
- c) Visste du at Pedro er ..... Antonio Banderas?
- d) TV selges billig! Den er nesten ubrukt og .....
- e) Økonomien i landet er ..... for tida.
- f) Jeg tror ikke eksamen går så bra. Jeg er skikkelig .....
- g) Er du .....? Du kan ikke klatre opp her uten sikring!

9 METAFORER

Hva betyr det? Sett kryss ved riktig forklaring.

1)	Hun fikk øye på ham med det samme hun kom inn i rommet.	☐ Hun fikk noe på øyet.
		☐ Hun så ham.
		☐ Hun forsto hvordan han hadde det.
2)	Det kribler i magen når jeg tenker på ferien vår til sommeren!	☐ Jeg gleder meg til ferien.
		☐ Jeg gruer meg til ferien.
		☐ Jeg får vondt i magen når jeg tenker på ferien.
3)	Kan du gi meg en hjelpende hånd, er du snill?	☐ Kan jeg holde deg i hånda?
		☐ Kan du hjelpe meg?
		☐ Har du et håndtak?
4)	Selv om situasjonen var alvorlig, klarte Simon å holde hodet kaldt.	☐ Simon hadde alt under kontroll.
		☐ Situasjonen ga Simon hodepine.
		☐ Simon visste ikke hva han skulle gjøre.
5)	Kan du ta i et tak her?	☐ Kan du hjelpe meg?
		☐ Du kan ta fri.
		☐ Kan du hjelpe meg med å reparere taket?
6)	Jeg setter jeg virkelig pris på at du kunne komme.	☐ Hva koster det for deg å komme?
		☐ Jeg vil gjerne betale deg for at du kom.
		☐ Jeg er veldig glad for at du kom.
7)	Nå synes jeg at du må ta deg sammen og rydde på rommet ditt.	☐ Vi kan rydde rommet ditt sammen.
		☐ Du må skjerpe deg og rydde rommet.
		☐ Du kan ta fri, synes jeg.
8)	Hva er på gang her, da?	☐ Er gangen langt unna?
		☐ Er dette inngangen?
		☐ Hva skjer?
9)	Jeg tenker så det knaker!	☐ Jeg har vondt i hodet.
		☐ Jeg konsentrerer meg veldig mye.
		☐ Jeg har problemer med hukommelsen.

- 10) Firmaet går så det suser for tida. Det blåser mye i firmaets lokaler. Firmaet har store problemer. Firmaet går med overskudd.
- 11) Hun vil ikke gå glipp av noe. Hun vil forstå alt som skjer. Hun holder på å sovne. Hun er redd for å slippe taket.
- 12) Jeg kan ikke svare deg på stående fot. Jeg står på ett bein. Derfor kan jeg ikke svare. Jeg kan ikke svare deg akkurat nå. Jeg skal til å gå, så jeg kan ikke svare deg.
- 13) Søstera mi snakker alltid rett fra leveren. Søstera mi har problemer med leveren. Søstera min snakker veldig mye. Søstera min er veldig ærlig.
- 14) Bestefar er et oppkomme av historier. Bestefar finner på mye rart. Bestefar pleier ofte å lure oss. Bestefar kan mange historier.
- 15) Sønnen hennes prater som en foss. Sønnen hennes snakker hele tida. Sønnen hennes lyver mye. Det er vanskelig å forstå hva sønnen hennes sier.
- 16) Det gjelder å holde tunga beint i munnen. Man må ikke snakke så mye. Man må vite hva som er riktig å gjøre. Det er viktig å ha mange venner.

10 80 PARSETNINGER

Fyll ut setning B slik at den betyr omtrent det samme som setning A.

- 1 A En sak har alltid flere sider.
B En sak har alltid mer _____.
- 2 A Han er veldig forelsket i henne.
B Han er på _____ etter henne.
- 3 A Han har forsvunnet helt.
B Han er _____ vekk.
- 4 A Denne veien er veldig humpete!
B Denne veien er full _____.
- 5 A Hun har god fantasi.
B Hun er _____.
- 6 A Dette regnestykket har ingen løsning.
B Dette regnestykket _____ opp.
- 7 A Han er ugift.
B Han er _____ gift.
- 8 A Så hjelpsom dattera di er!
B Så flink dattera di er _____!
- 9 A De har ikke barn.
B De er _____.
- 10 A Denne bedriften produserer veldig mye.
B Denne bedriften er veldig _____.
- 11 A Liker du politikken til den nye regjeringen i landet?
B Liker du politikken til landets _____?

- 12 A Evens foreldre har en stor enebolig utenfor sentrum.
 B _____ Even har en stor enebolig utenfor sentrum.
- 13 A Han reiser alltid til London om sommeren.
 B Han reiser til London _____ sommer.
- 14 A Kjenner du den lyshårete jenta?
 B Kjenner du jenta med _____ håret?
- 15 A Denne teen er helt smakløs!
 B Denne teen smaker absolutt _____!
- 16 A Hvor ofte trener du hver uke?
 B Hvor _____ ganger trener du hver uke?
- 17 A Jeg synes de bråkete naboene er irriterende.
 B _____ fra naboene irriterer meg.
- 18 A Jeg synes at du har hyggelige foreldre.
 B Jeg synes at _____ er hyggelige.
- 19 A Denne oppgaven er ganske vanskelig.
 B Denne oppgaven er _____, akkurat!
- 20 A Linda er den flinkeste læreren på skolen, synes jeg.
 B Ingen andre lærere på skolen er _____ som Linda, synes jeg.
- 21 A Jeg har aldri smakt en så god pizza før.
 B Dette er _____ jeg har smakt noen gang.
- 22 A Sofie er yngre enn Frida.
 B Sofie er ikke _____ som Frida.
- 23 A Han arbeider ikke her.
 B Han er ikke _____ her.

- 24 A Han tar aldri ansvar for noen ting.
B Han er veldig _____.
- 25 A Kan du ta av deg de våte klærne?
B Kan du ta på deg _____ klær?
- 26 A Butikkene er stengt på skjærtorsdag og langfredag.
B Butikkene er ikke _____ på skjærtorsdag og langfredag.
- 27 A Jeg fatter ikke hva hun ser i ham.
B Jeg _____ forstå hva hun ser i ham.
- 28 A Du må lese mer.
B Du er _____ å lese mer.
- 29 A Kan vi gå på butikken i pausen?
B Får vi _____ gå på butikken i pausen?
- 30 A Vil du lære å strikke?
B Har du _____ lære å strikke?
- 31 A Snakk norsk i pausen!
B _____ snakke norsk i pausen.
- 32 A Pedro kom til Norge for 8 måneder siden.
B Pedro _____ i Norge i 8 måneder.
- 33 A Hun har vært her i tre timer nå.
B Hun _____ tre timer siden.
- 34 A De malte huset i forrige uke.
B Huset _____ i forrige uke.
- 35 A Kommer du på festen på fredag?
B _____ vi på festen på fredag?

- 36 A Du må vaske, skrelle og koke potetene.
B Potetene må _____.
- 37 A Jeg har veldig lyst til å komme på festen din.
B Jeg vil _____ komme på festen din.
- 38 A Ikke snakk så fort, er du snill!
B Kan du snakke _____, er du snill?
- 39 A Sjefen sier at du godt kan gå hjem nå hvis du vil.
B Sjefen sier at det _____ hvis du vil gå hjem nå.
- 40 A Han går ut selv om det regner.
B Det regner. _____ ut.
- 41 A Han løper stadig fortere. Jeg tror at han klarer OL-kravet snart.
B Han løper _____ og fortere. Jeg tror at han klarer OL-kravet snart.
- 42 A Det kan være at vi får vikar i morgen.
B Vi får _____ vikar i morgen.
- 43 A Jeg tror neppe at jeg har klart eksamen.
B Det er lite _____ at jeg har klart eksamen.
- 44 A Synes du at du blir bedre i norsk?
B Synes du at det _____ med norsken?
- 45 A Spør læreren. Det er mulig at han kan hjelpe deg.
B Spør læreren. Han _____ hjelpe deg.
- 46 A De bor ikke så langt fra Stjørdal.
B De bor _____ av Stjørdal.
- 47 A Hun kommer hjem til jul.
B Hun skal være _____ jula.

- 48 A Kjæresten hans er eldre enn han er.
B Han er ikke like _____ kjæresten sin.
- 49 A Det er fire dager siden jeg så henne.
B Jeg har ikke _____ fire dager.
- 50 A Du skal til tannlegen i morgen.
B Du har _____ tannlegen i morgen.
- 51 A Dere må dessverre flytte innen utgangen av denne måneden.
B Dere må dessverre flytte _____ denne måneden er slutt.
- 52 A Nå skjer det noe like utenfor her!
B Nå er det _____ gang like utenfor her!
- 53 A Hun har reist på landet for å slappe av noen dager.
B Hun har reist på landet _____ vil slappe av noen dager.
- 54 A Det var veldig mange folk i byen i dag.
B Det var fullt _____ i byen i dag.
- 55 A Hvor mye koster denne buksa?
B Hva er _____ denne buksa?
- 56 A De pleier å møtes rundt klokka fire.
B De pleier å møtes _____ firetida.
- 57 A Du trenger ikke å svare meg på stående fot.
B Du trenger ikke å svare meg med _____.
- 58 A Politiet mener det var to ungdommer på 17 og 18 år som begikk innbruddet.
B Politiet mener at det var to ungdommer på 17 og 18 år som sto _____ innbruddet.
- 59 A Hun prøver å være en god rollemodell.
B Hun prøver å gå foran med et _____.

- 60 A Situasjonen har spisset seg kraftig til.
B Situasjonen har blitt mye _____.
- 61 A Det regner. Derfor går han ikke ut i dag.
B Han går ikke ut i dag _____.
- 62 A Han snakker ikke så mye norsk. Likevel har han fått jobb.
B Han har fått jobb _____ snakker så mye norsk.
- 63 A De tar en tur på kjøpesenteret for å se på nye klær.
B De tar en tur på kjøpesenteret fordi _____ på nye klær.
- 64 A Du må prøve denne osten. Den er fransk.
B Du må prøve denne osten _____ Frankrike.
- 65 A Tromsø er en vakker by. Verdens nordligste universitet ligger der.
B Tromsø, _____ verdens nordligste universitet, er en vakker by.
- 66 A Pennen du ga meg, virker ikke.
B Du ga meg en penn _____ virker.
- 67 A På fritida liker hun å male.
B Når _____, liker hun å male.
- 68 A Etter min mening er ikke dette en vanskelig sak.
B Jeg mener _____ en vanskelig sak.
- 69 A Har du vært våken hele natta?
B Har du sittet _____ hele natta?
- 70 A «Dere trenger ikke å ta oppvasken likevel», sa far.
B Far sa at _____ å ta oppvasken likevel.
- 71 A Nå må du ta deg sammen!
B Nå må du _____ opp!

- 72 A Nå er det ikke så kaldt lenger.
B Nå har det blitt ganske .....
- 73 A «Vask hendene før dere setter dere!» sa alltid mor.
B Mor sa alltid at vi .....
- 74 A Dette bordet er opptatt.
B Dette bordet er ikke .....
- 75 A Han er alltid til å stole på.
B Han er alltid svært .....
- 76 A Kommer du snart?
B Er det ..... du kommer?
- 77 A Hun forventer mye av sønnen sin.
B Hun har store ..... til sønnen sin.
- 78 A Skal du si noe i bryllupet deres?
B Skal du holde ..... i bryllupet deres?
- 79 A Per knuste ruta, ikke Gunnar.
B Det ....., ikke Gunnar.
- 80 A Å bruke refleks på mørke høstkvelder er viktig.
B ..... på mørke høstkvelder.

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan forklare et ord eller et begrep ved å bruke synonymer eller antonymer, eller ved å beskrive egenskaper ved ordet.</p> <p><i>(I can explain a word or a concept by using synonyms or antonyms, or by describing the characteristics of the word or concept.)</i></p>			
<p>Jeg vet hva et homonym er.</p> <p><i>(I know what a homonym is.)</i></p>			
<p>Jeg kan noen vanlige norske homonymer.</p> <p><i>(I am familiar with some common Norwegian homonyms.)</i></p>			
<p>Jeg kan kjenne igjen vanlige norske metaforer når jeg leser eller lytter.</p> <p><i>(I can recognize common metaphors used in Norwegian when I read or listen.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke en del norske metaforer når jeg skriver eller snakker.</p> <p><i>(I can use some common Norwegian metaphors when I write or speak.)</i></p>			

KAPITTEL 3

SETNINGER

SETNINGSLEDD

1 SETNINGSLEDD (1)

→?← Hva heter setningsleddene på morsmålet ditt?

subjekt

-----

verbal 1

-----

verbal 2

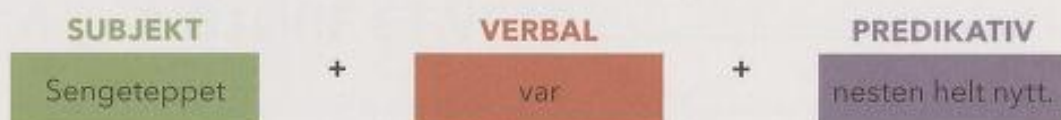
-----

objekt

-----

adverbial

-----

predikativ _____

setningsadverbial _____

indirekte objekt _____

2 SETNINGSLEDD (2)

Hvilket setningsledd står med **feit skrift**?

- a) **I mange år** arbeidet Selma som lærer på en barneskole. _____
- b) Men **nå** er hun pensjonist. _____
- c) Hun liker **de lange og fredelige morgenene**. _____
- d) **Da** drikker hun kaffe og leser avisa. _____
- e) Hun liker **også** å reise. _____
- f) Selma liker best **å reise på ferie i Europa**. _____
- g) Til sommeren skal hun **til Kroatia** sammen med Petra. _____
- h) De **har leid** en leilighet i en liten by ved kysten. _____

- i) Byen heter **Vrsar**. _____
- j) **De** gleder seg til å reise dit. _____
- k) Vanligvis **pleier** Selma å være på hytta om sommeren. _____
- l) **Men etter at hun ble pensjonist**, bruker hun hytta ofte ellers i året. _____
- m) Derfor synes hun **at hun kan unne seg en sommerferie utenlands i år**. _____

3 SETNINGSLEDD (3)

Sett strek mellom setningsleddene i helsetningene. Se på eksemplet.

Eksempel:

Han | rydder | aldri | i leiligheten sin.

- a) Foreldrene hennes kan ikke komme på besøk til dem i sommer.
- b) Nå for tida kjøper mange el-sykkel.
- c) Petter vil vite om du kan komme i morgen.
- d) Jeg synes at han er en tufs.
- e) Hvis du ikke kan komme, må du gi beskjed innen fredag.
- f) Etter min mening er dette den beste boka han har skrevet.
- g) Han ble veldig glad da han fikk eksamensresultatet.
- h) Må jeg lese denne boka før eksamen?
- i) Før du går, må du huske å låse døra.
- j) Legen har sagt at han må holde senga i fire dager.
- k) Alle jeg kjenner, spiser fisk minst to ganger i uka.

4 Å GJØRE ET VERB

Hvilke subjekter passer med disse verbalene? Skriv inn subjektene fra ordskyen i passende setninger. Du kan bare bruke hvert subjekt én gang.

Lytt og gjenta.

- a) _____ må ikke overskride 500 ord.
- b) _____ stekes i 30 minutter på 200 grader.
- c) _____ spiller både gitar og trommer.
- d) _____ sloss i bakgården.
- e) _____ passer ikke.
- f) _____ vaier i vinden.
- g) _____ smaker kjempegodt!
- h) _____ ligger på bordet i stua.
- i) _____ tar 40 minutter.
- j) _____ kostet et sted mellom tre og fire millioner.
- k) _____ er ferdig om 20 minutter.

5 OBJEKT ELLER PREDIKATIV?

Se på leddet i **feit skrift**. Er det et direkte objekt, et indirekte objekt eller et predikativ?

Sett kryss.

	DIREKTE OBJEKT	INDIREKTE OBJEKT	PREDIKATIV
a) Vi blir nødt til å kjøpe ny vaske- maskin , dessverre.			
b) Nå ga du meg en skikkelig over- raskelse!			
c) Hvem eier bilen som står feilparkert utenfor blokka ?			
d) Jeg så deg utenfor skolen i går.			
e) Hun liker ikke politikken deres .			
f) Denne avgjørelsen er helt feil , spør du meg.			
g) Hun ble skikkelig skuffet over opp- førselen hans.			
h) Hvem har vist henne den hemmelige koden til døra ?			
i) Har du bedt naboen om å ta inn posten?			
j) Hvor ofte pleier du å trene ?			
k) Han måler 1,90 på strøpelesten.			
l) Jeg prøver å forstå hva du mener .			
m) Den buksa der er da altfor stor til deg!			
n) Jeg aner ikke hva du snakker om .			

6 DE TO GALE KATTENE TIL NABOEN

Bygg ut *de nominale leddene* i setningene. Velg determinativer og adjektiv fra boksene. Se på eksemplet.

Eksempel:

Kattene til naboen sloss i bakgården

➔ De to gale kattene til naboen sloss i den mørke bakgården.

DETERMINATIVER	ADJEKTIV	
en, to, tre, fire ...	gal	fin
den, det, de, denne, dette, disse	mørk	høy
min, din, vår ...	skummel	lav
mange, noen, hver, alle	fornuftig	hyggelig
	smart	kjedelig
	liten	stor
	dyr	billig

a) Naboen klipper hekken en gang i uka.

_____

b) Politikerne diskuterer saken.

_____

c) Skogen er full av flaggermus.

_____

d) Turistene vil gjerne se norske fjorder og fjell.

_____

e) Middagen kostet en formue.

_____

f) Dattera hennes har kjøpt leilighet.

_____

7 OBJEKTS-PREDIKATIV OG SUBJEKTS-PREDIKATIV

Hvilket setningsledd hører **predikativet** til? Skriv setningene i rett kolonne.

De malte bordet **blått**.

Den nye klokka hennes var **ikke billig**.

Disse nyhetene gjør meg **bare trist**.

Jeg blir **så frustrert** av denne oppgaven!

Foreløpig er det **valgfritt** å ta eksamen.

Å røyke utenfor skolen er **strengt forbudt**.

De kjørte bilen **tom for bensin**.

Predikativet står til setningens **SUBJEKT**

Predikativet står til setningens **OBJEKT**

8 ER DET TRYGT Å FLY?

Sett adverbialene på rett sted i teksten.

av den grunn   av sted   enn tidligere   for det første
historisk sett   i løpet av livet   inntil videre
jevnt og trutt   men nå

De fleste av oss setter seg på et fly ganske mange ganger _____,
men ikke alle er like komfortable med denne reisemåten. _____
skal man bevege seg høyt opp i lufta og sveve kanskje 10 000 meter over bakken. For
det andre er man helt overlatt til piloten og pilotens ferdigheter. _____
er det godt å vite at alle piloter må trene _____ for å holde
ferdighetene sine ved like.

_____ har det å være pilot vært et høystatusyrke. Piloter har
hatt god lønn og ganske gode arbeidsforhold. _____ konkur-
rerer mange flyselskaper om å tilby billige flyreiser, og det har ført til at piloter og kabin-
personale har fått dårligere lønns- og arbeidsforhold _____.
Mange er bekymret for om det hele bærer galt _____.

_____ velger jeg likevel å stole på at pilotene også gjerne vil
trygt hjem, og på forskerne som hevder at det er mye tryggere å fly enn å kjøre bil!

9 HVOR GAMLE BLIR VI?

Skriv setningene med riktig ordstilling. Start med det markerte leddet.

- a) siden har **Levealderen i Norge** jevnt 1846 økt

_____

- b) år **I 1900** forventet var 52 levealder

_____

- c) 84 var **I 2015** levealder kvinner for år norske forventet

_____

- d) var **For mennene** levealder år forventet 80

_____

- e) fylkene det **Men** mellom er forskjeller store

_____

- f) dårligst kommer **Finnmark** landet i ut

_____

- g) kvinner **Det** både gjelder og menn

_____

- h) av også **Forventet levealder** utdanning avhengig er

_____

- i) i lever **Personer med høyere utdanning** lengst gjennomsnitt

_____

- j) ser **På verdensbasis** kvinner japanske til å lengst ut leve

_____

(Kilde: <https://www.fhi.no/nettpub/hin/befolkning-og-levealder/levealderen-i-norge---folkehelse-rap/>)

10 SETNINGSANALYSE

Kan du analysere setningene under? Se på eksemplet.

subjekt = S
verbal = V (v1, v2)
objekt = O

predikativ = Pt
setningsadverbial = a
adverbial = A

Eksempel:

$\frac{S}{Vi}$ $\frac{v1}{skal}$ $\frac{a}{ikke}$ $\frac{v2}{spise}$ $\frac{O}{middag}$ $\frac{A}{hjemme}$ $\frac{A}{i dag}$.

På lørdag blir det fest hjemme hos oss.

Festen starter klokka sju.

Hvis noen har noen allergier, må de ta med mat selv.

Vi skal lage ei stor gryte med biff stroganoff.

Gryteretten serveres med salat, ris og brød.

Vi kommer til å servere kaffe, te, brus og saft.

De som vil ha alkohol, må ta med det selv.

Vi skal sitte utendørs hvis været tillater det.

Derfor må alle ta med varme klær.

Det er fint om du gir beskjed om du kommer eller ikke.

Vi håper at du kan komme.

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan kjenne igjen setningsleddene subjekt, verbal, direkte objekt, indirekte objekt, predikativ og adverbial.</p> <p><i>(I can recognize the subject, verbal, direct object, indirect object, predicative and adverbial of the parts of a sentence.)</i></p>			
<p>Jeg vet hvilke ord som hører til hvilke ledd i en setning.</p> <p><i>(I know which words belong to which parts of a sentence.)</i></p>			
<p>Jeg kan skille mellom direkte objekt, indirekte objekt og predikativ.</p> <p><i>(I can distinguish between the direct object, indirect object and predicative.)</i></p>			
<p>Jeg kan invertere en setning ved å flytte adverbialet fremst.</p> <p><i>(I can invert a sentence by placing the adverbial at the beginning.)</i></p>			
<p>Jeg kan analysere en setning.</p> <p><i>(I can analyze a simple sentence.)</i></p>			

HELSETNINGER

1 KULTURELLE UTTRYKK

Ordne ordene i de fortellende setningene i riktig rekkefølge. Start setning med ordet i **feit skrift**.

a) norsk **Amandaprisen** er filmprisutdeling en

---

b) 1985 **Amandaprisen** første ble ut delt gang i

---

c) finner **Prisutdelingen** i en gang Haugesund i året sted

---

d) den verdensberømte omtrent **Kategoriene** er de som kjenner vi samme fra Oscar-utdelingen

---

e) prisen **Den gjeveste prisen** for er beste kinofilm norske

---

f) denne **I 2016** gikk filmen prisen «Bølgen» til

---

g) på kino **Over 830 000 personer** «Bølgen» da gikk den så

---

h) prisen **Samme år** kvinnelige Liv Bernhoft Osa fikk for beste hovedrolle

---

i) i «Pyromanen» **Hun** fikk for rollen prisen sin filmen

---

j) fikk **Anders Baasmo Christensen** prisen for hovedrolle beste mannlige

---

- k) for fikk **Han** prisen innsatsen i filmen «Welcome to Norway» sin
-

(Kilde: <https://www.nrk.no/kultur/dette-er-arets-amanda-vinnere-1.13108060>)

2 UTBRYTNING (1)

Bryt ut **subjektet** (S) i setningene.

Lytt og lag setninger med utbrutt subjekt.

- a) Politikerne diskuterte julefesten på møtet, ikke byråkratene.
-

- b) Far steker pannekaker hver lørdag, ikke mor.
-

- c) Hanne glemte brillene sine hos oss, ikke Peder.
-

- d) Legen la fra seg stetoskopet på kontoret, ikke sykepleieren.
-

- e) Familien Nilsen fikk solgt leiligheten i forrige uke, ikke familien Olsen.
-

- f) Trude kjøper alltid klær på høstsalget, ikke Anne.
-

- g) Ali ga ut ei barnebok nå nettopp, ikke Fiona.
-

- h) Sønnen hennes studerer psykologi på Lillehammer, ikke dattera.
-

3 UTBRYTNING (2)

Bryt ut **det direkte objektet** (DO) i setningene.

Lytt og lag setninger med utbrutt objekt.

- a) Politikerne diskuterte julefesten på møtet, ikke sommeravslutningen.

_____

- b) Far steker pannekaker hver lørdag, ikke kjøttkaker.

_____

- c) Hanne glemte brillene sine hos oss, ikke telefonen.

_____

- d) Legen la fra seg stetoskopet på kontoret, ikke journalen.

_____

- e) Familien Nilsen fikk solgt leiligheten i forrige uke, ikke hytta.

_____

- f) Trude kjøper alltid klær på høstsalget, ikke møbler.

_____

- g) Ali ga ut ei barnebok nå nettopp, ikke ei diktsamling.

_____

- h) Sønnen hennes studerer psykologi på Lillehammer, ikke historie.

_____

4 UTBRYTNING (3)

Bryt ut **adverbialet** (A) i setningene.

Lytt og lag setninger med utbrutt adverbial.

- a) Politikerne diskuterte julefesten på møtet, ikke i lunsjen.

_____

b) Far steker pannekaker hver lørdag, ikke hver onsdag.

_____

c) Hanne glemte brillene sine hos oss, ikke på jobben.

_____

d) Legen la fra seg stetoskopet på kontoret, ikke hos pasienten.

_____

e) Familien Nilsen fikk solgt leiligheten i forrige uke, ikke i går.

_____

f) Trude kjøper alltid klær på høstsalget, ikke ellers i året.

_____

g) Ali ga ut ei barnebok nå nettopp, ikke i fjor.

_____

h) Sønnen hennes studerer psykologi på Lillehammer, ikke i Oslo.

_____

5 PRESENTERING

Lag presenteringssetninger av setningene.

Lytt og lag presenteringssetninger.

a) To hus er til salgs i gata vår.

Det er _____

b) Noen gutter sto og hang utenfor butikken.

_____

c) Mange nye biler kjører på veiene for tida.

_____

d) Fire kråker har sittet og skreket på taket hele natta.

_____

e) En buss går fra sentrum hvert tjuende minutt.

_____

f) En interessant artikkel sto i avisa i dag.

_____

g) En fremmed mann ligger og sover på terrassen vår!

_____

h) Bare fire studenter kom på forelesningen på fredag.

_____

6 ER DET NOEN HJEMME?

Lag spørsmål som er det-setninger. Merk at disse spørsmålene har *bedre flyt* når vi setter inn *det*.

Lytt og lag det-setninger.

a) Er noen hjemme?

Er det _____

b) Ligger en mann i veien?

_____

c) Står noen utenfor?

_____

d) Ble noen endringer gjort?

_____

e) Ble ikke noen nye blokker likevel bygd?

_____

f) Sitter en mann på benken?

_____

g) Ligger noen på sofaen?

_____

h) Ble billetter bestilt til forestillingen?

_____

i) Ble noe sagt om nedskjæringene i bedriften?

_____

j) Har noen henvendelser om leilighetene kommet?

_____

7 DET OG PASSIV

Skriv passivsetningene som det-setninger.

Lytt og lag det-setninger av passivsetningene.

a) Noen nye blokker ble ikke bygd her likevel.

Det ble ikke

_____

b) Fire ledige stillinger vil bli lyst ut etter jul.

_____

c) Mye kan sies om den forrige direktøren.

_____

d) Lys vil bli hengt opp overalt på senteret i førjulstida.

_____

e) Mange bøker har blitt skrevet om Einar Gerhardsen.

_____

f) Informasjon om eksamen vil bli lagt ut i god tid.

---

g) En rekke skrekkhistorier blir fortalt om denne tannlegen.

---

h) Mye vann må drikkes til denne maten.

---

8 INVERSJON AV DET-SETNINGER

Inverter det-setningene ved å sette *tidsleddet* først.

Lytt og lag inverterte det-setninger.

a) Det er valgfritt å ta eksamen foreløpig.

---

b) Det kommer reformer på løpende bånd i skolen.

---

c) Det kryr av turister overalt om sommeren.

---

d) Det brygger opp til tordenvær nå.

---

e) Det skal være nydelig vær hele helgen.

---

f) Det har ikke blitt skrevet så mye om denne saken i det siste.

---

g) Det ble bygd tre nye hus hver dag.

---

h) Det sto en interessant artikkel i avisa i dag.

---

i) Det er enkelt å holde seg oppdatert i våre dager.

---

9 DET-SETNINGER

Hvilke setninger er riktige? Sett kryss.

- Banker på døra nå?
- Er det kaffe på kannen, tro?
- Nå brygger det opp til uvær!
- At du kunne komme på festen, var det hyggelig.
- Hver dag ble bygd nye hus.
- Å spise frukt hver dag er viktig.
- Skal være noe mer før vi stenger?
- Om sommeren er fint å kunne dra på ferie.
- Foreløpig vil det være valgfritt å ta eksamen.
- Det var politikerne fattet dette vedtaket, ikke byråkratene.

Rett setningene som er feil, og skriv dem her:

---

10 SPØRREORD

Sett inn riktig spørreord i spørresetningene. Husk å lese svarene før du skriver inn spørreordet.

a)	_____ blir du boende her, tror du?	I alle fall et års tid, hadde jeg tenkt.
b)	_____ blir været i helgen, vet du det?	Nei, jeg aner ikke!
c)	_____ har du tenkt å studere?	Historie og engelsk.
d)	_____ pleier du å trene?	På et treningsstudio like i nærheten av jobben.
e)	_____ blir vi?	Skal vi se ... Det er din mor og far, oss fem og Ingunn og Rolf. Kommer din bror og kona?
f)	_____ tenker du på?	Året som har gått.
g)	_____ skal dere treffes?	Utenfor vinmonopolet.
h)	_____ kom du for seint til timen?	Fordi det var så mye trafikk på veiene i dag.
i)	_____ skal dere reise?	Det blir bil denne gangen.
j)	_____ skal dere reise?	Til Øresund. Vi skal besøke noen gamle venner.
k)	_____ tok du det siste eplet?	Jeg ble så sulten!
l)	_____ lager man sangria?	Ikke vet jeg, men du finner sikkert en oppskrift på Internett.
m)	_____ går du?	Snart.

11 SETNINGSSKJEMA

Skriv setningene inn i skjemaet.

FORFELT	VERBAL (V1)	MIDTFELT	VERBAL (V2)	SLUTTFELT
subjekt (S) eller adverbial (A)		subjekt (S) setningsadverbial (a)		predikativ (Pt) objekt (IO før DO) adverbial (A) (sted foran tid)
a)				
b)				
c)				
d)				
e)				
f)				
g)				
h)				
i)				

- a) Jeg har ikke sett henne på to dager.
- b) I Bergen regner det stadig like mye som før.
- c) Sist, men ikke minst, vil jeg understreke at trening er viktig.
- d) Etter min mening har alle de involverte et ansvar i denne saken.
- e) Kan du sette koppen din inn i oppvaskmaskinen?
- f) Hvor lenge kan de fortsette på denne måten?
- g) De gale kattene til naboen har visst tenkt å hyle hele natta.
- h) Siden jeg går på norskkurs, er jeg ikke på jobb jakt akkurat nå.
- i) Nå hadde det vært godt med litt kaffe.

12 SLUTTFELTET: STED, TID OG ÅRSAK

I slutfeltet setter vi vanligvis *sted før tid* og *tid før årsak*. Hvilke ledd skal du bruke i hvilke setninger? Hvert ledd kan bare brukes én gang.

for lenge siden

fordi du hjalp meg

før du går

hele dagen

hele natta

hele sommeren

innen fristen

langt herfra

på grunn av det forferdelige uværet

på hytta

takket være alt bråket

til vask

- Legg klærne dine .....
- Vi blir nok værende .....
- Historien handler om noe som skjedde .....
- Huset har stått og ristet .....
- Jeg ble ferdig med søknaden .....
- Jeg har ikke hatt blund på øyet .....

13 TRYKKTUNGT DET

Svar negativt på utsagnene med *Nei, jeg tror ...*

Lytt og svar negativt på spørsmålene.

- Blir du med til byen? .....
- Skal dere til Litauen i sommer? .....
- Må du arbeide overtid i dag? .....

- d) Ble hun innkalt til intervju? .....
- e) Fikk han tak i sjefen? .....
- f) Har melka gått ut på dato? .....
- g) Har han fått tatt lappen nå? .....
- h) Kommer du inn på medisinstudiet til høsten? .....
- i) Har hun sluttet å røyke? .....
- j) Fikk han dekket utgiftene sine? .....

14 TRYKKLETT PRONOMEN OG IKKE

Plassering av *ikke* varierer ettersom vi har et finitt eller et infinitt verb, og ettersom verbet er et partikkelverb eller ikke. Erstatt substantivene i disse setningene med et trykklett pronomen. Hvordan blir plasseringen av pronomenet og *ikke*?

Lytt og lag setninger med trykklette pronomen.

a) De bruker ikke klærne.	De bruker .....
b) De har ikke glemt Hanne.	De har .....
c) De har ikke lest boka.	De har .....
d) De hilste ikke på Hanne.	De hilste .....
e) De klarte ikke eksamen.	De klarte .....
f) De leste ikke oppgaven.	De leste .....
g) De likte ikke maten.	De likte .....
h) De rakk ikke bussen.	De rakk .....
i) De skal ikke treffe Hanne.	De skal .....
j) De så ikke Hanne.	De så .....
k) De tror ikke på mora.	De tror .....

15 HVA SKJEDDE I GÅR?

Lag inverterte setninger med *ikke* på rett plass.

Lytt og lag inverterte setninger med *ikke* på rett plass.

- a) Frida kom ikke hjem i går. I går _____
- b) Hun kom ikke hjem i går. I går _____
- c) Farmor rakk ikke å lage middag i går. I går _____
- d) Hun rakk ikke å lage middag i går. I går _____
- e) Tante Petra fikk ikke solgt noen hatter i går. I går _____
- f) Hun fikk ikke solgt noen hatter i går. I går _____
- g) Selma og Petra gikk ikke søndagstur i går. I går _____
- h) De gikk ikke søndagstur i går. I går _____
- i) Frida og Ada rakk ikke forelesningen i går. I går _____
- j) De rakk ikke forelesningen i går. I går _____

16 SPRÅKDETEKTIV

Sett kryss ved setningene som har *ikke* på den mest logiske plassen i sammenhengen.

Lytt og gjenta.

- Nei, jeg vil ikke spørre naboene. Jeg kjenner dem ikke.
- Han skulle egentlig ta bussen klokka tre, men han nådde ikke den.
- Så flink du har blitt i norsk! - Nei, jeg synes det ikke.
- Neste gang klarer du eksamen, tror du ikke det?
- I går formiddag regnet ikke det i det hele tatt.
- Du må hjelpe meg. Jeg greier det ikke alene.
- Har vi ikke kjøpt poteter? Hvorfor ikke husket du det?

17 IMPERATIVSETNINGER

Skriv setningene som imperativsetninger.

Lytt og lag imperativsetninger.

a) Dere kan ikke gå inn dit! Jeg har nettopp vasket der.

---

b) Kan du ta oppvasken i dag, er du snill?

---

c) Skal dere ikke lage dere litt frokost?

---

d) Du må huske tannlegetimen din i morgen.

---

e) Dere kan ikke stå her og røyke. Det er forbudt.

---

f) Du må kle godt på deg! Det er skikkelig kaldt ute i dag.

---

g) Du må skrive om dette avsnittet. Det fungerer dårlig.

---

h) Du har ikke lov til å kopiere mer enn ett kapittel av boka.

---

i) Du må ikke skrive pinkoden på bankkortet ditt!

---

j) Du bør ikke oppgi personnummeret ditt med mindre det er helt nødvendig.

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan invertere helsetninger, også når de inneholder en leddsetning.</p> <p><i>(I can invert complete sentences, also when they contain a subordinate clause.)</i></p>			
<p>Jeg kan lage presenteringssetninger (det-setninger).</p> <p><i>(I can form presentation sentences (a kind of det sentences).)</i></p>			
<p>Jeg kan lage det-setninger av setninger som ellers starter med en infinitivskonstruksjon eller en at-setning.</p> <p><i>(I can make simple det sentences from that otherwise would start with a nominal subordinate clause initiated by an å or an at.)</i></p>			
<p>Jeg kan bryte ut subjektet, objektet eller adverbialet (lage en det-setning).</p> <p><i>(I can extrapose the subject, the object or the adverbial (make a det sentence).)</i></p>			
<p>Jeg kan sette en helsetning inn i et setnings skjema.</p> <p><i>(I can place the phrases of a complete sentence in correct order according to the 'sentence frame'.)</i></p>			
<p>Jeg vet at det er mest naturlig å plassere stedsledd før tidsledd og tidsledd før ledd som forteller om årsak i slutfeltet i en setning.</p> <p><i>(I know that in the final part of a sentence it is more natural to place a phrase indicating place before a phrase indicating time, and a phrase indicating time before a phrase providing an explanation.)</i></p>			

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan plassere <i>ikke</i> riktig i helsetninger med trykklett objekt.</p> <p><i>(I can place ikke correctly in complete sentences when the object is not stressed.)</i></p>			
<p>Jeg kan plassere <i>ikke</i> riktig i inverterte helsetninger med trykklett objekt.</p> <p><i>(I can place ikke correctly in inverted sentences containing a non-stressed pronoun.)</i></p>			
<p>Jeg kan variere mellom helsetninger med modalverb og imperativsetninger.</p> <p><i>(I can vary between sentences using modal verbs and sentences in the imperative.)</i></p>			

LEDDSETNINGER

1 LEDDSETNINGER (1)

Hvilken type leddsetning inneholder disse setningene? Sett kryss.

	NOMINAL LEDD- SETNING	ADJEKTIVISK LEDD- SETNING	ADVERBIAL LEDD- SETNING
a) Frida sier at hun trives i Bergen.			
b) Ada lurere på om hun vil bli med på kino i dag.			
c) Farmor har laget middag når Frida kommer hjem.			
d) Frida trenger en rullegardin fordi det er så lyst om kvelden.			
e) De ser på et program som handler om flyktningsituasjonen i Europa.			
f) Frida sier at hun kan ta oppvasken.			
g) Frida elsker kjøttkakene som farmor lager.			
h) Etter at Petras hus brant ned, flyttet Petra inn hos Selma.			

2 NOMINALE LEDDSETNINGER

Sett strek under den nominale leddsetningen.

Skriv hvilken funksjon den nominale leddsetningen har i helsetningen: *subjekt*, *objekt* eller *predikativ*.

- a) At han ikke har sagt noe, er helt utrolig. _____
- b) Jeg skjønner ikke hvordan hun får det til! _____

- c) Kan du fortelle hvor du bor? _____
- d) Problemet er at ingen vil si noe. _____
- e) Han spør hvem som knuste ruta. _____
- f) Å holde på en hemmelighet kan være vanskelig. _____
- g) Alle vet at det er sjefen som er problemet! _____

3 Å REFERERE SPØRSMÅL (1)

Referer setningsspørsmålene.

Lytt og referer setningsspørsmålene. Start med *Frida vil vite ...*

DIREKTE TALE	INDIREKTE TALE
a) Kommer du alene på festen?	Frida vil vite _____
b) Kan ikke Ada komme likevel?	Frida vil vite _____
c) Kan vi ta en tur på kino i kveld?	Frida vil vite _____
d) Har du tenkt å lese hele ettermiddagen?	Frida vil vite _____
e) Er du allerede ferdig med hjemmeeksamen?	Frida vil vite _____
f) Har du funnet et sted å bo?	Frida vil vite _____
g) Kjenner du ingen her i byen?	Frida vil vite _____
h) Skal du på konserten i kveld?	Frida vil vite _____
i) Går du ofte ut på fredagene?	Frida vil vite _____

Å REFERERE SPØRSMÅL (2)

Referer hv-spørsmålene. Start med *Jeg lurer på ...*

Lytt og referer hv-spørsmålene. Start med *Jeg lurer på ...*

DIREKTE TALE	INDIREKTE TALE
a) Hva er klokka?	Jeg lurer på _____
b) Hvor lenge skal jeg vente?	Jeg lurer på _____
c) Hvor har du vært?	Jeg lurer på _____
d) Hvorfor har du ikke ringt til meg?	Jeg lurer på _____
e) Hvem snakker du med?	Jeg lurer på _____
f) Hva driver du på med?	Jeg lurer på _____
g) Hvordan skal det gå med oss?	Jeg lurer på _____
h) Når kommer du tilbake?	Jeg lurer på _____
i) Hvilken forklaring har du denne gangen?	Jeg lurer på _____

HVA SIER SIMON?

Skriv om fra direkte til indirekte tale.

Lytt og gjør om fra direkte til indirekte tale.

Arbeidsledigheten i Sverige er ganske høy, særlig blant ungdom.

Det var grunnen til at jeg flyttet til Norge.

Først bodde jeg i Oslo.

Etter et halvt års tid fikk jeg jobb i Bergen.

Lønna var bedre i Bergen enn i Oslo.

Så da bestemte jeg meg for å flytte.

Simon forteller at arbeidsledigheten

---

6 SOM? (1)

Skriv inn hva, hva som, hvem eller hvem som i setningene under.

- a) Han lurer på _____ har lest denne boka.
- b) Jeg så ikke _____ skjedde, dessverre.
- c) Jeg vet ikke _____ hun er.
- d) Jeg vet ikke _____ har pyntet juletreet.
- e) Ser du _____ de holder på med?
- f) Hun vil vite _____ du tenker på.

- g) Det er ikke alltid så lett å vite _____ du vil!
- h) Det er viktig at du forteller meg _____ gjorde det.
- i) Er det noen som vet _____ har skrevet denne teksten?
- j) Du kan spørre _____ du vil, men ingen kommer til å si noe.
- k) Du kan spørre _____ helst, men ingen kommer til å si noe.
- l) Han har fortalt meg _____ jeg skal gjøre.

7 SOM? (2)

Bind sammen setningene med *som*. Du bruker bare *som* hvis det er grammatisk nødvendig.

Lytt og bind sammen setningene med *som*.

- a) Naboene hadde et problem. De klarte ikke å løse det.

_____

- b) Jeg ønsker meg ei bok. Den er lett å lese.

_____

- c) De har en hund. Den elsker å gjemme seg under sofaen.

_____

- d) Vi har funnet et koselig hus. Vi vil gjerne kjøpe det.

_____

- e) På treningen i går traff jeg en mann. Jeg kjente ham fra før.

_____

- f) Har du sett den nyeste filmen hans? Den hadde premiere i går.

_____

- g) Hun protesterer mot den nye veien. Den kommer til å gå like forbi huset hennes.

_____

h) De har fattet et vedtak. Jeg mener at de ikke kan stå inne for det.

_____

i) Miljøbevegelsen mener at de nye vindmøllene vil forstyrre dyrelivet. Vindmøllene skal bygges på Sande.

_____

8 HVA VIL DE?

Skriv om setningene fra helsetninger med *for* å til helsetning og leddsetning som er bundet sammen med *fordi*. Se på eksemplet.

Lytt og lag setninger med *fordi*.

Eksempel:

Hun arbeider med grammatikk for å bli bedre i norsk.

➔ Hun arbeider med grammatikk fordi hun vil bli bedre i norsk.

a) Han leser avisa for å holde seg orientert.

➔ Han leser avisa _____

b) De flytter for å få bedre plass.

➔ De flytter _____

c) Han drikker kaffe for å holde seg våken.

➔ Han drikker kaffe _____

d) Han arbeider hardt for å bli ferdig før sommeren.

➔ Han arbeider hardt _____

e) Hun har dratt på kjøpesenteret for å se etter ei ny bukse.

➔ Hun har dratt på kjøpesenteret _____

9 DRAR DU NÅ, KAN JEG IKKE HJELPE DEG!

Lag vilkårssetninger eller betingelsessetninger uten å bruke subjunksjon.

Lytt og lag vilkårssetninger eller betingelsessetninger uten å bruke subjunksjon.

- a) Hvis du drar nå, kan jeg ikke hjelpe deg.

Drar du

- b) Hvis du deler på 12, tror jeg stykket ditt går opp.

- c) Hvis du ikke kler godt på deg, kommer du til å bli syk.

- d) Hvis du ikke føler deg helt pigg, må du holde senga.

- e) Dersom konserten blir avlyst, vil alle få pengene tilbake.

- f) Hvis du liker syltetøyet mitt, kan du gjerne få flere glass!

- g) Dersom det blir kaldt, må du bare skru opp temperaturen på ovnene.

- h) Hvis du synes det er for mørkt, er det bare å tenne lampa over bordet.

- i) Dersom du mener det går for tregt, er du velkommen til å ta i et tak!

10 TUR OVER VIDDEN

Sett strek under leddsetningene i teksten.

Sett setningsadverbialet på rett sted i leddsetningene slik at teksten blir logisk.

Sist lørdag hadde Frida og Ada planlagt en tur over Vidden.

- aldri Det passet godt fordi Ada hadde gått over Vidden før.
Vidden er strekningen mellom to av byfjellene i Bergen.
- ikke Siden det blåste den dagen, bestemte de seg for å gå fra Ulriken til Fløyen.
Da har man fin utsikt over øyene utenfor Bergen.
- ikke Ettersom hun hadde brukt turskoene sine før, fikk Frida gnagsår allerede etter den første kilometeren.
- egentlig Dermed ble ikke turen slik de hadde tenkt.
I stedet dro de hjem til Ada og slappet av foran TV-en.
- ikke Heldigvis var det langrenn på TV slik at de kjedet seg.

11 SPRÅKDETEKTIV

Det er (1), (2) eller (3) ordstillingsfeil i hver setning. Finn feilene og skriv setningene uten feil.

a) (1) Vet du når begynner konserten i kveld?

---

b) (2) Hvis du vil ikke bli med, du kan sende meg en SMS.

---

c) (1) Nå er mulig det å kjøpe billetter på Internett.

---

d) (1) Hvis vil du, kan vi møtes på forhånd.

---

e) (3) Kan det være vanskelig å finne parkering. Derfor det er lurt å være ute tidlig.

---

f) (2) Jeg håper spiller de noen gamle låter også, bare ikke ny musikk.

---

12 SETNINGSSKJEMA FOR LEDDSETNINGER

Finn leddsetningen i helsetningen.

Skriv leddsetningen inn i skjemaet.

- Jeg driver og søker jobb fordi norskkurset snart slutter.
- I går gikk han en lang tur fordi han var så rastløs.
- De har begynt å investere i den nye idrettsparken selv om politikerne ikke har fattet noe vedtak ennå.
- Det er ikke tvil om at nedgangen i oljeindustrien har representert en utfordring for næringslivet.
- Er du enig i at den enkelte bør ha ansvar for sin egen helsesituasjon?

FORBINDERFELT		MIDTFELT		VERBAL 1 (v1)	VERBAL 2 (V2)	SLUTTFELT
subjunksjon	subjekt	setnings- adverbial (a)				predikativ (Pt) objekt (IO før DO) adverbial (A) (sted før tid)
a)						
b)						
c)						
d)						
e)						

13 HVIS DU TRENGER HJELP, ER DET BARE Å SPØRRE

Inverter helsetningen slik at leddsetningen står i forfeltet. Se på eksempelet.

Lytt og gjenta med leddsetningen i forfeltet.

Eksempel:

Det er bare å spørre hvis du trenger hjelp.

➔ Hvis du trenger hjelp, er det bare å spørre.

a) Han fikk ikke jobben selv om han var eneste søker.

-----

b) Ingen skoler vil bli nedlagt hvis jeg får bestemme.

-----

c) De flyttet til London like før barna skulle begynne på skolen.

-----

d) Det er hyggelig at hun alltid er i godt humør.

-----

e) Det er fint at du har tid til å hjelpe oss.

-----

f) Det er viktig å bruke refleks.

-----

g) Det er forbudt å sykle på motorveien.

-----

h) Politiet kan få tillatelse til å bære våpen hvis det er fare for liv og helse.

-----

i) Øya blir selvforsynt med elektrisitet så snart alle vindmøllene har kommet i drift.

-----

14 SKAL VI TA EN KAFFE DA?

Inverter helsetningen slik at leddsetningen står i forfeltet. Se på eksempelet.

Lytt og gjenta med leddsetningen i forfeltet.

Eksempel:

Skal vi ta en kopp kaffe sammen når vi får pause?

➔ Når vi får pause, skal vi ta en kopp kaffe sammen da?

a) Hvor gammel var du da Norge slo Brasil 2-1 i fotball?

-----

b) Var du født da Ronald Reagan var president i USA?

-----

c) Blir du med ut hvis det regner?

-----

d) Skal du søke jobb når du er ferdig med norskkurset?

-----

e) Hvordan kommer du til jobben siden du ikke kan kjøre bil lenger?

-----

f) Hvem kan jeg spørre hvis jeg trenger hjelp?

-----

g) Hvor mye kaffe drikker du når du ikke har sovet?

-----

15 KOMMA?

Skal det være komma i disse setningene? Sett inn komma hvis det mangler.

- a) Hele byen har stoppet opp fordi det har falt 40 cm snø i løpet av natta.
- b) Plutselig tenkte hun en tanke som hun aldri hadde tenkt før.
- c) Til tross for regnvær ble ikke konserten avlyst.
- d) Til tross for at regnet øste ned valgte arrangøren å avholde konserten.
- e) Sykkelen som har stått ubrukt i garasjen det siste året har endelig blitt solgt.
- f) Kjenner du mannen som bor i hjørneleiligheten og som har blitt valgt til ny leder i borettslaget?
- g) Den nye ordføreren mener at kollektivtrafikk varm skolelunsj og økt lærertetthet er budsjettvinnere.
- h) Blir du med ut eller vil du heller være inne og se på TV?

Kan du kommareglene på norsk? Les om kommareglene på Språkrådets hjemmesider: www.sprakradet.no

16 HVA SIER HUN?

Noen ganger, og særlig *mundlig*, kan vi invertere leddsetninger. Referer hva Frida sier. Inverter leddsetningene slik at *tidsleddene* kommer først.

Lytt og gjenta.

Jeg var ikke hjemme
i går.

Jeg kommer ikke på
lesesalen i morgen.

Jeg skal på hytta
neste helg.

Det passer best på
torsdag.

Mora mi kommer på
besøk i påsken.

Jeg kan ta oppvasken
etter middag.

---

17 EN LEDDSETNING I EN HELSETNING

Hvilken funksjon har leddsetningene i disse helsetningene: *subjekt*, *objekt* eller *adverbial*?

- a) Etter at Frida dro til Bergen for å studere, har ikke foreldrene sett så mye til henne.
_____
- b) Frida drar ikke hjem så ofte fordi reisen er for dyr. _____
- c) Hun vil heller at mora skal besøke henne. _____
- d) Mora kommer gjerne på besøk hvis hun har noen ekstra fridager. _____

- e) Frida sender alltid en SMS til mora før hun legger seg. _____
- f) At Frida er en flittig student, er tydelig for alle. _____
- g) Nå vil mora vite om Frida kommer hjem til påske. _____
- h) Men Frida kan ikke komme i påsken fordi hun har eksamen bare noen uker etterpå.
_____

18 **FORDI OG DERFOR**

Bind sammen setningene med *fordi* og *derfor*.

En dag forsvant vannet. Farmor ringte etter en rørlegger.

fordi: _____

derfor: _____

Farmor likte rørleggeren. Hun inviterte ham på kaffe og pannekaker.

fordi: _____

derfor: _____

Even hadde ikke flere jobber den dagen. Han takket ja til invitasjonen.

fordi: _____

derfor: _____

19 **SELV OM OG LIKEVEL**

Bind sammen setningene med *selv om* og *likevel*.

Frida drar på hyttetur med Even. Hun burde egentlig lese.

selv om: _____

likevel: _____

Frida avtaler en kinotur med Ada. Hun vil helst gå på kino med Even.

selv om: _____

likevel: _____

Ada skjønner at Frida er forelsket. Hun lar ikke venninna være i fred.

selv om: _____

likevel: _____

20 MENS OG SAMTIDIG

Bind sammen setningene med *mens* og *samtidig*.

Frida tenker på Even. Hun vasker opp.

mens: _____

samtidig: _____

Hver morgen hører farmor Nitimen på radio. Hun leser avisa og drikker kaffe.

mens: _____

samtidig: _____

Tante Petra arbeider med hattene sine. Hun venter på kunder.

mens: _____

samtidig: _____

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan bruke leddsetninger når jeg snakker, samtaler eller skriver.</p> <p><i>(I can use subordinate clauses when I speak, converse or write.)</i></p>			
<p>Jeg kan skille mellom nominale, adjektiviske og adverbiale leddsetninger.</p> <p><i>(I can distinguish between nominal, adjectival and adverbial subordinate clauses.)</i></p>			
<p>Jeg kan variere mellom å sette leddsetningen i forfeltet eller i slutfeltet.</p> <p><i>(I can vary between placing the subordinate clause in the sentence's first part or final part.)</i></p>			
<p>Jeg kan referere setningsspørsmål.</p> <p><i>(I can report questions that are answered by yes or no.)</i></p>			
<p>Jeg kan referere hv-spørsmål.</p> <p><i>(I can report questions that start with an interrogative word.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke som riktig når jeg refererer hv-spørsmål.</p> <p><i>(I can use som correctly when reporting interrogative sentences.)</i></p>			
<p>Jeg kan lage adjektiviske leddsetninger med korrekt bruk av som.</p> <p><i>(I can form adjectival subordinate clauses and use som correctly when doing so.)</i></p>			

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan lage vilkårssetninger ved å invertere setningen i stedet for å bruke subjunksjon.</p> <p><i>(I can make conditional sentences by inverting the sentence instead of using a subordinating conjunction.)</i></p>			
<p>Jeg kan sette leddsetninger inn i et setningsskjema.</p> <p><i>(I can place the phrases of a subordinate clause in correct order according to the 'sentence frame'.)</i></p>			
<p>Jeg kan plassere setningsadverbialet på rett sted i leddsetningen.</p> <p><i>(I can place the sentence adverbial correctly within the subordinate clause.)</i></p>			
<p>Jeg kan identifisere leddsetningens funksjon i helsetningen.</p> <p><i>(I can identify which function the subordinate clause has in the complete sentence.)</i></p>			
<p>Jeg kan variere mellom å bruke frekvente subjunksjoner og adverb for å binde sammen setninger.</p> <p><i>(I can vary between using frequent subordinating conjunctions and adverbs to combine sentences.)</i></p>			

KAPITTEL 4

TEKSTER OG TEKSTBINDING

TEKSTBINDING

1 DETTE ER NYHETENE

Skriv riktig nummer foran setningene.

Nedgangen skyldes den lave oljeprisen.

Så til ny stamvei mellom vest og øst.

1 Dette er nyhetene. Klokka er 16.

8 Nå har Stortinget vedtatt å sette i gang bygging av ny stamvei.

Byggingen vil starte allerede om et år.

Dette var nyhetene. Tilbake til studio.

Finansministeren har uttalt at nedgangen har blitt noe større enn forventet.

Samtidig understreker ministeren at nedgangen ikke får betydning for statsbudsjettet inneværende år.

3 Først i dag skal vi høre at statens inntekter har gått kraftig ned det siste året.

Hovedsakene i dag er inntektstap for staten og bygging av stamvei mellom Vestlandet og Østlandet.

2 TIDSFORHOLD

Sett inn *etter at*, *etterpå* eller *etter* i setningene.

- a) Skal vi ta en tur på kafé _____ vi har vært på kino?
- b) Først skal vi ha en lytteøving, og _____ skal dere skrive en kort tekst.
- c) Hva skal du gjøre _____ jobb i dag?
- d) _____ sommeren skal han flytte til Lillehammer for å studere.
- e) _____ han hadde søkt mange forskjellige jobber, fikk han endelig tilbud om jobb i en klesbutikk i sentrum.

3 HVA SPURTE HUN OSS OM?

Preteritumssamsvar betyr at verbtida i helsetningen bestemmer hvilken verbtid som er tillatt i leddsetningen. Les om *preteritumssamsvar* på side 172 i teoriboka.

Gjør om utsagnene i snakkeboblene til indirekte tale. Start setningene i indirekte tale med *Hun spurte oss om ...* og følg reglene for *preteritumssamsvar*.

Kan dere ta oppvasken etter middag?

Hvem skal dere besøke i kveld?

Vil dere ikke ha noe å spise?

Har dere vært i byen helt til nå?

Hvorfor kommer dere først nå?

---

4 HVA SA HUN TIL OSS?

Preteritumssamsvar betyr at verbtida i helsetningen bestemmer hvilken verbtid som er tillatt i leddsetningen. Les om preteritumssamsvar på side 172 i teoriboka.

Gjør om utsagnene i snakkeboblene til indirekte tale. Start setningene i indirekte tale med *Hun sa at ...* og følg reglene for preteritumssamsvar.

Jeg skal bare en liten tur til Larvik.

Husk å vanne blomstene mens jeg er borte!

Dere kommer til å klare dere alene noen dager.

Ikke glem å sette ut søppelet!

Jeg vil være tilbake på tirsdag.

---

5 VANSKELIGE BUDSJETTFORHANDLINGER

Vi kan bruke ulike verb for å referere utsagn. Skriv om setningene til indirekte tale. Start med: *Jeg må få understreke at ...*

Lytt og lag setninger i indirekte tale.

- a) Budsjettforhandlingene har vært svært vanskelige i år.

- b) Det har vært utfordrende å bli enige.

---

c) Diskusjonene har vært lange og harde.

---

d) Det er vanskelig å gjøre alle til lags.

---

e) Flertallet må tross alt få siste ord.

---

6 HVEM SKAL VI ANSETTE?

Vi kan bruke ulike verb for å referere utsagn. Skriv om setningene til indirekte tale. Start med: *Jeg er usikker på om ...*

Lytt og lag setninger i indirekte tale.

a) Er han virkelig den beste kandidaten?

---

b) Er han egentlig egnet til stillingen?

---

c) Har han faktisk de kvalifikasjonene vi ønsker oss?

---

d) Vil han bli værende i jobben?

---

e) Kommer han til å bidra positivt til arbeidsmiljøet?

---

f) Vil de ansatte bli fornøyde?

---

7 IFØLGE FAR VIL MOR AT ...

Noen ganger refererer vi noe som andre har referert. Vi kaller det *andrehåndsinformasjon*. Da er det viktig at det kommer tydelig fram at dette er noe vi har hørt andre referere.

Hvis Even skal fortelle Frida hva faren har sagt til ham, hvordan kan han uttrykke seg da?

Mor sier at du og jeg må male hytta i sommer.

Mor mener at du og jeg må ta opp båten i løpet av helgen.

Mor synes at du og jeg bør ta en tur til Stavanger og besøke tante i løpet av høsten.

---

8 HVORFOR SKJER DET?

Bind sammen setningene slik at årsaksforholdet mellom dem blir tydelig.

- a) Halvparten av plantene har visnet. Du har ikke vannet dem.

fordi: _____

derfor: _____

for: _____

- b) Butikken har gått konkurs. Kundegrunnelaget var for dårlig.

ettersom: _____

nemlig: _____

så ... at: _____

- c) Filmen var utrolig spennende. Han ble sittende oppe hele natta.

for: _____

så ... at: _____

så: _____

9 FOR OG SÅ

Bind sammen setningene med konjunksjonene *for* (årsak) og *så* (resultat).

- a) Jeg kan ikke snakke med deg nå. Jeg sitter i telefonen.

for: _____

så: _____

- b) Jeg kunne ikke sykle til jobben i går. Det var klink is på veiene!

for: _____

så: _____

c) De lå til sengs med influensa. De kunne ikke komme på festen.

for: _____

så: _____

d) Han fikk ikke ta eksamen. Han besto ikke alle arbeidskravene.

for: _____

så: _____

10 HVA ER HENSIKTEN?

Sett strek slik at setningene blir logiske.

a) Styret har vedtatt nedskjæringer

På den måten håper de å redde bedriften fra konkurs.

b) Hensikten med nedskjæringene

har styret vedtatt noen nedskjæringer.

c) Styret har vedtatt nedskjæringer.

er at bedriften ikke skal gå konkurs.

d) For at bedriften ikke skal gå konkurs,

så bedriften ikke skal gå konkurs.

a) Jeg bruker denne kremen

er at huden skal holde seg myk.

b) Formålet med å bruke denne kremen

Dermed holder huden seg myk.

c) Jeg bruker denne kremen hver dag.

så huden holder seg myk.

d) Jeg bruker denne kremen

for at huden skal holde seg myk.

a) Hensikten med å bruke refleks

for å bli sett i trafikken!

b) Bruk refleks

slik at du blir sett i trafikken.

c) Du bør bruke refleks

er å bli sett i trafikken.

d) Bruk refleks.

På den måten blir du sett i trafikken.

11 MED MINDRE DU ...

Finn setningene som uttrykker et *motsetningsforhold*, og bind dem sammen.
 Bruk uttrykket *med mindre*.

Du kan ikke klage på valgresultatet.

Du har nøkkel.

Du skriver noen søknader.

Du kommer ikke inn.

Du har lest boka.

Du får ikke jobb.

Du kan ikke uttale deg.

Du har brukt stemmeretten din.

---

12 ÅRSAKSFORHOLD (1): VIRKNING ELLER RESULTAT?

Bind sammen setningene slik at årsaksforholdet blir tydelig.

- a) Klimaforholdene blir mer ekstreme. Politikerne må gjøre noe.

Derfor: _____

På grunn av at: _____

- b) Stortinget stilte mistillitsforslag mot en minister. Regjeringen valgte å gå av.

Følgen av at: _____

Å resultere i: _____

- c) Norge har en lang kystlinje. Alle barn bør lære å svømme.

Ettersom: _____

Grunnen til at: _____

- d) Store cruiseskip forurensrer mye. Bruk av landstrøm må bli obligatorisk for cruiseskip som ligger til kai.

Å være skyld i: _____

Altså: _____

- e) Vindmøller og solenergi produserer fornybar energi. Politikerne må bevilge mer penger til slike miljøtiltak.

Så: _____

Ettersom: _____

- f) Han er svært allergisk. Han må gå på en streng diett.

Fordi: _____

Så ... at: _____

13 ÅRSAKSFORHOLD (2): FORMÅL ELLER HENSIKT?

Bind sammen setningene slik at årsaksforholdet blir tydelig.

- a) Han har pusset opp. Han får en god pris for leiligheten.

Slik at: _____

Så: _____

- b) Mange pensjonister drar til Spania om vinteren. De slipper kulden i Norge.

For å: _____

For at: _____

- c) Ledelsen skal si opp sju ansatte. Bedriften unngår konkurs.

Hensikten med å ... er å: _____

For at: _____

- d) Lærerne streiket hele sommeren. Elevene fikk ikke ta eksamen.

Så: _____

Med det resultat at: _____

e) Alle må gjøre sitt beste. Vi unngår klager.

Dermed: _____

På den måten: _____

f) Han må gå på en streng diett. Han skal ikke bli syk.

For at: _____

Hensikten med å ... er å: _____

14 MOTSETNING

Bind sammen setningene med bindeord som uttrykker et motsetningsforhold.

a) De tjener ikke så mye. De klager aldri.

likevel: _____

selv om: _____

imidlertid: _____

b) Brannvesenet kom så fort de kunne. Huset brant ned til grunnen.

men ... likevel: _____

til tross for at: _____

selv om: _____

c) Rettssaken starter i morgen. Den tiltalte har ikke tilstått.

til tross for at: _____

likevel: _____

men ... likevel: _____

15 HVIS DU VIL ...

Lag et betingelsesforhold mellom setningene med *hvis*.

Lytt og lag et betingelsesforhold mellom setningene med *hvis*.

a) Du vil bestå eksamen. Du må lese mer.

-----

b) Dere skal ikke komme for seint til båten. Dere må dra nå.

-----

c) Dere begynner å krangle. Jeg går hjem.

-----

d) Du vil ha dessert. Du må spise opp hele middagen din.

-----

e) Du vil lære italiensk. Du kan ta et kveldskurs.

-----

f) Du vil lære å strikke. Jeg kan gjerne hjelpe deg.

-----

g) Dere gjør ikke leksene. Dere kommer ikke til å få gode karakterer.

-----

16 BARE DET KUNNE BEGYNNE Å SNØ ...

Sett inn ord i setningene slik at de uttrykker et *betingelsesforhold* eller et *ønske* om at noe skal skje.

a) _____ det kunne begynne å snø så vi kan få en hvit jul!

b) Så _____ jeg får fast jobb, kan vi søke om lån for å kjøpe leilighet!

c) Med _____ du skriver en klage, blir det ingen bedring i forholdene.

d) Hvis du _____ kommer til poenget snart, må jeg gi ordet til den neste på talerlisten.

- e) _____ du har oppdatert CV-en din, kan du ikke levere denne søknaden.
- f) Jeg håper direktøren kommer i morgen. _____ får vi ikke vite noe om den planlagte HR-prosessen.

17 PARSETNINGER

Fyll ut setning B slik at den betyr omtrent det samme som setning A.

- 1 A Selv om konserten ble avlyst, fikk de ikke pengene tilbake.
B De fikk ikke pengene tilbake til _____ konserten ble avlyst.
- 2 A Jeg tviler på om denne saken lar seg løse så enkelt.
B Jeg stiller _____ om denne saken lar seg løse så enkelt.
- 3 A Mange har installert vedovn for å slippe å bruke så mye strøm.
B Mange har installert vedovn _____ ikke vil bruke så mye strøm.
- 4 A De fikk en gratis overnatting i London fordi flyet var innstilt.
B I _____ flyet var innstilt, fikk de en gratis overnatting i London.
- 5 A Vi skal på ferie i juli hvis både mannen min og jeg får fri da.
B Så _____ i juli, skal vi på ferie da.
- 6 A Jeg klarer ikke å konsentrere meg hvis det ikke er ro rundt meg.
B Med _____, klarer jeg ikke å konsentrere meg.
- 7 A Han fikk ikke sove på grunn av alt bråket fra naboene.
B Alt bråket fra naboene _____ i at han ikke fikk sove.
- 8 A Jeg har kjøpt el-sykkel slik at jeg kan sykle til jobb uten å bli helt utslitt.
B _____ kjøpe el-sykkel er å kunne sykle til jobb uten å bli helt utslitt.
- 9 A Maskinen hans fikk et virus fordi han klikket på en lenke i en e-post.
B Han klikket på en lenke i en e-post _____ resultat at maskinen hans fikk et virus.
- 10 A Hvis det blir fint vær i helgen, kan vi ta en tur på hytta.
B Jeg _____ det blir fint vær i helgen så vi kan dra på hytta!!

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan bruke indirekte tale for å referere det noen har sagt eller spurt om.</p> <p><i>(I can use indirect speech to report what someone has said or asked.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke regelen om preteritums-samsvar når jeg lager indirekte tale.</p> <p><i>(I can use the rule about past tense compliance when I use indirect speech.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke ulike uttrykk for å referere det noen har sagt, slik som <i>legge vekt på noe</i>, <i>understreke noe</i> eller <i>være usikker på noe</i>.</p> <p><i>(I can use various kinds of expressions to report what someone has said, such as <i>legge vekt på noe</i>, <i>understreke noe</i> or <i>være usikker på noe</i>.)</i></p>			
<p>Jeg kan få fram at informasjonen jeg formidler, er andrehåndsinformasjon.</p> <p><i>(I can make it clear that the information I am passing on is second-hand information.)</i></p>			
<p>Jeg kan binde sammen setninger i et årsak-/virkningsforhold.</p> <p><i>(I can combine sentences in order to express a relation between cause and effect.)</i></p>			
<p>Jeg kan binde sammen setninger i et årsak-/hensiktsforhold.</p> <p><i>(I can combine sentences in order to express a relation between cause and intention.)</i></p>			

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan binde sammen setninger som står i et motsetningsforhold til hverandre.</p> <p><i>(I can combine sentences in order to express opposition or a contrary view.)</i></p>			
<p>Jeg kan binde sammen setninger der den ene setningen er en betingelse for den andre.</p> <p><i>(I can combine sentences where one sentence is a condition for the other.)</i></p>			

TEKSTER

1 HVILKEN TYPE TEKST ER DET?

Skriv riktig nummer foran tekstutklippene.

- 1) brosjyre
- 2) søknad
- 3) klage
- 4) rapport
- 5) annonse
- 6) instruksjon

- Du må være utadvendt og glad i utfordringer
• Du må ha evne til å arbeide selvstendig og til å se hva som må gjøres
• Du kan bidra positivt til arbeidsmiljøet

- På ferie i Oslo? Ta en tur til Vigelandsparken! Skulpturparken er en av Oslos (og Norges!) mest besøkte attraksjoner med over en million besøkende hvert år. Parken har fått navnet sitt etter kunstneren som laget den: Gustav Vigeland.

- Først settes rørene til vannlåsen sammen. Sørg for at O-ringer og gummipakninger sitter riktig. Unngå å bruke verktøy, og spenn skjøtene sammen med fingrene.

- Pasienten på rom 502 har vært våken fire ganger i løpet av natta (kl. 00.30, 02.33, 04.20 og 06.15). Blodtrykk 111/67 kl. 07.35.

- Jeg avsluttet arbeidet mitt med mastergraden sommeren 2012. Deretter arbeidet jeg fire år i Soltoppen teknologiutvikling. Da ble bedriften dessverre lagt ned, og etter det har jeg hatt en del vikarjobber i skolen, særlig i 9. og 10. klasse. Jeg har trivdes godt med det, men jeg vil helst arbeide innenfor teknologi siden det er det jeg har utdanning i.

4. mai satte naboen vår i Sandstølen 4B opp et tilbygg som skygger for utsikten vår østover. Naboen tilbygg fører til en vesentlig forringelse av utsikten vår, og derfor kan vi ikke forstå at det skal være mulig å gjøre dette uten noen form for kontroll. Vi ønsker at naboen fjerner tilbygget.

(Kilder: <https://gjoerdetselv.com/haandverker-teknikker/roerlegger/avloep-slik-setter-du-sammen-og-vedlikeholder-avloepsroer>,
<https://no.wikipedia.org/wiki/Vigelandsanlegget>)

2 FAKTATEKST: KLIMASONER

Det er tre forskjellige ord eller uttrykk til hver luke i teksten. Bare ett av disse svaralternativene er riktig i sammenhengen. Sett kryss ved det ordet eller uttrykket du mener er riktig.

KLIMASONER

Verden er delt inn i fire hovedklimasoner. Det er arktisk klimasone, temperert klimasone, subtropisk klimasone og tropisk klimasone. **[Eks.]** for denne inndelingen er variasjon i vær, vegetasjon, lufttrykk og gjennomsnittlig temperatur. I Norge finner vi **[1]** arktisk sone og flere varianter av temperert sone.

Det arktiske klimaet kjennetegnes ved at normaltemperaturen **[2]** under +10 grader celsius i årets varmeste måned. Dessuten **[3]** denne klimasonen av høytrykk som får den **[4]** luften til å stige opp over den kalde luften. Når dette skjer, blir det ikke mye nedbør, og mange steder får vi permafrost. Det vil si at bakken er frossen **[5]**. Permafrost, lav temperatur og lite nedbør fører til at den arktiske klimasonen har lite **[6]**, og hvis det vokser noe her, vokser det **[7]**. Lave busker, men ikke trær, kan vokse i de minst hardføre delene av arktisk klimasone.

I Norge vil vi kunne plassere store deler av Finnmark i den arktiske klimasonen, men slike geografiske grenser er naturligvis ikke absolute. Også **[8]** fjellpartiene i Sør-Norge kan sies å ha arktisk klima. Resten av Norge har temperert klima.

Den tempererte klimasonen **[9]** i et belte rundt hele jordkloden: sør for den arktiske sonen i nord og nord for den arktiske sonen i sør. I denne klimasonen er det en gradvis veksling **[10]** fire årstider. Det er vår, sommer, høst og vinter, men tidspunktene for de ulike årstidene kan variere. I den tempererte klimasonen kan vegetasjonen være ganske frodig. Det er mer nedbør i den tempererte klimasonen **[11]** i den arktiske. Hvor mye nedbør det kan komme, **[12]** havstrømmer, geografien på stedet og luftstrømmer fra de tilgrensende klimasonene.

I Norge deler vi klimaet **[13]** inn i kystklima (havklima) og innlandsklima (kontinentalt klima). Kystklimaet har våte og kjølige somre og milde vintre. Vestlandet har typisk kystklima. Der kan det regne ganske mye: **[14]** er Vestlandet et av de våteste områdene i verden utenfor tropene! Innlandsklima har tørre og varme somre og kalde vintre. Østlandet har innlandsklima, og det kan bli veldig kaldt på Østlandet om vinteren, kanskje ned i -30 grader. Kulderekorden i Norge er det **[15]** Karasjok i Finnmark som har. Den rekorden ble satt i 1. januar 1886. Da var det -51,4 grader der!

(Kilder: <http://www.coldclimategarden.com/nb/de-forskjellige-klimasonene/>, https://no.wikipedia.org/wiki/Norges_klima, https://no.wikipedia.org/wiki/Norske_værrekorder#Høyeste_og_laveste_temperatur)

SVARALTERNATIVER

Eks.	Årsaken	Grunnlaget ~~X~~	Resultatet
1	enten	fortsatt	både
2	ligger	består	stiger
3	preges	fjernes	ordnes
4	forurensete	kjølige	varme
5	noen ganger	som oftest	hele året
6	bebyggelse	vegetasjon	arbeid
7	langsomt	fort	ubegrenset
8	utbredt i	avgrenset av	deler av
9	strekker seg	brukes	bøyer seg
10	mellom	gjennom	under
11	som	for	enn
12	vil bestå av	er avhengig av	går utover
13	videre	alltid	selvfølgelig
14	Uansett	Ganske enkelt	Faktisk
15	normalt	imidlertid	heldigvis

3 VEILEDNING: HVA MÅ DU GJØRE?

Les veiledningen og skriv hvilken rekkefølge du må gjøre tingene i.

TOMT FOR KAFFE? SETT PÅ NY, DA VEL!

Etter at du har skylt kannen grundig, fyller du den helt opp (til randen). Tøm vannet i beholderen, og sett kannen på plass på maskinens varmeplate. Legg nytt filter i filterholderen. Du kan gjerne fukte det litt før du legger det i. (Det fjerner papirsmaken.)

Hvis det er tomt for kaffe i kaffeboxen, åpner du en ny pose. Se i tredje skuff! Når du har hatt 12,5 strøkne skjeer kaffe i filteret, skyver du filterholderen på plass. (Pass på at du skyver den helt inn!) Slå på maskinen. Hvis lampen ikke lyser, må du sjekke tidsbryteren på kontakten. Hvis du har tid til å vente noen minutter, kan du gjerne tømme det ferske brygget over på termokannen.

Alle blir glade når de får varm kaffe!

- ha 12,5 strøkne skjeer kaffe i filteret.

- skyve filterholderen på plass

- skylle kannen grundig

- slå på kaffemaskinen

- fukte et nytt kaffefilter

- legge det nye kaffefilteret i holderen

- sette kannen på maskinens varmeplate

- tømme den ferske kaffen over på termokannen

- fylle kannen til randen med vann

- tømme vannet fra kannen over i beholderen

4 LEDIG STILLING: ELEKTRIKER

Les annonsen og svar kort på spørsmålene.

LAGRE ANNONSEN

MELDINGER

NY ANNONSE

ELEKTRIKER

Vi skal utvide installasjonsavdelingen vår. I dag består avdelingen av fire elektrikere, en installatør og en ingeniør. Vi søker en dyktig elektriker med særlig interesse for miljøriktige løsninger innen elektrobransjen. Vi betjener både privatkunder, entreprenørfirma og bedrifter. Vårt motto er: *Med fokus på framtidens løsninger!*

Arbeidsoppgaver:

- installasjon i samarbeid med autorisert installatør
- drift og vedlikehold
- bidra i planlegging og gjennomføring av prosjekter

Ønskede kvalifikasjoner:

- fagbrev elektro, eventuelt energioperatør i tillegg
- god muntlig og skriftlig framstillingsevne på norsk
- grunnleggende kunnskaper i engelsk

Personlige egenskaper:

- serviceinnstilt og samarbeidsorientert
- utadvendt, imøtekommende og fleksibel
- flink til å omgås kunder
- ryddig, nøyaktig og ansvarsfull

Arbeidsgiver	Miljøstrøm AS
Stillingstittel	Elektriker
Sted	Oppegård
Frist	15.5.2019
Stillingsstørrelse	100 %
Varighet	Fast

Vi tilbyr:

- fast ansettelse
- varierte og spennende arbeidsoppgaver
- konkurransedyktig lønn og gode pensjons- og forsikringsavtaler

Velkommen til et spennende arbeidsfellesskap med fokus på framtidens løsninger!

Kontakt

Er du interessert?
Skriftlig søknad med CV sendes på e-post til ottar.johansen@miljostrom.no

SØK PÅ STILLINGEN

a) Hvor stor er stillingen?

-----

b) Hvilke yrker har de man skal arbeide sammen med?

-----

c) Dreier det seg om et vikariat eller en fast stilling?

-----

d) Bør søkeren ha noen særlige interesser innenfor elektrofaget?

---

e) Er det lønn etter gjeldende tariffavtaler?

---

f) Må man ha førerkort for å kunne søke jobben?

---

g) Er det krav til arbeidserfaring?

---

h) Må man forholde seg til kunder i jobben?

---

i) Hvordan søker man på stillingen?

---

5 FORMELT BREV: KLAGE

Les klagen og svar kort på spørsmålene.

Fra

Ole Olsen
Øvrebø 20A
2000 Fastlandet

Fastlandet, 23.9.2018

Til

Fastlandet kommune
Utvalg for bolig og bygging

Angående: Naboens tilbygg

Jeg viser til samtale angående tilbygg på Øvrebø 20B. Jeg snakket med konsulent Finn Totland 22.9.2018, kl. 15.15. Jeg vil med dette rette en skriftlig klage på naboens tilbygg.

4. mai satte naboen vår i Sandstølen 4B opp et tilbygg som skygger for utsikten vår østover. Vi er fullstendig klar over at reglene ikke krever søknad om å få sette opp tilbygg hvis tilbygget er under 15 m² og ligger minst 4 meter fra tomtegrensen. Selv om naboens tilbygg oppfyller disse kravene, fører tilbygget til *vesentlig* forringelse av utsikten vår. Derfor kan vi ikke forstå at det skal være mulig å sette opp et slikt tilbygg uten noen form for søknad, varsling eller kontroll.

Vi har snakket med naboen om dette og bedt ham om å fjerne tilbygget. Han avviser henstillingen vår og sier at han har retten på sin side. Vi ønsker at utvalget for bolig og bygging ser på saken. Vi ønsker at kommunen krever at naboen fjerner tilbygget. Vi mener tilbygget er både skjemmende og urimelig.

Vi ser fram til å høre fra dere.

Mvh

Ole Olsen
Ole Olsen

a) Hvor bor Ole Olsen?

---

b) Hvorfor klager han?

---

c) Hvem klager han til?

---

d) Hvilken konsulent snakket han med hos kommunen?

---

e) Er tilbygget over eller under 15 m²?

---

f) Har Ole Olsen snakket med naboen sin?

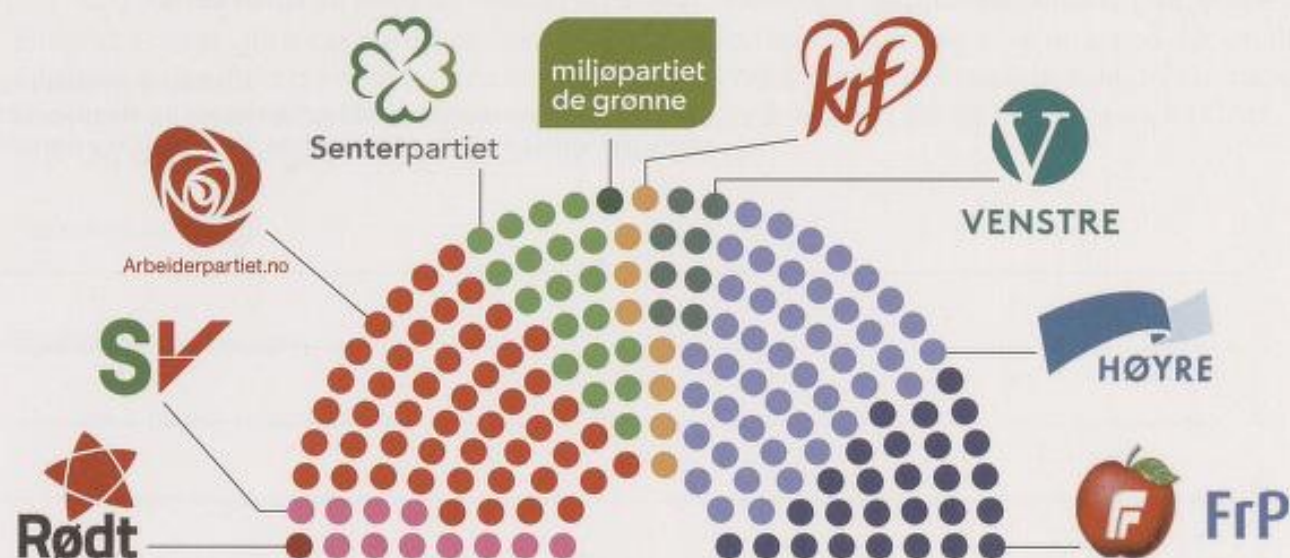
g) Hva vil han at kommunen skal gjøre?

---

6 POLITISKE PARTIER I NORGE

Finn ord eller uttrykk i teksten som betyr det samme som ordene eller uttrykkene under.

1) så bra som det går an	4) vise, eksemplifisere	8) få til, klare
2) kategorisere, dele inn, ordne	5) ganske, nokså	9) skaffe, yte
3) linje	6) som motytelse	10) gå med på
	7) ulikheter	

POLITISKE PARTIER

Når vi går til valg, gir vi stemmen vår til et politisk parti. Alle partier har et mål om et best mulig samfunn, men de er ofte uenige om hvilken vei som er den beste til målet.

Norge har et flerpartisystem, og i stortingsvalget i 2017 ble ni partier valgt inn på Stortinget. Det er et høyt antall sammenliknet med de fleste andre parlamenter. Det største partiet har 49 seter, mens de to minste bare har ett hver. (...)

VENSTRE- OG HØYRESIDEN

Ofte sorterer vi de politiske partiene langs en akse med en «venstreside», en «høyreside» og et «sentrum». Denne aksen er en sterk forenkling av virkeligheten, og mange saker går på tvers av aksen. Vi kan se på økonomisk politikk for å illustrere forskjellene mellom partiene på venstresiden og høyresiden.

Partiene på venstresiden ønsker ofte et relativt høyt nivå på skatter og avgifter. Til gjengjeld skal staten sørge for velferdsgoder som gratis sykehus, utdanning og kulturtilbud. De ønsker å utjevne økonomiske forskjeller mellom grupper i samfunnet og er villige til å skattlegge dem med høyest inntekt mer for å oppnå dette. Av de ni partiene på Stortinget plasserer vi gjerne Rødt (R), Sosialistisk Venstreparti (SV) og Arbeiderpartiet (A) på venstresiden.

Partiene på høyresiden ønsker lavere skatter og mener at private bedrifter kan levere mange av velferdstjenestene på en mer effektiv måte enn staten. De snakker mindre om sosial utjevning og er i større grad villige til å akseptere økonomiske forskjeller mellom grupper i samfunnet. Av de ni partiene på Stortinget plasserer vi gjerne Høyre (H) og Fremskrittspartiet (FrP) på høyresiden.

SENTRUM I POLITIKKEN

I det politiske sentrum, mellom høyre- og venstreblokkene, plasserer vi som regel Kristelig Folkeparti (KrF), Venstre (V) og Senterpartiet (Sp). Miljøpartiet De Grønne (MDG) kaller seg «blokkuavhengig» og ønsker ikke å bli plassert i noen av «blokkene». (...)

(Utdraget er hentet fra:
<https://www.stortinget.no/no/Stortinget-og-demokratiet/stortinget-undervisning/videregaende-skole/politiske-partier/>)

1 _____	6 _____
2 _____	7 _____
3 _____	8 _____
4 _____	9 _____
5 _____	10 _____

7 ANMELDELSE: EN UTROLIG REISE!

Les anmeldelsen og svar kort på spørsmålene.

EN UTROLIG REISE!

Anmeldt bok: *Sovjetistan*

Forfatter: Erika Fatland

Utgiver: Kagge Forlag

År: 2014

I boka *Sovjetistan* tar Erika Fatland oss med på en reise gjennom Turkmenistan, Kasakhstan, Tadsjikistan, Kirgisistan og Usbekistan. Dette er land som tidligere var en del av Sovjetunionen, men som ble selvstendige i 1991. I boka tar Fatland for seg både den nåværende situasjonen i landene og landenes historie samtidig som hun forteller om sine opplevelser der.

I dag er disse landene diktaturer i større eller mindre grad. Fatland reiser rundt i landene og kommer i kontakt med lokalbefolkningen. De fleste stedene blir hun tatt godt imot. Lokalbefolkningen forteller om livet sitt før og nå, men mange ikke tør å si hva de mener

om landets nåværende ledelse. Vi får en innføring i gamle skikker og seder, og vi får vite at noen av dem fortsatt lever videre noen steder, slik som for eksempel bruderov og jakt med og på ørner.

Når man foretar en reise i et landområde så forskjellig fra det en selv kommer fra og er vant til, står man i fare for å beskrive alt som eksotisk og rart. Men Fatland gjør ikke den feilen. Hun skriver godt og interessant, og måten hun fletter inn historiske fakta på, gjør framstillingen spennende og lærerik. Vi får høre om et område som for bare noen hundre år siden var viktige handelssentre med dyktige vitenskapsmenn. Vi lar oss imponere over en standhaftig museumsdirektør og over miljøaktivister.

Fatland skriver godt og medrivende, og måten hun henvender seg til leseren på, får en til å føle at en er med på reisen hennes. Hun klarer å beskrive opplevelsene sine på en måte som gjør at en etterpå sitter igjen med en følelse av å ha vært på de stedene en har lest om. Og det er det ikke mange forfattere som klarer!

Terningkast:

Spørsmål til teksten:

1) Hva handler boka om?

---

2) Hvilket styresett er det i landene som det fortelles om i boka?

---

3) Hva kunne det være vanskelig for Fatland å få lokalbefolkningen til å si noe om?

---

4) Hva mener anmelderen kan være en utfordring når man skriver en reiseskildring fra et område som er svært forskjellig fra det en selv kommer fra?

---

5) Hvordan karakteriserer anmelderen Fatlands formidlingsevne?

---

8 OFFENTLIGE BREV

Skriv inn ord og uttrykk som mangler i setningene.

- a) Vi vil med _____ bekrefte at vi 14.4.18 har mottatt søknaden din _____ norsk statsborgerskap.
- b) Søknaden vil _____ behandlet så _____ som mulig og senest _____ 4 måneder.
- c) Vi ber om at du _____ oss orientert om forhold som kan ha _____ for avgjørelsen av søknaden din.
- d) Vi kan ikke _____ å ha mottatt alle relevante opplysninger, og vi ber deg _____ om å ettersende følgende ...
- e) Dersom du _____ å klage på vedtaket, kan du gjøre det via ...

9 REDEGJØRELSE

Teksten under er en redegjørelse for fiskerettigheter for turister langs norskekysten.

Les teksten og del den inn i seks avsnitt. Sett et merke der avsnittet skal være.

FISKE FOR TURISTER

I Norge er fiske en del av kulturarven. For å ta vare på fiskebestanden finnes det spesielle regler som utenlandske turister må følge når de fisker langs kysten. Turister kan bare bruke håndholdt redskap. Det vil for eksempel si fiskestang. De har ikke lov til å bruke garn, teiner, ruser eller liknende. Turister har ikke lov til å selge fangsten sin. De kan bare fiske til eget bruk, og de kan bare ta med 15 kilo fisk per person ut av Norge. Turister har også lov til å ta med en troféfisk, men den må være hel, for ellers teller den som en del av kvoten på 15 kilo. For en del fiskearter har myndighetene bestemt et minstemål for å beskytte bestandene. For turister er det forbudt å fange fisk som ikke oppfyller minstemålet. For eksempel skal torsk, nord for 62. breddegrad, være over 44 centimeter. Sør for 62. breddegrad må den være over 40 centimeter. Hvis fisken ikke er stor nok til å fanges, skal den settes varsomt tilbake i vannet. Noen fiskearter er delvis fredet, slik som kveite. Den kan man bare fange visse tider av året. Andre er totalfredet, slik som for eksempel pigghå, ål og brugde. Disse fiskeartene skal alltid settes tilbake i vannet om man får dem på kroken. Turister som ikke følger reglene, kan bøtelegges. I tillegg vil de få inndratt det de har fanget for mye.

(Kilde: <https://www.fiskeridir.no/Fritidsfiske/Turistfiske-i-Norge>)

10 INNLEDNING ELLER AVSLUTNING?

I hvilken del av teksten passer disse utdragene? Skriv 1 foran tekstutdragene du mener hører til i en *innledning*, og 2 foran tekstutdragene du mener hører til i en *avslutning*. Hvilket utdrag passer verken i en innledning eller en avslutning?

I denne teksten vil jeg ta for meg studiefinansieringen i Norge: Er den for god, eller bør den tvert imot bli bedre?

Vanligvis får man behandling på et sykehus eller hos en lege, ofte med medisiner, hvis man blir syk. Slik behandling finansieres i stor grad av offentlige midler. Men mange mener at man også kan bli frisk av å bruke alternative behandlingsmåter. Det kan for eksempel være akupunktur, fotsoneterapi eller homøopati. Utgifter til slik behandling blir imidlertid ikke refundert av det offentlige.

Slik jeg ser det, er det altså god grunn til å si at Internett kan bidra til en mer demokratisk verden. Jo mer orientert vi mennesker blir om hva som skjer rundt oss, jo større forståelse får vi, forhåpentligvis, for den situasjonen andre befinner seg i.

Dessverre opplever mange av oss å få en eller annen psykisk sykdom i løpet av livet. Da kan man ha behov for å søke profesjonell hjelp, for eksempel psykolog. Mange av oss vil ønske å snakke med en psykolog av samme kjønn som en selv. Da kan det være et problem at det nå nesten bare er kvinnelige studenter på psykologistudiet.

Jeg synes altså ikke at det er grunnlag for å hevde at fengselsstraffene i Norge bør bli strengere. Selve lengden på fengselsstraffen er ikke en garanti for at lovbryteren blir rehabilitert og kan komme tilbake til samfunnet.

Etter min mening kan det ikke være tvil om at språksituasjonen i Norge hadde blitt enklere hvis det bare hadde vært ett skriftspråk her til lands. Hvis jeg hadde fått bestemme, hadde ikke ett av skriftspråkene blitt avskaffet. I stedet hadde det blitt laget et nytt skriftspråk med utgangspunkt i både nynorsk og bokmål. På den måten kunne alle ha blitt fornøyd.

På grunn av medisinske fremskritt har gjennomsnittlig levealder økt i moderne tid, og folk blir fortsatt stadig eldre. Det betyr at eldre folk har en annen type sykdommer nå enn de hadde tidligere. Tidligere slet mange eldre med fysiske plager, men nå holder eldre folk seg i god form. Når de så blir syke, er det gjerne psykiske sykdommer som rammer dem, slik som for eksempel demens eller Alzheimer.

11 2 + 1 (1)

Tenk at du skal skrive en tekst om påstanden under. Du er enig i påstanden. Derfor vil du ha med to argumenter for det som påstanden hevder. Samtidig vil du ha med ett argument mot påstanden for å vise at du kan se en sak fra flere sider og nyansere synet ditt.

Skriv argumentene i rett kolonne.

DET BØR INNFØRES SEKS TIMERS ARBEIDSDAG.

- Prosjekter med seks timers arbeidsdag i enkelte bedrifter viser at de ansatte blir mer effektive når de bare er på arbeid i seks timer hver dag.
- Samfunnet trenger mer arbeidskraft, ikke mindre.
- Muligheten til å drive fritidsaktiviteter og til å tilbringe tid sammen med familie og venner er viktig for folks psykiske og fysiske helse.

2 ARGUMENTER FOR	1 ARGUMENT MOT

12 2 + 1 (2)

Finn 3 argumenter (2+1) som du kan bruke hvis du skal skrive om disse påstandene. Bestem selv om du skal være for eller mot og lag kolonner for argumentene.

- Kontantstøtten bør avskaffes.
- Skoleflinke barn bør gå i egne klasser.
- Norskurs bør bli gratis for alle innvandrere.

13 ET ARGUMENT FOR EN SAK: BØR KARAKTERENE I ORDEN OG ATFERD FJERNES?

Sett inn bindeord slik at argumentasjonen blir logisk.

Karakterene i orden og atferd må sies å være en arv fra en skolehverdag _____ ikke lenger finnes. Før var forholdet mellom lærere og elever preget av avstand og tvang _____ det i dag er mye mer demokratisk _____ preget av tillit og respekt. Heller _____ å true en elev med nedsatt ordenskarakter bruker skolen i dag andre virkemidler _____ lærerne opplever at en elev ikke møter på skolen _____ sliter med skolehverdagen. _____ skal det utrolig mye til for at ordenskarakteren settes ned, og _____ kan man spørre seg hvor mye den _____ har å si, og _____ den ikke like godt kunne ha vært avskaffet.

14 ET ARGUMENT MOT EN SAK: BØR KARAKTERENE I ORDEN OG ATFERD FJERNES?

Sett inn bindeord slik at argumentasjonen blir logisk.

_____ mange elever synes at karakterene i orden og atferd er unødvendige, er det nettopp disse karakterene _____ er viktige for mange potensielle arbeidsgivere. Gjennom disse karakterene får en arbeidsgiver vite _____ en arbeidssøker er til å stole på _____ ikke. _____ er god orden og atferd minst like viktig _____ en god karakter i norsk eller engelsk. Arbeidsgivere vil ha framtidige arbeidstakere som er pliktoppfyllende og _____ kommer på jobb, _____ det er slike egenskaper karakterene i orden og atferd sier noe om. Mange elever skal ut i yrker _____ dette er etterspurte egenskaper, _____ disse elevene har god bruk for karakterene i orden og atferd.

15 TEST DEG SELV: HVA VET DU OM FORSKJELLIGE TEKSTTYPER?

Svar kort på spørsmålene.

- 1) I hvilken type tekst finner vi disse ordene: *forfall*, *referent*, *ordstyrer* og *eventuelt*?

- 2) Hvilke språklige virkemidler kan vi bruke i kreative tekster, men bør være forsiktige med når vi skriver en tekst i en såkalt bunden sjanger?

- 3) Hva kaller vi tekster som kunngjør noe, for eksempel en ledig jobb eller at noe er til salgs?

- 4) Hva kalles en bruksanvisning som forteller hvordan man *installerer* eller *monterer* noe?

- 5) En e-postadresse inneholder ofte dette tegnet: @ Hva kalles det på norsk?

- 6) Hvilken adresse skal stå øverst på et formelt brev: avsenderens adresse eller mot-takerens adresse?

- 7) Hva står forkortelsen CV for?

- 8) Hva står forkortelsen mvh for?

- 9) Kjennetegnes en rapport av korte eller lange setninger?

- 10) Hvilken type tekst inneholder sannsynligvis flest *adjektiver*: en anmeldelse eller en klage?
-----

11) Ordet *argument* kommer fra latin. Hva betyr det?

---

12) Hvilke tre deler består en argumenterende eller resonnerende tekst av?

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
Jeg kan kjenne igjen ulike typer tekster. <i>(I can recognize some text types.)</i>			
Jeg kan lese og forstå og finne relevant informasjon i forskjellige typer tekster. <i>(I can read, understand and find relevant information in different kinds of texts.)</i>			
Jeg kan noen faste ord og uttrykk som brukes i offentlige brev. <i>(I know some standard phrases and idioms that are used in letters from public authorities.)</i>			
Jeg kan presentere argumenter for en sak og argumenter mot en sak på en relevant måte. <i>(I can present arguments pro and contra a topic in a relevant manner.)</i>			
Jeg kan bruke ulike typer bindeord for å skape sammenheng i et argument for eller mot en sak. <i>(I can use different kinds of linking words to create cohesion in an argument pro or contra a topic.)</i>			
Jeg vet hva som karakteriserer en innledning og en avslutning i en argumenterende eller resonnerende tekst. <i>(I know what characterizes an introduction and a conclusion to an argumentative or expository text.)</i>			

FASIT

1 ORDKLASSER

SUBSTANTIV

1 PETRAS PARIS

ABSTRAKTER	KONKRETER
utsikten, kveld, varmen, kveldssola, plass	rommet, lenestolen, vindu - vinduet, dør - dørene, balkong, rekkverk - rekkverket, blomsterkasse, bad, kjøkken

2 STOR ELLER LITEN BOKSTAV?

Det er tre klimasoner i Norge. Vi har kystklima, innlandsklima og arktisk klima. Arktisk klima betyr at normaltemperaturen er under 10 grader celsius i årets varmeste måned. Det vokser ikke trær i arktiske områder. Likevel kan det bli varmt. For eksempel har Vardø i Nord-Norge arktisk klima, men der var det 27 grader en dag i juli i 1987.

3 HANKJØNN, HUNKJØNN ELLER INTETKJØNN?

a) ei/en lærebok, b) et kurs, c) en sofa, d) et problem, e) ei/en utfordring, f) ei/en oppgave, g) ei/en husleie, h) et spisebord, i) ei/en pute, j) ei/en sak, k) en motorvei, l) et kjøkken, m) et supermarked, n) ei/en utdanning, o) en skog, p) en kyst, q) et klima, r) ei/en forurensning, s) et miljø, t) en kollega

4 UREGELRETTE SUBSTANTIV (1)

ENTALL		FLERTALL	
ubestemt form	bestemt form	ubestemt form	bestemt form
et øye	øyet	øyne	øynene
en vaffel	vaffelen	vaffer	vafflene
ei datter	dattera	døtre/døtrer	døtrene
en bror	broren	brødre	brødrene

ENTALL		FLERTALL	
ubestemt form	bestemt form	ubestemt form	bestemt form
en dollar	dollaren	dollar	dollarene
ei and	anda	ender	endene
et kne	kneet	knær	knærne
ei tå	tåa	tær	tærne
et tre	treet	trær	trærne
en meter	meteren	meter	meterne

5 UREGELRETTE SUBSTANTIV (2)

a) endene, b) bøker, c) brødre, d) bestefedrene, e) fetterne, f) hendene, g) knærne, h) lærere, i) mødre, j) onkler, k) sko, l) sommere/sommer/somre, m) Strendene, n) sykklene, o) ting, p) trær, q) tærne, r) vaffer

6 FRA ENTALL TIL FLERTALL

a) bøkene, b) oppgavene, c) kollegaene dine, d) brødrene dine, e) Disse buksene, f) Naboen våre, g) Ungene, h) plantene, i) disse sakene, j) mailene mine

7 FRA FLERTALL TIL ENTALL

a) Denne oppgaven, b) Boka, c) bilen sin, d) jobb, e) søknaden, f) Dattera, g) barnebarnet sitt, h) ei/en kake, i) den gamle radioen, j) vinduet

8 HVILKEN REGEL?

- 1 Er det sant at faren din er ateist?
- 4 Petter er en grineunge!
- 1 Pedro er spanjol.
- 3 Maradona er en levende legende.
- 1 Onkelen min var murer, men nå er han pensjonist.
- 1 Hvem var rektor på denne skolen i 2010?
- 2 Fikk du jobben som assisterende trener?
- 4 Søstera hans er en skrytepavel!
- 1 Jorunn er katolikk.
- 2 Laila er personlig kristen.
- 4 Hun spiser som en gris.
- 1 Vil du bli sykepleier?
- 3 Leo er en lojal venn.
- 1 Før var Jørn rektor, men nå er han skolesjef.

- 1 Hallgeir er bonde, akkurat som faren.
- 1 Naboen vår er oppfinner.
- 3 Naboen vår er en gal oppfinner.
- 3 Ikke vær redd! Jensen er en dyktig kirurg.

9 UBESTEMT ARTIKKEL

- a) -, en, b) -, -, -, c) -, -, -, d) -/ei/en, -/ei/en, e) -, -, -, f) en, g) et

10 LEDIG STILLING?

- a) den utlyste stillingen, b) kontorsjefen, c) fem søkere, ledige stillingen, d) vil gjerne, intervju, e) lang oppsigelses-tid, f) jobber, tidligere, g) den forrige jobben din, h) den forrige jobben min, konkurser, i) bidra, et godt arbeidsmiljø

11 RETT FORM (1)

utfordring: ei/en utfordring, utfordringer, utfordringer, utfordring

vindu: vinduer, vinduet, vindu

kontrakt: kontrakt / en kontrakt, kontrakt / en kontrakt, Kontrakten, kontrakt / en kontrakt

miljø: miljøet, miljø/miljøet, miljøet, miljøet, miljø

ferie: ferie, en ferie, ferien

12 RETT FORM (2)

- a) arbeidsgivere, b) bestemora, c) boligmarkedet, d) fjell, e) flyktning, f) gafler, g) halsen, h) håret, i) inntekt/ inntekter, j) krigen, k) nøklene, l) leksene, m) brødre, n) oppgava/opp-gaven, o) hendene, p) bussen/buss, q) brillen, r) sykkel, s) en snekker, t) jula/julen, u) bøker, biblioteket, v) kjøkkenet, stua/stuen, w) vafler, besøket, x) sommeren, ferie, y) hytta, sommeren, år, z) lønna, æ) mobbing, ø) naturressurser, å) nettet, aa) olja/oljen, bb) pensjonist, cc) romanen, dd) ski, ee) skolegang, ff) en time, gg) utgiftene, hh) verden, ii) vinduet/vinduene, jj) øret, kk) ei øy

13 SPRÅKDETEKTIV

- a) huset: 'det hvite' står foran substantivet = bestemt form, entall
- b) venner: 'mange nye' står foran substantivet = ubestemt form, flertall (alltid ubestemt form, flertall etter 'mange')
- c) radio: 'å høre på' + substantiv i ubestemt form - handling og substantiv danner et uttrykk
- d) kvelden/kveldene: etter 'om' bruker vi bestemt form entall eller flertall, her kan det være begge deler
- e) slektningene: 'dine' står etter substantivet = bestemt form, flertall
- f) morsmål: 'Hvilket' står foran substantivet = ubestemt form (alltid ubestemt form etter 'hvilken', 'hvilket' eller 'hvilke')
- g) lege: 'lege' er yrket til en person = entall, vi bruker ubestemt form uten artikkel fordi det er ei gruppe
- h) klokka: fast uttrykk
- i) Maten: referansen er til 'til bords': Hva gjør man ved bordet? Man spiser. = Kjent informasjon = bestemt form. Mengdeord = entall.

14 SUBSTANTIVFRASEN

- a) Substantivfrase (SF): det nye tapetet i stua, Kjerne (K): tapetet
- b) SF: et eget atelier, K: atelier
- c) SF: Hele denne teksten, K: teksten
- d) SF: Den muslimske fastemåneden, K: fastemåneden

SF: ramadan, K: ramadan

- e) SF: Sognefjorden, K: Sognefjorden
SF: Norges dypeste fjord, K: fjord
- f) SF: Europas lengste tunneler, K: tunneler
SF: Alpene, K: Alpene
- g) SF: humoren på Vestlandet, K: humoren
SF: humoren på Østlandet, K: humoren

15 KJENTE NORDMENN: FRIDTJOF NANSEN (1861-1930)

polfarer, fredspris, flyktninger, medisin, arbeidet, ski, stillingen, flyktninger/flyktningene, pengene, bosettinger, gater, byer, verden

ADJEKTIV

1 TRAUST OG SMAKLØST?

Dette adjektivet / Disse adjektivene:		dette substantivet:
første	forteller om	smaksprøve
(det) norske		kjøkkenet
traust og smakløst (= objektspredikativ)		(det norske) kjøkkenet
saltet		kjøtt
kjedelige		rotgrønnsaker
(mange) spennende		smaker
(en) pikant		spiss
norsk		mat
tørkete		einerbær
frisk, selvplukket		ramsløk
norsk		grønnsaksuppe
spennende	(en norsk) grønnsaksuppe	
(en) italiensk	minestrone	

2 BROSJYRE: TUREN GÅR TIL SAN ANDRÉS!

Dette/Disse adj.:		dette subst.	som står i:
utrolige	forteller om	reiser	ubest. form, flert.
nydelige		strender	ubest. form, flert.
varme		netter	ubest. form, flert.
avslappende		dager	ubest. form, flert.
(ei) vakker		øy	ubest. form, ent.
(Det) karibiske		hav	entall*
(denne) lille		perlen	best. form, ent.
(sin) fasine- rende		historie	ubest. form, ent.
skumle		pirater	ubest. form, flert.
lange og hvite (predikativ)		strendene	best. form, flert.
varmt og behagelig		vann	ubest. form, ent.
latinske og kreolske		smaker	ubest. form, flert.

* Her er det enkel bestemt, som er en gammel (og formell) måte å gi navn på. Andre eksempler er: De norske lover, Den norske kirke - 'hav' står i ubestemt form, men vi må si at hele substantivfrasen er i bestemt form.

3 EI LITA HYTTE

lita, lille, lite, lille, små, liten, små, lite, små, liten, lille, lita, små, liten

4 HVOR VIL DU BO?

Forslag:

fine/koselige, Det lille, stor/fin, det store, det lille, kreativ/fargerik, den blå, den lille, store/gamle, kreativt, det store, fargerik, det lille, Det store, en koselig, fint/koselig, en varm, det store, Det lille, trangt

5 DET DYRE SKJØRTET ER NYTT

- Den nye telefonen er stilig. De nye telefonene er stilige.
- Det høye treet er gammelt. De høye trærne er gamle.
- Den rutete sofaen er stygg. De rutete sofaene er stygge.
- Det lille vinduet er skittent. De små vinduene er skitne.
- Den grønne frosken er giftig. De grønne froskene er giftige.
- Den grå sneglen er ekkel. De grå sneglene er ekle.
- Det billige brødet er muggent. De billige brødene er mugne.
- Det første spørsmålet er vanskelig. De første spørsmålene er vanskelige.

6 ARTIKKEL I BESTEMT FORM

den (artikkel, bestemt form), Det, den, det (artikkel, bestemt form), de (artikkel, bestemt form), det, De (artikkel, bestemt form), det, de

7 POSITIV ELLER KOMPARATIV FORM?

a) høy, b) kortere, c) fortere, d) bedre, e) godt, f) koselig, g) bedre, h) god, i) flinkere

8 FJORD OG FJELL

Den dypeste/lengste, lengste/dypeste, lengste, Det høyeste, høyeste, høyest

9 GRADBØYNING MED MER OG MEST

a) mest fantastiske, b) et mer langvarig, c) de mest kompliserte, d) mer innviklet, e) en mer spennende, f) den mest forvirrende, g) mer bråkete, h) mer hullete

10 POSITIV ELLER SUPERLATIV?

a) varmt, b) kald, c) dårligste, d) dårlig, e) høy, f) seineste, g) mest spennende, h) flink/flinke, i) korteste

11 DEN KOSELIGSTE HYTTA DU KAN TENKE DEG!

- Ja, det er den koseligste hytta du kan tenke deg.
- ... den søteste valpen du kan tenke deg.
- ... den nydeligste stranda du kan tenke deg.
- ... den koseligste stua du kan tenke deg.
- ... de lengste togene du kan tenke deg.
- ... de beste eplene du kan tenke deg.
- ... fineste glassene du kan tenke deg.
- ... den beste lasagnen du kan tenke deg.
- ... den mest spennende filmen du kan tenke deg.

12 KJØNN, TALL, FORM OG GRAD

Adj.	Kjønn	Tall	Form	Grad	Grunnform
koselig	hunkj.	ent.	ubest.	pos.	koselig
lite	intetkj.	ent.	ubest.	pos.	liten
større	intetkj.	ent.	ubest.	komp.	stor
bedre	intetkj.	ent.	ubest.	komp.	god
nye	intetkj.	ent.	best.	pos.	ny
store	intetkj.	flert.	ubest.	pos.	stor
vakre	hankj.	ent.	best.	pos.	vakker
peneste	hunkj.	ent.	best.	superl.	pen
fineste	intetkj.	ent.	best.	superl.	fin

13 SUPERLATIV PÅ FORSKJELLIGE MÅTER

- Denne kattungen er den søteste i kullet, spør du meg!
- De har den flotteste hagen i gata.
- Anna er den hyggeligste læreren i verden.
- Vi har feltets flotteste utsikt.
- Vi har den beste kaffen i byen!
21. desember er den korteste dagen i året.
- Vi har fått det hyggeligste bordet i hele kafeen, synes jeg.

14 UREGELRETTE ADJEKTIV

a) morsomme, b) blått, c) vakreste, d) billigste, e) yngste,

- f) eldre, g) verre/vondere, h) tyngre, i) små, j) rosa, k) nydeligste

15 ENDA ELLER ALLER?

- a) aller, enda, b) enda, c) aller, enda, d) aller, e) enda, f) enda, g) aller

16 SUBSTANTIVERTE ADJEKTIV

- a) eldre, eldre, b) ansatte / av de ansatte, ansatte / de ansatte, ansatte /de ansatte, c) høyeste, d) beste, e) viktigste, f) voksne, voksen, g) minste, minste, h) streikende, i) Reisende

17 SUBSTANTIVFRASEN

- a) Liker du den nye jakka mi?
 b) Vi må snakke om noen store utfordringer på møtet seinere i dag. / Vi må snakke om de store utfordringene på møtet seinere i dag.
 c) Jeg vil gjerne gi deg nye adressa mi.
 d) Skal du ikke søke den utlyste stillingen?
 e) I sommer har vi leid et koselig hus i Danmark.
 f) Hun har en stor familie.
 g) Hennes forrige kjæreste var ganske hyggelig, synes jeg. / Den forrige kjæresten hennes var ganske hyggelig, synes jeg.
 h) Neste helg får vi besøk fra Levanger.
 i) Kan vi snakke om disse problemene / dette problemet?

18 UTVANDRINGEN TIL AMERIKA

- stor, små, eldste, rik, yngre/youngste, godt, fin, håpefulle, brutal, lovløse, hardt, lange, nye

DETERMINATIVER

1 DETERMINATIVENES ROLLE

DEMONSTRATIVER	KVANTOR	EIENDOMS-ORD	FORSTERKERE
denne, hvilket, sånn, hver, annen	mange, tolv, ingen, begge, alle	min, deres, hennes	selv, egen

2 EIER OG EIENDEL

- Tekst A: sin, si
 Tekst B: din, min
 Tekst C: sin, hans, sin
 Tekst D: si, sine, sitt
 Tekst E: deres, hennes, vår
 Tekst F: sine, hans, sine, hans

3 PERSONLIG PRONOMEN ELLER EIENDOMS-ORD?

- a) meg, mi, mitt, b) dine, deg, Du, deg, c) hans, han, ham/han, Han, seg, d) henne, hennes, hun, Hun, sine, e) Vi, oss, vi, vår, f) dere, dere, deres, g) De, sin, dem, De, deres, De

4 DEN SNILLE FARMORA MI

- a) den snille farmora mi, b) den grønne buksa di, c) den nye sykkel min, d) de forrige naboene sine, e) Den nye stua vår, f) de dyre koppene våre, g) det nye tilbygget deres, h) den yngste sønnen din, i) de siste bøkene hans

5 FAKTA OM VERDEN

- a) Mount Everest er det høyeste fjellet i verden.
 b) Marianegropa i Stillehavet er det dypeste stedet i verden.
 c) Nilen er den nest lengste elva/elven i verden.
 d) Den lengste elva/elven i verden heter Amazonas.
 e) Foreløpig er Kina det mest folkerike landet i verden.
 f) Men FN tror at India vil være det mest folkerike landet i 2022.
 g) Det største landet i verden er Russland.
 h) Visste du at det minste landet i verden bare har 836 innbyggere?
 i) Norge er det sjette rikeste landet i verden.
 j) Det aller rikeste landet i verden er Qatar.
 k) Det varmeste stedet i verden er Death Valley i USA.
 l) Men hvor ligger det vakreste stedet i verden?

6 SÅNN SKAL DU GJØRE!

- a) Tenk å ha sånne snille foreldre!
 b) Du har sånne flinke barn!
 c) En sånn kjole vil jeg også ha!
 d) Sånne skyer har jeg aldri sett før!
 e) Kan du sy et sånt nett til meg også?
 f) En sånn bil ønsker jeg meg også.

7 LITT ELLER LITE?

- a) litt, b) lite, c) lite, d) litt, litt, e) lite, f) lite, g) litt lite, h) litt, i) litt, j) litt

8 INGEN ELLER NOEN

- a) ingen, b) ingen, c) noe, d) Ingen, e) noen, f) noen, g) noe, h) noen, i) Ingen, j) ingen, k) noe

9 ALLE ELLER HVER?

- a) Alle, b) hver, c) hvert, d) Alle, e) alle, hver, f) alle, g) hver, h) alle, i) alle, j) hvert

10 HELE ELLER ALL?

- a) hele, b) Hele, c) all, d) hele, e) hele, f) alt, g) hele, alt, h) hele, i) all, alt (**hele, hele**: hvis vi tenker på ett brød eller en melkekartong, og **all, alt**: hvis vi tenker på mengden melk og brød som vi har), j) hele, k) alt, l) hele, m) alt, n) hele

11 BEGGE DELER, TAKK!

- a), b), c), e), f), g), i), k), l) Begge deler. d), h), j) Begge to.

12 SPRÅKDETEKTIV

Riktige setninger:

- Har dere drukket hele brusen?
 Du må vente noen uker på resultatet.
 Forstår du ingenting?
 Har du hilst på min mor?

Rettinger:

- Han sover hele dagen.
 Kan vi få hvert vårt rom?
 Han har spist mange skiver i dag.
 Jeg har ikke noen vinduer i stua.

13 EGEN

- a) Egne, b) egen, c) egen, eget, d) egne, e) egen, f) egen, g) eget

14 HVA BETYR SELV?

(Siden betydningene noen ganger kan gå litt over i hverandre, er dette forslag som du gjerne kan diskutere med andre.)

- 3 Dere må ordne opp i ...
- 4 Dette er selve livet!
- 3 Ungdom mellom 16 og 18 år kan ...
- 1 Barna våre er store og ...
- 1 Hun ønsker å leve ut ...
- 2 Jeg forstår hvordan du ...
- 3 Studentene selv vil ...
- 4 Selve undervisningen er håpløs ...
- 1 Kan du rette på deg selv ...
- 4 Kollegaene er hyggelige, men ...
- 1 Han mistet jobben for et år siden ...
- 2 Studentene har selv ...
- 2 (3) Hadde du tenkt å spise ...

15 ENESTE

a) hver eneste gang, b) en eneste feil, c) Det eneste jeg ber om, d) et eneste ord, e) en eneste potet, f) en eneste dag, g) den eneste jenta, h) de eneste stolene, i) den eneste studenten, j) Hver eneste gang

16 KJENTE NORDMENN: THOR HEYERDAHL

hele, 8000, andre, mange, en, den, slike, noen, andre, mange, de, hans, hele, hans

VERB

1 UREGELRETTE VERB

INFINITIV	PRETERITUM	PERFEKTUM PARTISIPP
ligge	lå	ligget
stå	sto/stod	stått
se	så	sett
bli	ble	blitt
sette	satte	satt
spørre	spurte	spurt
selge	solgte	solgt
gå	gikk	gått
sove	sov	sovet
sitte	satt	sittet
gjøre	gjorde	gjort
drikke	drakk	drukket
være	var	vært
hjelpe	hjalp	hjulpet
velge	valgte	valgt

2 ÉN SVALE GJØR INGEN SOMMER

døde, arvet, å spare, brukte, hadde, var, eide, var, var, satt, så, fløy, er, sa, kan, selge, trenger, løp, solgte, fikk, å bruke, kom, hadde, våknet, frøs, var, snødde, hadde, åpnet, å se, lå, sa, tok, trodde, se

3 PRESENS PERFEKTUM ELLER PRETERITUM?

Dialog 1: har sett, så, var, Likte, likte

Dialog 2: har kjøpt, var, var

Dialog 3: har regnet, har ... sett

Dialog 4: var, har søkt, har ... fått

Dialog 5: har spist, spiste, dro

Dialog 6: Har ... hørt, fortalte, har ... vært, giftet seg

4 Å VÆRE ELLER Å BLI?

a) ble, b) har vært, er, c) Er, d) bli, e) Er, f) ble, g) ble, h) være

5 SPRÅKDETEKTIV

- a) **sett** - Fordi: Det er presens perfektum i setningen (har + perfektum partisipp), og 'sett' er perfektum partisipp av 'å se'.
- b) **Traff** - Fordi: Det er preteritum i setningen, og 'traff' er preteritum av 'å treffe'.
- c) **gjøre** - Fordi: Det er presens futurum i setningen (skal + infinitiv uten å), og 'gjøre' er infinitiv (uten å) av 'å gjøre'.
- d) **Gikk** - Fordi: Det er preteritum i setningen, og 'gikk' er preteritum av 'å gå'.
- e) **lest** - Fordi: Det er presens perfektum i setningen (har + perfektum partisipp), og 'lest' er perfektum partisipp av 'å lese'.
- f) **fått** - Fordi: Det er presens perfektum i setningen (har + perfektum partisipp), og 'fått' er perfektum partisipp av 'å få'.
- g) **hjelpe** - Fordi: Sammen med det modale verbet 'kan' bruker vi infinitiv (uten å), og 'hjelpe' er infinitiv.
- h) **lage** - Fordi: Det er presens futurum i setningen (skal + infinitiv uten å), og 'lage' er infinitiv (uten å) av 'å lage'.
- i) **tenkt** - Fordi: Det er preteritum perfektum i setningen (hadde + perfektum partisipp), og 'sett' er perfektum partisipp av 'å se'.
- j) **se** - Fordi: Sammen med det modale verbet 'kan' bruker vi infinitiv (uten å), og 'se' er infinitiv.

6 VERBSYSTEMENE

Petra vender nesa hjemover: kommer, viser, har sovnet, blir, vet, skal gjøre, lever, lengter, er

En ekte hattemaker i Strandgata: hadde, åpnet, hadde, ble, fikk, hadde

Bussturen: var, satt, fant, var, kom, overtok, hadde bodd, kjente, fikk, ble, sluttet

7 AKTIV ELLER PASSIV?

	AKTIV	PASSIV
a)		x
b)	x	
c)	x	
d)		x
e)		x
f)	x	
g)		x
h)		x
i)	x	
j)		x
k)	x	

8 AKTIV OG PASSIV (1)

- a) Det gamle sykehuset må rives.
- b) Veien skal legges om ei ukes tid.
- c) Vannet ble stengt av.
- d) Skolen ble lagt ned i fjor høst.
- e) Trafikken ble stoppet.

- f) Ranerne ble sett.
- g) Vi ble kjørt til flyplassen.
- h) Jeg ble ikke forstått.
- i) Han ble glemt.
- j) Samtalen vår ble overhørt.

9 AKTIV OG PASSIV (2)

- a) Noen må feste skruene.
- b) Noen må dekke bordet.
- c) Noen maler huset.
- d) Noen sa opp direktøren.
- e) Noen har levert varene.
- f) Noen stjal bilen mens eieren sov.
- g) Noen tok opp samtalen på bånd.
- h) Noen underholdt oss.
- i) Noen rev huset.
- j) Noen skjøt bjørnen.

10 ORDSTILLING

- a) Filmen blir sendt i reprise på fredag.
- b) Alle klær bør vaskes før bruk.
- c) Bordet skal dekkes før gjestene kommer.
- d) Bilen ble stjålet mens eieren sov.
- e) Veien ble lagt om i av løpet helgen.
- f) Disse glassene må behandles med forsiktighet.
- g) Skruene må løsnes før bordet demonteres.
- h) Boka hans utgis over hele verden.
- i) Terrassen må males i løpet av sommeren.
- j) Hun ble oppringt av sønnens kontaktlærer.
- k) Han ble dømt etter tiltalen.
- l) De ble sagt opp på dagen.
- m) Regningen må betales innen torsdag.

11 EN OPPSKRIFT: EPLECHIPS

Eplene tørkes med et rent kjøkkenhåndkle og skjæres i tynne skiver (3 mm) med en skarp kniv. Kjernehuset fjernes om du synes det er for grovt og stort.
Stekeovnen settes på varmluft og 90 °C. Epleskivene legges tett i tett (men ikke oppå hverandre) på bakepapir på stekebrett og plasseres i ovnen. Minst tre brett kan stekes på en gang. / Du kan steke minst tre brett på en gang.
Eplene stekes i ca. 1 time. Skivene snus og stekes videre i 1 time til.
Varmen senkes til 50 °C, og eplechipsen tørkes til den er helt tørr og sprø. Dette kan ta hele natten.
Eplechipsen oppbevares i tette glass eller plastpose. De har lang holdbarhetstid.

12 EN HJELPENDE HÅND

		ADJEKTIV ELLER ADVERB?
a)	strålende	adjektiv
b)	skuffende	adjektiv
c)	rasende	adjektiv
d)	krypende	adverb
e)	rasende	adjektiv
f)	lekende	adjektiv
g)	tvilende	adverb
h)	hjelpende	adjektiv

13 ET NYMALT HUS

- a) nymalte, nymalt, b) utgått, utgåtte, c) ansatte, ansatt, d) opptatt, opptatt, e) håndskrevet, håndskrevne, f) kokte, kokt, g) utslitt, utslitte, h) brukte, brukte

14 I ARBEIDSLIVET

Ved sykdom: må, kan

Egenmelding: må/skal/bør

Er du medlem: vil

HMS: vil, må/skal

15 PARSETNINGER: MODALE UTTRYKSMÅTER

- 1 nødt til å
- 2 lov til
- 3 kunne jeg ha
- 4 i stand til
- 5 tenkt (å dra/reise)
- 6 burde ikke være
- 7 Kommer du til
- 8 lyst til å gifte

16 ALLE MÅ HA LEST DENNE BOKA INNEN TORS-DAG

- a) Innen torsdag må alle ha lest denne boka.
- b) Før de kommer, må jeg ha vasket gulvet.
- c) Før vinteren må vi ha reparert taket.
- d) Før barnevakten kommer, må barna ha sovnet.
- e) Da han skrev dette, må han ha vært full!
- f) I løpet av natta må vinden ha stilnet.
- g) Før hun prøver igjen, må hun ha øvd seg mer.
- h) I dag må du ha spist minst åtte brødskeer!

17 SAMMENSATTE VERB

	verb 1	verb 2	Tempus
a)	hadde	spist	preteritum perfektum
	tok	-	preteritum
b)	vil	-	presens
	kan	treffes	presens (modalverb) + infinitiv (s-verb)
c)	ble	stjålet	passiv preteritum
	var	-	preteritum
d)	må	ryddes	passiv presens (modalverb) + infinitiv
	kommer	-	presens
e)	hadde	fått	preteritum perfektum
	hadde	kommet	preteritum perfektum
f)	skal	ha tilhørt	presens perfektum futurum
g)	hadde	forstått	preteritum perfektum
	måtte	forklare	preteritum (modalverb) + infinitiv
h)	er	-	presens
	må	se	presens (modalverb) + infinitiv
i)	skulle	være	preteritum futurum
	er	-	presens

18 JEG HAR HØRT AT ...

Forslag:

- De ansatte i denne matbutikken skal ha vært veldig hjelpsomme.
- Eva skal ha fått (seg) jobb som frisør.
- Raneren skal ha vært middels høy og (skal ha) snakket bergensk.
- Konkursen skal ha skyldtes økonomistyring.
- Gruvearbeiderne skal ha streiket på grunn av farlige arbeidsforhold.

19 HVA SKULLE DU HA GJORT, SA DU?

Forslag:

Jeg skulle ha laget mat, men jeg sovnet på sofaen.
Jeg skulle ha lagt meg tidlig, men jeg ble sittende og se på TV.
Jeg skulle gjerne ha begynt å studere, men jeg måtte jobbe.
Jeg skulle ha malt huset, men det begynte å regne.
Jeg skulle ha arbeidet med norsken, men jeg fikk besøk.
Jeg skulle ha pusset opp huset, men jeg er blakk.
Jeg skulle gjerne ha reist på ferie, men jeg er blakk.
Jeg skulle gjerne ha holdt en tale for mor, men jeg er så sjenert.

20 HVA MENER DU?

Forslag:

- Etter min mening skulle prisen på flybilletter ha vært økt.
- Etter min mening burde/bør det ikke innføres skoleuniformer.
- Etter min mening skulle det ha vært sendt mer sport på TV.
- Etter min mening burde/bør ikke skattene senkes.
- Etter min mening skulle antall ansatte ha vært økt.
- Etter min mening burde/bør det ikke utvinnes mer olje.

21 NEI, DET ER HELT I DET BLÅ!

Forslag:

Hvis jeg hadde fått bestemme, hadde det blitt fred i verden.
Jeg skulle ønske at det ble fred i verden.
Hadde jeg fått bestemme, hadde det blitt fred i verden!
Jeg skulle ønske at jeg kunne vinne i lotto!
Hadde det ikke vært fint hvis jeg hadde vunnet i lotto?
Jeg skulle ønske at man kunne avskaffe dårlig vær.
Hadde jeg fått bestemme, hadde dårlig vær vært avskaffet.
Dårlig vær burde ha vært avskaffet!
Hvis jeg hadde fått bestemme, hadde hvalfangst blitt forbudt.
Jeg skulle ønske at hvalfangst ble forbudt.
Hvalfangst burde ha vært forbudt!

22 FIKK DU GJORT DET?

- Får du satt på vaskemaskinen før du går?
- Fikk du tatt eksamen?
- Fikk du handlet på veien hjem?
- Jeg fikk ikke lest nok før prøven.
- De fikk tatt inn klærne før det begynte å regne.
- Får du bestilt billetter?
- Han har ikke fått solgt bilen.
- Hun fikk ikke søkt innen fristen.
- De fikk ikke besøkt oss i ferien likevel.
- De fikk tatt farvel på en skikkelig måte.

23 DE BLE SITTENDE OG SNAKKE

- Han blir nok boende her en stund.
- De driver og pusser opp huset. / De holder på (med) å pusse opp huset.
- Han ble stående og vente på bussen.
- Jeg ble faktisk sittende og se på TV hele kvelden.
- Hun ble liggende til sengs ei hel uke.
- Han ble stående og vaske opp en hel time!
- De ble sittende og snakke sammen hele natta.
- De ble gående uten noe å gjøre.

24 HVILKET PARTIKKELVERB?

si nei til: avslå

føde, få barn: nedkomme

signere: underskrive

lære barn om hva som er rett og galt: oppdra

skje, være i gang: pågå

ignorere, ikke bry seg om: overse

bestemme, fatte en beslutning: avgjøre

tolke fra ett språk til et annet: oversette

innrømme at man har gjort noe: tilstå

leve videre, klare seg: overleve

publisere: utgi

ha innflytelse på: påvirke

fjerne, gjøre noe forbudt: avskaffe

få noen til å gjøre noe du vil: overtale

25 ET AVSLAG - Å AVSLÅ

	Ordklasse	Partikkelverb
a)	subst.	å avslå
b)	adj. (av pres. part.)	å gå på (å pågå = å skje, å gå på = å insistere eller å fortsette med uforminsket styrke)
c)	subst.	å underskrive
d)	subst.	å møte opp
e)	subst.	å henge sammen
f)	adj. (av perf. part.)	å utsette
g)	subst.	å opplyse (+ tid)
i)	subst.	å gå ut
j)	subst.	å gå over (å overgå = å gjøre noe bedre enn andre, å gå over = å krysse eller å ta slutt)
k)	subst.	å kjøre på
l)	subst.	å lese opp (+ dikt)
m)	subst.	å avtale
n)	subst.	å påstå
o)	adj. (substantivert adj. av pres. part.)	å komme til (tilkommende er overført betydning, fast uttrykk)
p)	adj.	å holde på (påholden penn er fast uttrykk)

26 PARTIKKEL OG PARTISIPP

å si opp: oppsagte, oppsagt

å vende om: omvendt, omvendt

å sende inn: innsendte

å slite ut: utslitt (utslitte), utslitt (utslitte), utslitt

å bruke opp: oppbrukt, oppbrukt, oppbrukt

27 LØST ELLER FAST SAMMENSATT PARTIKKEL- VERB?

Riktig:

Parkering er kun tillatt på oppmerkete plasser.
Han følte seg fullstendig overkjørt i diskusjonen.
Har du endelig innsett at du må lese mer?

Rettinger:

Har du sagt opp leiligheten din?
Hun er skikkelig dårlig og har kastet opp flere ganger i dag.
Dette firmaet hører til i Bergen.
Oldemora mi fikk elleve barn, men bare åtte av dem vokste opp.

28 KJENTE NORDMENN: INGRID ESPELID HOVIG

født, utdannet, reiste, tilberede, ansatt, fikk, var, hadde, vokst, husker, vist, gitt, fylte, hedret, laget

ADVERB

1 ADVERB ELLER ADJEKTIV?

Adverb: ute, Så, ikke, inn, Der, Dermed, her, bort, veldig, høyt, inne, oppe, opp, langt, Først, fort, Så, endelig

Adjektiv: stor, trøtt, God, tykk, forbauset, gammel, lang, lite, trøtt, lang, god, sulten

2 ORDTAK

- Bak skyene er himmelen alltid blå. ALLTID forteller om hele setningen; at innholdet i setningen alltid er sant.
- Når sola går ned i vest, arbeider den late best. NED forteller hvordan sola beveger seg, BEST forteller om hvordan den late arbeider.
- Når uhellet er ute, er det best å være inne. UTE og INNE er stedsadverb som forteller hvor uhellet er, og om hvor det er best å være.
- En kan reise hvor en vil, men aldri fra seg selv. HVOR er stedsadverb i denne setningen, og ALDRI er setningsadverb og forteller om hele utsagnet.
- Fram og tilbake er like langt. FRAM og TILBAKE er stedsadverb, og LIKE forteller om adjektivet 'langt'.

3 HVILKEN TYPE ADVERB ER DET?

- ikke:** nektingsadverb
- vanvittig:** gradsadverb
- altfor:** gradsadverb
- lenge:** tidsadverb
- Nå:** tidsadverb
- Sannsynligvis:** modaladverb
- aldri:** nektingsadverb/tidsadverb
- så:** gradsadverb
- jo:** modaladverb
- seint:** måtesadverb/tidsadverb
- Derfor:** adverb som binder sammen setninger

4 HVA FORTELLER ADVERBET OM?

	1	2	3	4
a)		x		
b)		x		
c)		x		
d)	x		x	

e)				x
f)	x			
g)	x			
h)				x
i)	x			
j)			x	
k)			x	

5 STEDSADVERB (1)

ut, inn, borte, vestover, ned, tilbake, borte, dit

6 STEDSADVERB (2)

a) bakerst, b) nederst, c) innerst, d) øverst, e) nordover, f) tilbake, g) bort

7 HUN ER HOPPENDE GLAD!

- Hun er veldig glad.
- Det sitter ingen bak dem.
- Det er mulig at han kommer på festen.
- Noen har sagt at læreren er syk.
- Jeg vil gjerne at de besøker oss mer.
- Jeg tror at han sitter og leser.

8 SKOLEARBEID

- Ukeplanen ligger nederst i sekken.
- Hva skal vi egentlig gjøre i denne oppgaven? (Hva skal vi gjøre i denne oppgaven, egentlig?)
- Du skal svare kort på spørsmålene.
- Disse oppgavene er altfor vanskelige.
- Du konsentrerer deg bedre hvis du legger vekk telefonen.
- Jeg synes at dette temaet er fullstendig uinteressant.
- Ingen klarer å sitte stille så lenge om gangen!
- Hvis du blir fort ferdig, kan du gå ut etterpå.

9 HVORDAN KOM DE?

a) trillende, b) galopperende, c) krypende, d) stavrende, e) klatrende, f) hoppende, g) spankulerende, h) hoiende, i), marsjerende, j) gråtende, k) flygende

10 NEI, OVERHODET IKKE!

Forslag:

- Jeg vet ikke, men jeg kommer neppe til å stå opp før nærmere ti.
- Nei, jeg går sjelden på kino, dessverre.
- Nei, jeg kommer i hvert fall aldri til å vinne i lotto.
- Nei, jeg kommer neppe til å dra dit i år.
- Ja, men nå har jeg slett ikke tid til det.
- Nei, jeg kommer helt sikkert ikke til å kjøpe hund igjen.
- Aldri.
- Nei, det gjør jeg aldri.

11 NÅR VI HAR FÅTT INFORMASJON AV ANDRE

- Denne filmen er visst skikkelig spennende!
- Resultatet blir visstnok offentliggjort på fredag.
- Pettersen blir ny trolig trener for kvinnelandslaget.
- Det blir visst sol i morgen.
- Stillingen ble visst/visstnok uavgjort.
- Neste sesong starter visst/visstnok i oktober.
- Hyttefeltet blir trolig utvidet med 8 hytter.

- h) Veien over Suleskar er visst/visstnok stengt inntil videre.
- i) Det har visst/visstnok vært ei ulykke på E39 i nærheten av Flekkefjord.
- j) Eksamen har visst/visstnok blitt utsatt.

12 KANSKJE, SELVFLØGELIG ELLER NOK?

- a) Selvfølgelig, b) nok, c) kanskje, d) Selvfølgelig, e) nok, f) nok, g) Kanskje

13 JEG KAN KANSKJE KOMME

- a) Jeg kan kanskje komme på festen din likevel
- b) Eksamen vil muligens bli utsatt ei uke.
- c) Nå må jeg nok gå, dessverre.
- d) Vi ses kanskje i morgen?
- e) Du kan da ikke bare slenge ut sånne påstander i øst og vest!
- f) Jeg kan vel ikke si at jeg er enig med deg i det.
- g) Jeg må nok melde pass til byturen vår, dessverre.
- h) Vi kan kanskje treffes i morgen i stedet?
- i) Du må nok bare innse at slaget er tapt.
- j) Jeg skal selvfølgelig hjelpe deg hvis jeg får tid.

14 LIKEVEL, DERFOR ELLER DESSUTEN?

- a) likevel, b) dessuten, c) dessuten, d) Likevel, e) Derfor, f) Likevel, g) Derfor, h) dessuten

15 GRADBØYNING AV ADVERB

- a) heller eller helst, b) helst, c) saktere, d) lenge, e) bakerst, f) fortest, g) fint, h) oftere

16 SPRÅKDETEKTIV

Snart kommer du for seint.

Derfor gråter hun.

De snakker fort, og jeg kan ikke forstå noe.

Broren hennes kommer sikkert.

Skal du være hjemme i morgen?

Må dere spille den musikken så høyt?

Han kom likevel, men hun ble ikke glad. / Selv om han kom, ble hun ikke glad.

Jeg er sikker på at han klarte eksamen.

Jeg har allerede gjort alle oppgavene.

PREPOSISJONER

1 HVILKE ORD HØRER PREPOSISJONEN TIL?

- a) sette blomstene i vann - Spørreord: HVOR (Hvor skal blomstene settes? I vann.)
- b) under den boka der - Spørreord: HVOR? (Hvor ligger blyanten? UNDER boka.)
- c) på tilhengeren - Spørreord: HVOR? (Hvor skal søppelet legges? PÅ tilhengeren.)
- d) i bryllupet deres - Spørreord: Det kan være både NÅR? og HVOR? (Når skal det tas bilder? I bryllupet ('i bryllupet' er et tidsrom). Hvor skal det tas bilder? I bryllupet ('i bryllupet' er et sted).)
- e) på fredag - Spørreord: NÅR? (Når kommer du? PÅ fredag.)
- f) hos tannlegen - Spørreord: HVOR? (Hvor har han time? HOS tannlegen.)
- g) med buss eller tog - Spørreord: HVORDAN? (Hvordan reiser du? MED buss eller tog.)
- h) mellom buskene - Spørreord: HVOR? (Hvor er det noe som beveger seg? MELLOM buskene.)

- i) i tilfelle regn - Spørreord: HVORFOR? (Hvorfor må du ta med paraply? I TILFELLE regn.)
- j) for å låne noen bøker - Spørreord: HVORFOR? (Hvorfor gikk han dit? FOR å låne bøker.)
- k) som meg - Spørreord: I HVOR STOR GRAD? (Hvor gammel er du? SOM meg.)

2 I UNION MED DANMARK

- a) I 1380 kom Norge i union med Danmark.
- b) Unionen skulle vare i 400 år, helt til 1814.
- c) I 1536 ble Norges stilling i unionen kraftig svekket politisk.
- d) Da ble Norge redusert til en koloni uten noen form for selvstyre.
- e) Den danske kongen tvang Norge til å bli protestantisk.
- f) På den måten fikk kongen mer makt over kirken.
- g) Bibelen ble oversatt til dansk, men ikke til norsk.
- h) Det førte til at det norske skriftspråket forsvant helt.
- i) Under napoleonskrigene på begynnelsen av 1800-tallet var Danmark-Norge på fransk side.
- j) Etter at Napoleon tapte, måtte Danmark gi fra seg Norge til Sverige.
- k) I unionen med Sverige fikk Norge en friere stilling.
- l) Men først i 1905 ble Norge et selvstendig land igjen.
- m) Da hadde Norge vært styrt av andre land i 525 år.

3 PREPOSISJONER FOR TID

- a) på, b) i, c) på, d) til, e) i, f) på, g) i, h) om, i) l, j) om, k) Til, l) av, m) på, n) i, av, o) siden, p) på

4 OLAS ARBEID

- på, i, på, av, av, til, fra, for, på, i, i, av, til, om, i

5 EN VANLIG DAG FOR PETRA

- på, før, på, bak, Over, i, i, i, for, til, på, På, mellom, for, Etter, om, om, med, Etter, på, i, under, i, på, ved, til

6 UBESTEMT ELLER BESTEMT FORM?

- a) byen, b) vinteren, c) sommeren, d) klokka/klokken, e) påska/påskene, f) sommer, g) bilder/bildene, ferien, h) middag, dag

7 I ELLER PÅ?

- a) på, i, b) på, i, c) i, på, d) i, på, e) på, i, f) på, i, g) i, i, på, h) i, i, i) på, på

8 DET MOTSATTE

- a) foran, b) bak, c) innom, d) under, e) med, f) til høyre, g) før, h) fra, i) langt fra

9 SAMMENSATTE PREPOSISJONER

- a) på ... av, b) innen ... av, c) i ... av, d) til ... for, e) i ... av, f) l ... til, g) i ... av, h) i ... for

10 FOR ELLER TIL?

- a) for, b) for, c) til, d) for, e) til, til, f) for, g) for, for, h) for, til, i) til, j) for, k) til, for

11 KAN DU LEGGE PÅ, ER DU SNILL?

- a) med, om, b) i, på, c) for, for, med, for, d) på, til gjennom

12 FASTE UTTRYKK

- a) i, b) på, etter, c) til, d) til, e) om, f) etter, g) til, h) på

13 KONGEBOLIGEN I BERGEN: GAMLEHAUGEN

på, i, l, av, på, for, i, på, av, fra, l, med, med, i, med, fra, rundt, i, av, for, i

14 KJENTE NORDMENN: CECILIA BRÆKHUS

i, mellom, med, uten, med, med, på, i, i, til, i, i, for, i, mot, mot/over

KONJUNKSJONER

1 KONJUNKSJONER

men, og, og, så, og, for, men, og, for, Men

2 FOR ELLER FORDI?

a) fordi, b) for, c) fordi, d) for, e) for, f) fordi, g) for, h) for, i) fordi, j) for

3 KLIMAENDRINGER

så, eller, for, for, eller, for

4 SAMMENSATTE KONJUNKSJONER (1)

- Både politikere og byråkratene arbeider med saken din.
- Både avdelingslederen og rektor har sett på søknaden din.
- Det koster penger både å studere og å bo.
- Det brygger opp til både storm og tordenvær.
- Han har jobbet både som avisbud og lagørsjef.
- Vi har flyttet både den gamle sofaen og skapet opp på loftet.

5 SAMMENSATTE KONJUNKSJONER (2)

- Vi dro verken til Madrid eller Barcelona.
- Jeg har verken sett filmen eller lest boka.
- Det regnet hele heilga, så vi fikk verken gått på tur eller malt noe.
- Han er veganer, så han spiser verken kjøtt, fisk eller egg.
- Det ser ikke ut verken i stua eller på badet.

SUBJUNKSJONER

1 AT, OM ELLER Å?

a) at, b) å, at, c) om, d) å, e) at, f) at, g) om, å, at, å, h) at, i) å, j) om, k) om

2 DET SKJØNNER JEG IKKE!

- At han kan oppføre seg sånn, skjønner jeg ikke.
- At du er så negativ hele tida, liker jeg ikke.
- At du kan oppføre deg sånn mot ham, skjønner jeg ikke.
- At han kan ha råd til en sånn bil, begriper jeg ikke.
- At dette er noe å lage en sak av, kan jeg absolutt ikke forstå.
- At hun alltid vil sladre om andre, liker jeg ikke.
- At du fortsatt henger sammen, forstår jeg rett og slett ikke!

3 JA, DEN SOM VISSTE DET!

- Om det blir noe av ferieturen vår? Ja, den som visste det!

- Om han har tenkt å fortsette på denne måten? Ja, den som visste det!
- Om gulrøtter er så sunt som de sier? Ja, den som visste det!
- Om de kommer eller ikke? Ja, den som visste det!
- Om han egentlig har kompetansen som trengs? Ja, den som visste det!
- Om jeg får fri i påsken? Ja, den som visste det!

4 HVA FORTELLER LEDDSETNINGEN OM?

	Leddsetningen forteller om:
a)	motsetning
b)	årsak
c)	tid
d)	betingelse
e)	hensikt/følge/resultat
f)	tid
g)	betingelse
h)	sammenlikning
i)	tid
j)	sammenlikning

5 HVIS, SOM, AT ELLER FORDI?

a) Hvis, b) som, c) at, d) Hvis, e) fordi, f) som, g) at, som, h) hvis, som, i) fordi

6 ETTER AT FESTEN VAR SLUTT

Etter at festen var slutt, tok de siste buss hjem. De tok siste buss hjem etter at festen var slutt. Etter at klimaet har endret seg, blir flere fugler værende i Norge gjennom vinteren. Flere fugler blir værende i Norge gjennom vinteren etter at klimaet har endret seg. Etter at hun begynte i ny jobb i april, har vi ikke sett så mye til henne. Vi har ikke sett så mye til henne etter at hun begynte i ny jobb i april. Etter at han ble utsatt for en ulykke på jobben, har han ikke kunnet arbeide. Han har ikke kunnet arbeide etter at han ble utsatt for en ulykke på jobben. Etter at oljeindustrien fikk problemer, har mange mistet jobben. Mange har mistet jobben etter at oljeindustrien fikk problemer.

7 SAMMENHENG (1)

Forslag:

- TID: Presidenten måtte gå av da/etter at han tapte valget.
ÅRSAK: Presidenten måtte gå av fordi han tapte valget.
- TID: Etter at programmet ikke ble sendt i reprise likevel, klaget mange seere på det.
ÅRSAK: Mange seere klaget fordi programmet ikke ble sendt i reprise likevel.
- TID: Ministeren ble ikke tatt seriøst etter at han hadde deltatt i et underholdningsprogram.
ÅRSAK: Ministeren ble ikke tatt seriøst fordi han hadde deltatt i et underholdningsprogram.

- d) TID: Legen mistet jobben etter at han hadde brutt taushetsplikten.
ÅRSAK: Legen mistet jobben fordi han hadde brutt taushetsplikten.

8 SAMMENHENG (2)

- a) Jeg vil vite om du er villig til å gå ut i regnvær.
b) Det øser ned, og du er på vei ut.
c) Du er sint og irritert og sier kanskje ting du ikke mener.
d) Jeg synes at du er tidlig ute.
e) Jeg klager på kjøringen din og synes at du er for treg.

9 SAMMENLIKNING

- a) enn, som, b) som, enn, som, c) som, enn, d) enn, e) enn, som, f) enn, som, g) enn, som

10 KJENTE NORDMENN: MAGNUS CARLSEN

- som, at, at, da, da, som, Etter at / Da, da

2 ORDLAGING

SAMMENSETTE ORD

1 FORLEDD OG ETTERLEDD (1)

- a) Etterledd (EL) = butikk (substantiv: en butikk, -er, -ene)
b) EL = pute (substantiv: ei/en pute, -r, -ne)
c) EL = stang (substantiv ei/en stang, stenger, stengene)
d) EL = stake (substantiv: en stake, -r, -ne)
e) EL = sal (substantiv: en sal, -er, -ene)
f) EL = kort (substantiv: et kort, -, -ene)
g) EL = bunn (substantiv: en bunn, -er, -ene)
h) EL = rød (adjektiv: -t, -e)
i) EL = blå (adjektiv: -tt, -/ -e)
j) EL = full (adjektiv: -t, -e)
k) EL = skrive (verb: skrev, skrevet)
l) EL = tale (verb: v2)

2 FORLEDD OG ETTERLEDD (2)

- a) utsikt, b) grus, c) maks, d) etter, e) drops, f) tørke, g) gammel, h) grave, i) arbeid, j) fjell, k) over

3 HVOR MANGE ORD?

- a) vaske + maskin + pulver (pulver (et) = substantiv)
b) seng + tøy + utsalg (utsalg (et) = substantiv)
c) arbeid + giver + forening + møte (møte (et) = substantiv)
d) bil + del + butikk (butikk (en) = substantiv)
e) brød + bake + maskin (maskin (en) = substantiv)
f) lys + stoff + rør (rør (et) = substantiv)
g) hjørne + stein + bedrift (bedrift (en) = substantiv)
h) miljø + vern + bevegelse (bevegelse (en) = substantiv)
i) inn + gang + billett (billett (en) = substantiv)
j) liv + stil + sykdom (sykdom (en) = substantiv)
k) barn + hage + plass + fordeling + møte (møte (et) = substantiv)
l) blod + sukker + måler (måler (en) substantiv)

4 HVA BETYR DET?

Forslag:

- a) trebenk = en benk laget av treverk
b) matjord = jord som egner seg for å dyrke mat (korn)
c) familieliv = livet i eller med familien
d) naturressurs = råvarer eller energi som finnes i naturen (vann, gass, olje, kull, mineraler og liknende)
e) vindmølle = ei mølle som lager energi av vind
f) retningslinje = en regel for hvordan noe bør foregå
g) overvåke = følge med på hva personer gjør eller hvordan noe skjer
h) stemmerett = rett til å stemme ved valg
i) halvpart = en av to, 50 %, ½
j) tredjedel = en av tre, 1/3
k) vannkraft = energi fra vannets bevegelse
l) naturvern = beskyttelse av naturen
m) fredsmekler = en person som forhandler med krigende parter for å oppnå fred
n) morsmål = det språket en lærer først, eller som en har sterkest identitet knyttet til (det kan også være det språket far snakker)
o) undergang = 1) slutten på noe, 2) en gangvei under en trafikkert vei
p) dyrehage = en zoo, et sted der dyr holdes i fangenskap for å stilles ut
q) kaffemaskin = en avansert maskin som lager (ulike typer) kaffe
r) adgangskort = et kort som gir innehaveren rett til å komme inn ulike steder
s) medlemskontingent = en avgift som betales fordi man er medlem et sted
t) stupebrett = et brett som fjærer, og som man kan bruke til å stupe fra

5 OVERFØRT BETYDNING

- a) en linselus: En person som alltid vil være med på bilder
b) en plageånd: En person som er ekkel mot andre, som man ikke blir kvitt
c) et hekseskudd: En plutselig smerte i ryggen
d) ei lommebok: En liten mappe som man kan oppbevare penger i
e) et levebrød: Et yrke, en jobb, noe som gir inntekter

6 ANANAS RINGER ELLER ANANASRINGER?

Riktig: sminkebord, nedgang, røykskader, håndkrem, hund biter, påskevarer, fly letter

7 FUGEFORMATIV?

- a) barnevogn = en vogn til å trille barn i
b) datamaskin = en PC
c) motorbåt = en båt med innebygd motor
d) vinflaske = en flaske med vin, eller en flaske til å ha vin på
e) garderobeskap = et skap til å ha klær i
f) arbeidsdag = en dag på jobben
g) skogsarbeider = en person som har som yrke å arbeide i skogen
h) kjønnsforskjell = en forskjell mellom mann og kvinne
i) næringsrik = noe som inneholder mye næring
j) folkegruppe = en gruppe mennesker som har felles etnisk opphav, kultur eller språk
k) skriftspråk = en måte å skrive et språk på
l) kostnadseffektiv = noe som utnytter kostnadene effektivt

- m) frokostblanding = en kornblanding man kan spise til frokost

8 GÅR DET AN?

- a) nei, b) nei, c) ja, d) nei, e) ja, f) ja, g) nei, h) ja, i) nei, j) nei, k) ja, l) ja, m) nei, n) nei

AVLEDNINGER

1 PREFIKS ELLER SUFFIKS?

- a) ulykke: prefiks: u-
 b) ulykkelig: prefiks: u-, suffiks: -lig
 c) forstå: prefiks: for-
 d) forståelse: prefiks: for-, suffiks: -else
 e) samarbeid: prefiks: sam-
 f) betale: prefiks: be-
 g) betaling: prefiks: be-, suffiks: -ing
 h) forelske: prefiks: for-
 i) forelskelse: prefiks: for-, suffiks: -else
 j) ugift: prefiks: u-
 k) utrolig: prefiks: u-, suffiks: -lig
 l) uansvarlig: prefiks: u-, suffiks: -lig
 m) samtidig: prefiks: sam-, suffiks: -ig

2 HVA ER DET MOTSATTE?

- a) ulykke, b) ugift, c) misforstå, d) mistrives, e) uhell, f) uflaks, g) uspiselig

3 SUFFIKS OG ORDKLASSE

- forelskelse: suffiks = -else = substantiv (en)
 grenseløs: suffiks = -løs = adjektiv
 arbeidsom: suffiks = -som = adjektiv
 hyggelig: suffiks = -lig = adjektiv
 kostnad: suffiks = -nad = substantiv (en)
 syltetøy: suffiks = -tøy = substantiv (et)
 alvorlig: suffiks = -lig = adjektiv
 forfatterskap: suffiks = -skap = substantiv (et)
 visjonær: suffiks = -ær = adjektiv
 aktiv: suffiks = -iv = adjektiv
 rikdom: suffiks = -dom = substantiv (en)
 trygghet: suffiks = -het = substantiv (en)
 fordelaktig: suffiks = -aktig = adjektiv
 ressurs svak: suffiks = -svak = adjektiv
 verdifull: suffiks = -full = adjektiv

4 VERBAVLEDNINGER

a)	samordne	x
b)	beorke	
c)	bedra	x
d)	angå	x
e)	befordre	x
f)	betale	x
g)	anvente	
h)	medgi	x
i)	medlyse	
j)	fortelle	x
k)	forstå	x
l)	medfyller	

m)	forgå	x
n)	forsnakke	x
o)	anstråle	
p)	forgripe	x
q)	beskribe	
r)	belyse	x
s)	informere	x
t)	introdusere	x
u)	invertere	x
v)	forhøre	x
w)	anløpe	x
x)	medgreie	

5 Å SNEKRE - EN SNEKKER

(Ikke uttømmende, men med vekt på suffikser.)

	Verb	Substantiv
a)	å snekre	en snekker, ei/en snekring
b)	å fiske	en fisker, ei/en fising, et fiskeri
c)	å se	et syn, en seer
d)	å høre	en hørsel
e)	å male	en maler, en maling
f)	å bygge	ei/en bygning, ei/en bygging, et bygg
g)	å håpe	et håp
h)	å tvile	en tvil
i)	å trene	en trener, ei/en trening
j)	å lære	en lærer, ei/en læring

6 Å GLEMME - GLEMSOM

(Ikke uttømmende, men med vekt på avledninger med suffiks.)

	Verb	Adjektiv
a)	å glemme	glemsom
b)	å sulte	sulten
c)	å forstå	forståelsesfull
d)	å bære	bærbar
e)	å lese	lesbar
f)	å produsere	produktiv
g)	å spise	spiselig
h)	å blø	blodig
i)	å lede	ledende
j)	å rase	rasende

7 EN STEIN - STEINETE

(Ikke uttømmende, men med vekt på avledninger med suffiks.)

	Substantiv	Adjektiv
a)	en stein	steinete
b)	en visjon	visjonær
c)	en ungdom	ungdommelig
d)	et blod	blodig

	Substantiv	Adjektiv
e)	en vanske	vanskelig
f)	en hjelp	hjelpsom
g)	et arbeid	arbeidsom
h)	en gift	giftig
i)	en is	isete
j)	en krem	kremaktig
k)	en fantasi	fantasifull
l)	en idé	idéløs, idérik

8 HVA BETYR DET? (1)

Forslag:

- a) hørsel = egenskapen å kunne høre
- b) galskap = egenskapen å være gal
- c) fattigdom = situasjonen man er i når man er fattig
- d) kjøretøy = en gjenstand til å kjøre i (med motor)
- e) vaskeri = et sted å vaske klær
- f) matlaging = når man lager mat
- g) produksjon = når noe produseres/lages
- h) ledelse = den gruppa/gruppen som leder noe
- i) maleri = et kunstverk som er malt
- j) trussel = det som framsettes når man truer noen eller blir truet

9 HVA BETYR DET? (2)

Forslag:

- a) fantasifull = som har mye fantasi
- b) verdiløs = som ikke har noen verdi
- c) formmessig = når det er snakk om form
- d) blodig = som er full av blod
- e) klorholdig = som inneholder mye klor
- f) kalorifattig = som inneholder få kalorier
- g) grenseløs = som er uten grenser
- h) leselig = som det er mulig å lese
- i) solrik = et sted der sola skinner ofte/mye
- j) rotete = som er fullt av rot
- k) informativ = adekvat, som inneholder viktig informasjon på en strukturert måte
- l) forståelsesfull = som forstår andre mennesker
- m) forståelig = som er mulig å forstå

10 ORDFAMILIER

SUBSTANTIV	VERB	ADJEKTIV
hørsel, slag, munn, hjelp, blod, maling, student, skrift, lærer	male, skrive, slå, hjelpe, høre, forstå, se, blø	hjelpsom, lærerik, skriftlig, muntlig, blodig, forståelsesfull, forståelig, nymalt

11 SUBSTANTIV, VERB ELLER ADJEKTIV?

en økonomi - økonomisk: økonomien, økonomiske, økonomien

en høyde - høy: høyden, høy

en mekaniker - mekanisk: mekaniker, mekanisk

et ansvar - ansvarlig: ansvarlig, ansvar, ansvar

å søke - en søknad: søke, søknaden

å kjøpe - et kjøp: kjøpe, kjøp

kjærlig - en kjæreste: kjæreste, kjærlige

å tvile - en tvil: tvil, tviler

å hoppe - hoppende: hoppende, hoppe

en økonomi - økonomisk: Økonomien, økonomisk

å hjelpe - hjelpsom: å hjelpe, hjelpsom, å hjelpe

12 VERBALSUBSTANTIV

PERSON	SAK
en selger, en trener, en seer, en baker, en arbeider, en dommer, en tviler, en leser, en leder, en lærer	ei/en baking, ei/en lesning, en begynnelse, en dom, et salg, ei/en trening, ei/en læring, en ledelse, en tvil, et syn

13 ORDLAGING AV PARTIKKELVERB

a)	6	nedkomst-datoen	= den datoen man skal føde
b)	5	utsalgfinalen	= slutten på utsalget
c)	7	innflytningspresangen	= gave i anledning at noen har flyttet inn i en (for dem) ny bolig
d)	3	underskriftskampanjen	= en kampanje/aksjon som samler inn underskrifter for å oppnå endring
e)	2	oppdragerrollen	= 'jobben' som den har som skal lære barn forskjellen på rett og galt (å være forelder)
f)	4	avdragsfritt	= man betaler ikke avdrag, bare renter på et lån
g)	1	deltakeravgiften	= summen en må betale for å få være med (delta) på noe
h)	8	oppvaskmaskin	= en maskin som vasker kopper, kar, bestikk, tallerkener osv.

MER OM ORD

1 KVINNE, MANN ELLER BARN?

KVINNE	MANN	BARN
kjerring, kone, frue, madam, brud	gubbe, husbond, kar, kis	nurk, tass, små-rolling

2 KRYSSORD

LØSNINGSORD: STRIKKETØY

1) morsom, 2) sterk, 3) sur, 4) snill, 5) klok, 6) vakker, 7) redd, 8) lett, 9) fornøyd, 10) høy

3 HVA SKAL UT?

- a) bord (konkret, de andre ordene er abstrakte)
- b) Vik (etternavn, de andre ordene er fornavn)
- c) okse (et dyr, de andre ordene refererer (vanligvis) til mennesker)
- d) tallerken (til å spise mat på, de andre ordene beskriver ting som inneholder drikke)
- e) innsjø (et naturfenomen, de andre ordene refererer til mennesker)
- f) vei (et sted man transporterer ting på, de andre ordene er ulike boligtyper)
- g) frukt (et overbegrep, de andre ordene er eksempler på dette overbegrepet - de er underbegreper)

- h) venninne (ikke familie, de andre ordene refererer til familiemedlemmer)
- i) snill (en kvalitet, de andre ordene beskriver størrelse)
- j) sky (vann i form av gass (damp), de andre ordene beskriver ulike typer nedbør)

4 ADJEKTIV OG SUBSTANTIV

min oppriktige mening, en nydelig kake, et interessant problem, en helt vanlig dag på jobben, en tvilsom affære, et langt gjesp, vår dypeste medfølelse, en liten time

5 HOMONYMER (1): SÅ

Så (3) du nyhetene ..., Ja, først så (3) jeg ... så (2) så (3) jeg

... så (6) det gikk ikke så (1) bra ... så (1) trist

Så (1) fin hage ... Så (1) hyggelig ... skal jeg så (4) ringblomster

... så (5) vi kan gå? ... så (1) utrolig lang tid ...

6 HOMONYMER (2): STEMME

a) hver eneste stemme (2) ... å stemme (3) ved valget ...

... en nydelig stemme (1).

c) ... får det ikke til å stemme (4).

d) Kan det stemme (4) ... «Årets stemme (1)»?

7 HOMONYMER (3): SKILT

a) ... ble skilt (2) ...

b) ... et skilt (1) der borte ...

c) ... noen skilt (1) her ...

d) ... har skilt (3) seg ...

8 I GODT HUMØR

a) i godt humør, b) ute av seg, c) i slekt med, d) i god stand, e) langt nede (her kunne vi også ha brukt: ute å kjøre), f) ute å kjøre (her kunne vi også ha brukt: langt nede), g) fra vettet

9 METAFORER

- 1) Hun så ham.
- 2) Jeg gleder meg til ferien.
- 3) Kan du hjelpe meg?
- 4) Simon hadde alt under kontroll.
- 5) Kan du hjelpe meg?
- 6) Jeg er veldig glad for at du kom.
- 7) Du må skjerpe deg og rydde rommet.
- 8) Hva skjer?
- 9) Jeg konsentrerer meg veldig mye.
- 10) Firmaet går med overskudd.
- 11) Hun vil forstå alt som skjer.
- 12) Jeg kan ikke svare deg akkurat nå.
- 13) Søstera min er veldig ærlig.
- 14) Bestefar kan mange historier.
- 15) Sønnen hennes snakker hele tida.
- 16) Man må vite hva som er riktig å gjøre.

10 80 PARSETNINGER

- 1) enn én side, 2) knærne, 3) borte, 4) av humper,
- 5) fantasifull, kreativ, full av fantasi, 6) går ikke, 7) ikke,
- 8) (til) å hjelpe til, 9) barnløse, uten barn, 10) produktiv,
- 11) nye regjering, 12) Foreldrene til, 13) hver (eneste),
- 14) det lyse, 15) ingenting, 16) mange, 17) Bråket,
- 18) foreldrene dine, 19) ikke lett, ikke enkel, 20) så flinke,
- 21) den beste pizzaen, 22) så gammel, 23) ansatt,
- 24) ansvarsløs, 25) tørre, 26) åpne, 27) kan ikke, 28) nødt

til, 29) lov (til) å, tillatelse til å, 30) lyst til å, 31) Dere må, Dere bør, Dere skal, 32) har vært, 33) kom før, 34) ble malt, 35) Ses, Treffes, Møtes, 36) vaskes, skrelles og kokes, 37) veldig gjerne, svært gjerne, 38) (litt) saktere, (litt) langsommere, 39) er (helt) i orden, er (helt) greit, 40) Likevel går han, 41) fortere, 42) kanskje, muligens, 43) sannsynlig, 44) går bedre, 45) kan kanskje, kan muligens, 46) i nærheten, 47) hjemme i, 48) gammel som, 49) sett henne på, 50) time hos, 51) før, 52) noe på, 53) fordi hun, 54) av folk, 55) prisen på, 56) i/ved, 57) en gang, det samme, 58) bak, 59) godt eksempel, 60) mer alvorlig, 61) fordi det regner, 62) til tross for at han ikke, selv om han ikke, 63) de vil se, 64) fra, 65) som har, 66) som ikke, 67) hun har fri, hun ikke arbeider, 68) at dette ikke er, 69) oppe, 70) vi ikke trengte, de ikke trengte, 71) stramme, 72) varmt, mildt, 73) måtte vaske hendene før vi satte oss, skulle vaske hendene før vi satte oss, 74) ledig, 75) pålitelig, 76) lenge til, 77) forventninger, 78) (en) tale, 79) var Per som knuste ruta, 80) Det er viktig å bruke refleks

3 SETNINGER

SETNINGSLEDD

2 SETNINGSLEDD (2)

- a) adverbial, b) adverbial, c) objekt, d) adverbial, e) setningsadverbial, f) objekt, g) adverbial, h) verbal, i) predikativ, j) subjekt, k) verbal, l) adverbial, m) objekt

3 SETNINGSLEDD (3)

- a) Foreldrene hennes | kan | ikke | komme | på besøk | til dem | i sommer.
- b) Nå for tida | kjøper | mange | ølsykkel.
- c) Petter | vil | vite | om du kan komme i morgen.
- d) Jeg | synes | at han er en tufs.
- e) Hvis du ikke kan komme, | må | du | gi | beskjed | innen fredag.
- f) Etter min mening | er | dette | den beste boka han har skrevet.
- g) Han | ble | veldig glad | da han fikk eksamensresultatet.
- h) Må | jeg | lese | denne boka | før eksamen?
- i) Før du går, | må | du | huske | å låse døra.
- j) Legen | har | sagt | at han må holde senga i fire dager.
- k) Alle jeg kjenner, | spiser | fisk | minst to ganger i uka.

4 Å GJØRE ET VERB

- a) Teksten, b) Brødet, c) Ola, d) Kattene, e) Klærne, f) Flagget, g) Suppa, h) Bøkene, i) Flyturen, j) Leiligheten, k) Vaskemaskinen

5 OBJEKT ELLER PREDIKATIV?

	Direkte objekt	Indirekte objekt	Predikativ
a)	x		
b)		x	
c)	x		
d)	x		
e)	x		

	Direkte objekt	Indirekte objekt	Predikativ
f)			x
g)			x
h)	x		
i)		x	
j)	x		
k)			x
l)	x		
m)			x
n)	x		

6 DE TO GALE KATTENE TIL NABOEN

Forslag:

- Den fornuftige naboen vår klipper den høye hekken sin en gang i uka.
- De smarte politikerne diskuterer den kjedelige saken.
- Den mørke og skumle skogen er full av store, gale flaggermus.
- De hyggelige turistene vil gjerne se mange norske fjorder og fjell.
- Denne fine middagen kostet en liten formue.
- Den fornuftige dattera hennes har kjøpt en liten, smart og fin leilighet.

7 OBJEKTS-PREDIKATIV OG SUBJEKTS-PREDIKATIV

Predikativet står til setningens SUBJEKT	Predikativet står til setningens OBJEKT
Den nye klokka hennes var ikke billig. Jeg blir så frustrert av denne oppgaven! Foreløpig er det valgfritt å ta eksamen. Å røyke utenfor skolen er strengt forbudt.	De malte bordet blått. Disse nyhetene gjør meg bare trist. De kjørte bilen tom for bensin.

8 ER DET TRYGT Å FLY?

i løpet av livet, For det første, Av den grunn, jevnt og trutt, Historisk sett, Men nå, enn tidligere, av sted, Inntil videre

9 HVOR GAMLE BLIR VI?

- Levealderen i Norge har økt jevnt siden 1846.
- I 1900 var forventet levealder 52 år.
- I 2015 var forventet levealder for norske kvinner 84 år.
- For mennene var forventet levealder 80 år.
- Men det er store forskjeller mellom fylkene.
- Finnmark kommer dårligst ut i landet.
- Det gjelder både kvinner og menn.
- Forventet levealder er også avhengig av utdanning.
- Personer med høyere utdanning lever i gjennomsnitt lengst.
- På verdensbasis ser japanske kvinner ut til å leve lengst.

10 SETNINGSANALYSE

Fargekoder: subjekt, **v1**, **V2**, direkte objekt, indirekte objekt, adverbial, setningsadverbial, predikativ

På lørdag blir det fest hjemme hos oss.

Festen starter klokka sju.

Hvis noen har noen allergier, må de ta med mat selv.

Vi skal lage ei stor gryte med biff stroganoff.

Gryteretten serveres med salat, ris og brød.

Vi kommer til å servere kaffe, te, brus og saft.

De som vil ha alkohol, må ta med det selv.

Vi skal sitte utendørs hvis været tillater det.

Derfor må alle ta med varme klær.

Det er fint om du gir beskjed om du kommer eller ikke.

Vi håper at du kan komme.

Husk å ta med det gode humøret ditt!

HELSETNINGER

1 KULTURELLE UTTRYKK

- Amandaprisen er en norsk filmprisutdeling.
- Amandaprisen ble delt ut første gang i 1985.
- Prisutdelingen finner sted i Haugesund en gang i året.
- Kategoriene er omtrent de samme som vi kjenner fra den verdensberømte Oscar-utdelingen.
- Den gjeveste prisen er prisen for beste norske kinofilm.
- I 2016 gikk denne prisen til filmen «Bølgen».
- Over 830 000 personer så «Bølgen» da den gikk på kino.
- Samme år fikk Liv Bernhoft Osa prisen for beste kvinnelige hovedrolle.
- Hun fikk prisen for rollen sin i filmen «Pyromanen».
- Anders Baasmo Christensen fikk prisen for beste mannlige hovedrolle.
- Han fikk prisen for innsatsen sin i filmen «Welcome to Norway».

2 UTBRYTNING (1)

- Det var politikerne som diskuterte ...
- Det er far som steker ...
- Det var Hanne som glemte ...
- Det var legen som la fra seg ...
- Det var familien Nilsen som fikk solgt ...
- Det er Trude som alltid kjøper ...
- Det var Ali som ga ut ...
- Det er sønnen hennes som studerer ...

3 UTBRYTNING (2)

- Det var julefesten politikerne diskuterte ...
- Det er pannekaker far steker ...
- Det var brillene sine Hanne glemte ...
- Det var støtoskopet legen la fra seg ...
- Det var leiligheten familien Nilsen fikk solgt ...
- Det er klær Trude alltid kjøper ...
- Det var ei barnebok Ali ga ut ...
- Det er psykologi sønnen hennes studerer ...

4 UTBRYTNING (3)

- Det var på møtet (at) politikerne diskuterte ...
- Det er hver lørdag (at) far steker ...
- Det var hos oss (at) Hanne glemte ...
- Det var på kontoret (at) legen la fra seg ...
- Det var i forrige uke (at) familien Nilsen fikk solgt ...
- Det er på høstsalget (at) Trude alltid kjøper ...
- Det var nå nettopp (at) Ali ga ut ...
- Det er på Lillehammer (at) sønnen hennes studerer ...

5 PRESENTERING

- a) Det er to hus til salgs ...
- b) Det sto noen gutter og hang ...
- c) Det kjører mange nye biler ...
- d) Det har sittet fire kråker og skreket ...
- e) Det går en buss går fra sentrum ...
- f) Det sto en interessant artikkel i avisa ...
- g) Det ligger en fremmed mann og sover ...
- h) Det kom bare fire studenter ...

6 ER DET NOEN HJEMME?

- a) Er det noen hjemme?
- b) Ligger det en mann i veien?
- c) Står det noen utenfor?
- d) Ble det gjort noen endringer?
- e) Ble det ikke bygd noen nye blokker likevel?
- f) Sitter det en mann på benken?
- g) Ligger det noen på sofaen?
- h) Ble det bestilt billetter til forestillingen?
- i) Ble det sagt noe om nedskjæringene i bedriften?
- j) Har det kommet noen henvendelser om leilighetene?

7 DET OG PASSIV

- a) Det ble ikke bygd noen nye blokker her likevel.
- b) Det vil bli lyst ut fire ledige stillinger etter jul.
- c) Det kan sies mye om den forrige direktøren.
- d) Det vil bli hengt opp lys overalt på senteret i førjulstida.
- e) Det har blitt skrevet mange bøker om Einar Gerhardsen.
- f) Det vil bli lagt ut informasjon om eksamen i god tid.
- g) Det blir fortalt en rekke skrekkehistorier om denne tannlegen.
- h) Det må drikkes mye vann til denne maten.

8 INVERSJON AV DET-SETNINGER

- a) Foreløpig er det valgfritt å ta eksamen.
- b) I skolen kommer det reformer på løpende bånd.
- c) Om sommeren kryr det av turister overalt.
- d) Nå brygger det opp til tordenvær.
- e) Hele helgen skal det bli nydelig vær.
- f) I det siste har det ikke blitt skrevet så mye om denne saken.
- g) Hver dag ble det bygd tre nye hus.
- h) I dag sto det en interessant artikkel i avisa.
- i) I våre dager er det enkelt å holde seg oppdatert.

9 DET-SETNINGER

Riktige setninger:

Er det kaffe på kannen, tro?
Nå brygger det opp til uvær!
Å spise frukt hver dag er viktig.
Foreløpig vil det være valgfritt å ta eksamen.

Rettinger:

Banker det på døra nå?
At du kunne komme på festen, var hyggelig.
Hver dag ble det bygd nye hus.
Skal det være noe mer før vi stenger?
Om sommeren er det fint å kunne dra på ferie.
Det var politikerne som fattet dette vedtaket, ikke byråkratene.

10 SPØRREORD

- a) Hvor lenge, b) Hvordan, c) Hva, d) Hvor, e) Hvor mange,

- f) Hva, g) Hvor, h) Hvorfor, i) Hvordan, j) Hvor, k) Hvorfor, l) Hvordan, m) Når

11 SETNINGSSKJEMA

	FORF.	v1	MIDTF.	V2	SLUTTF.
a)	Jeg	har	ikke	sett	henne på to dager.
b)	I Bergen	regner	det stadig		like mye som før.
c)	Sist, men ikke minst,	vil	jeg	understreke	at trening er viktig.
d)	Etter min mening	har	alle de involverte		et ansvar i denne saken.
e)		Kan	du	sette	koppen din inn i oppvaskmaskinen?
f)	Hvor lenge	kan	de	fortsette	på denne måten?
g)	De gale kattene til naboen	har	visst	tenkt	å hyle hele natta.
h)	Siden jeg går på norskkurs,	er	jeg ikke		på jobb jakt akkurat nå.
i)	Nå	hadde	det	vært	godt med litt kaffe.

12 SLUTTFELTET: STED, TID OG ÅRSAK

- a) Legg klærne dine til vask før du går.
- b) Vi blir nok værende på hytta hele sommeren.
- c) Historien handler om noe som skjedde langt herfra for lenge siden.
- d) Huset har stått og ristet hele dagen på grunn av det forferdelige uværet.
- e) Jeg ble ferdig med søknaden innen fristen fordi du hjalp meg.
- f) Jeg har ikke hatt blund på øyet hele natta takket være alt bråket.

13 TRYKKTUNGT DET

- a)-j) Nei, jeg tror ikke det.

14 TRYKKLETT PRONOMEN OG IKKE

- a) De bruker dem ikke.
- b) De har ikke glemt henne.
- c) De har ikke lest den.
- d) De hilste ikke på henne.
- e) De klarte den ikke.
- f) De leste den ikke.
- g) De likte den ikke.
- h) De rakk den ikke.
- i) De skal ikke treffe henne.
- j) De så henne ikke.
- k) De tror ikke på henne.

15 HVA SKJEDDE I GÅR?

- a) I går kom ikke Frida hjem.
- b) I går kom hun ikke hjem.
- c) I går rakk ikke farmor å lage middag.

- d) I går rakk hun ikke å lage middag.
- e) I går fikk ikke tante Petra solgt noen hatter.
- f) I går fikk hun ikke solgt noen hatter.
- g) I går gikk ikke Selma og Petra søndagstur.
- h) I går gikk de ikke søndagstur.
- i) I går rakk ikke Frida og Ada forelesningen.
- j) I går rakk de ikke forelesningen.

16 SPRÅKDETEKTIV

Nei, jeg vil ikke spørre naboene. Jeg kjenner dem ikke. Neste gang klarer du eksamen, tror du ikke det? Du må hjelpe meg. Jeg greier det ikke alene.

(Rettinger:

Han skulle egentlig ta bussen klokka tre, men han nådde den ikke.

Så flink du har blitt i norsk! - Nei, jeg synes ikke det.

I går formiddag regnet det ikke i det hele tatt.

Har vi ikke kjøpt poteter? Hvorfor husket du det ikke?)

17 IMPERATIVSETNINGER

- a) Ikke gå inn dit! Jeg har nettopp vasket der.
- b) Ta oppvasken i dag, er du snill!
- c) Lag dere litt frokost!
- d) Husk tannlegetimen din i morgen!
- e) Ikke stå her og røyk! Det er forbudt.
- f) Kle godt på deg! Det er skikkelig kaldt ute i dag.
- g) Skriv om dette avsnittet! Det fungerer dårlig.
- h) Ikke kopier mer enn ett kapittel av boka.
- i) Ikke skriv pinkoden på bankkortet ditt!
- j) Ikke oppgi personnummeret ditt med mindre det er helt nødvendig.

LEDDSETNINGER

1 LEDDSETNINGER (1)

	Nominal leddsetning	Adjektivisk leddsetning	Adverbial leddsetning
a)	x		
b)	x		
c)			x
d)			x
e)		x	
f)	x		
g)		x	
h)			x

2 NOMINALE LEDDSETNINGER

- a) At han ikke har sagt noe, er helt utrolig. - subjekt
- b) Jeg skjønner ikke hvordan hun får det til! - objekt
- c) Kan du fortelle hvor du bor? - objekt
- d) Problemet er at ingen vil si noe. - predikativ
- e) Han spør hvem som knuste ruta. - del av objekt
- f) Å holde på en hemmelighet kan være vanskelig. - subjekt
- g) Alle vet at det er sjefen som er problemet! - del av predikativ

3 Å REFERERE SPØRSMÅL (1)

- a) Frida vil vite om du kommer alene på festen.

- b) ... om ikke Ada kan komme likevel.
- c) ... om dere kan ta en tur på kino i kveld.
- d) ... om du har tenkt å lese hele ettermiddagen.
- e) ... om du allerede er ferdig med hjemmeeksamen.
- f) ... om du har funnet et sted å bo.
- g) ... om du ikke kjenner noen her i byen.
- h) ... om du skal på konserten i kveld.
- i) ... om du ofte går ut på fredagene.

4 Å REFERERE SPØRSMÅL (2)

- a) Jeg lurer på hva klokka er.
- b) ... hvor lenge jeg skal vente.
- c) ... hvor du har vært.
- d) ... hvorfor du ikke har ringt til meg.
- e) ... hvem du snakker med.
- f) ... hva du driver med.
- g) ... hvordan det skal gå med oss.
- h) ... når du kommer tilbake.
- i) ... hvilken forklaring du har denne gangen.

5 HVA SIER SIMON?

Forslag:

Simon forteller at arbeidsledigheten i Sverige er ganske høy, særlig blant ungdom.

Simon sier at det var grunnen til at han flyttet til Norge. Simon forteller at han bodde i Oslo først.

Simon sier at han fikk jobb i Bergen etter et halvt års tid.

Simon forteller at lønna var bedre i Bergen enn i Oslo.

Simon sier at han bestemte seg for å flytte.

6 SOM? (1)

a) hvem som, b) hva som, c) hvem, d) hvem som, e) hva, f) hva (hvis hun tenker på 'noe')/hvem (hvis hun tenker på 'noen'), g) hva, h) hvem som, i) hvem som, j) hvem, k) hvem som, l) hva

7 SOM? (2)

- a) Naboene hadde et problem de ikke klarte å løse.
- b) Jeg ønsker meg ei bok som er lett å lese.
- c) De har en hund som elsker å gjemme seg under sofaen.
- d) Vi har funnet et koselig hus vi gjerne vil kjøpe.
- e) På treningen i går traff jeg en mann jeg kjente fra før.
- f) Har du sett den nyeste filmen hans som hadde premiere i går?
- g) Hun protesterer mot den nye veien som kommer til å gå like forbi huset hennes.
- h) De har fattet et vedtak jeg mener at de ikke kan stå inne for.
- i) Miljøbevegelsen mener at de nye vindmøllene, som skal bygges på Sande, vil forstyrre dyrelivet.

8 HVA VIL DE?

- a) Han leser avisa fordi han vil holde seg oppdatert.
- b) De flytter fordi de vil ha bedre plass.
- c) Han drikker kaffe fordi han vil holde seg våken.
- d) Han arbeider hardt fordi han vil bli ferdig før sommeren.
- e) Hun har dratt på kjøpesenteret fordi hun vil se etter ei ny bukse.

9 DRAR DU NÅ, KAN JEG IKKE HJELPE DEG!

- a) Drar du nå, kan jeg ikke hjelpe deg.
- b) Deler du på 12, tror jeg stykket ditt går opp.

- c) Kler du ikke godt på deg, kommer du til å bli syk.
- d) Føler du deg ikke helt pigg, må du holde senga.
- e) Blir konserten avlyst, vil alle få pengene tilbake.
- f) Liker du syltetøyet mitt, kan du gjerne få flere glass!
- g) Blir det kaldt, må du bare skru opp temperaturen på ovnene.
- h) Synes du det er for mørkt, er det bare å tenne lampa over bordet.
- i) Mener du det går for tregt, er du velkommen til å ta i et tak!

10 TUR OVER VIDDEN

... fordi Ada aldri hadde gått over Vidden før.
Siden det ikke blåste den dagen, ...
Ettersom hun ikke hadde brukt turskoene sine før, ...
... slik de egentlig hadde tenkt.
... slik at de ikke kjedet seg

11 SPRÅKDETEKTIV

- a) Vet du når konserten begynner i kveld? / Vet du når konserten i kveld begynner?
- b) Hvis du ikke vil bli med, kan du sende meg en SMS.
- c) Nå er det mulig å kjøpe billetter på Internett.
- d) Hvis du vil, kan vi møtes på forhånd.
- e) Det kan være vanskelig å finne parkering. Derfor er det lurt å være tidlig ute.
- f) Jeg håper de spiller noen gamle låter også, ikke bare ny musikk.

12 SETNINGSSKJEMA FOR LEDDSETNINGER

	FORB.	MIDTFELT		(v1)	VERBAL 2 (V2)	SLUTT-FELT
a)	fordi	norskkurset	snart	slutter		
b)	fordi	han		var		så rastløs
c)	selv om	politikerne	ikke	har	fattet	noe vedtak ennå
d)	at	nedgangen i oljeindustrien		har	representert	en utfordring for næringslivet
e)	at	den enkelte		bør	ha	ansvar for sin egen helsesituasjon

13 HVIS DU TRENGER HJELP, ER DET BARE Å SPØRRE

- a) Selv om han var eneste søker, fikk han ikke jobben.
- b) Hvis jeg får bestemme, vil ingen skoler bli nedlagt.
- c) Like før barna skulle begynne på skolen, flyttet de til London.
- d) At hun alltid er i godt humør, er hyggelig.
- e) At du har tid til å hjelpe oss, er fint.
- f) Å bruke refleks er viktig.
- g) Å sykle på motorveien er forbudt.
- h) Hvis det er fare for liv og helse, kan politiet få tillatelse til å bære våpen.
- i) Så snart alle vindmøllene har kommet i drift, blir øya selvforsynt med elektrisitet.

14 SKAL VI TA EN KAFFE DA?

- a) Da Norge slo Brasil 2-1 i fotball, hvor gammel var du da?
- b) Da Ronald Reagan var president i USA, var du født da?
- c) Hvis det regner, blir du med ut da?
- d) Når du er ferdig med norskkurset, skal du søke jobb da?
- e) Siden du ikke kan kjøre bil lenger, hvordan kommer du til jobben da?
- f) Hvis jeg trenger hjelp, hvem kan jeg spørre da?
- g) Når du ikke har sovet, hvor mye kaffe drikker du da?

15 KOMMA?

- a) Hele byen har stoppet opp fordi det har falt 40 cm snø i løpet av natta.
- b) Plutselig tenkte hun en tanke som hun aldri hadde tenkt før.
- c) Til tross for regnvær ble ikke konserten avlyst.
- d) Til tross for at regnet øste ned, valgte arrangøren å avholde konserten.
- e) Sykkelen, som har stått ubrukt i garasjen det siste året, har endelig blitt solgt.
- f) Kjenner du mannen som bor i hjørneleiligheten, og som har blitt valgt til ny leder i borettslaget?
- g) Den nye ordføreren mener at kollektivtrafikk, varm skolelunsj og økt lærertetthet er budsjettvinnere.
- h) Blir du med ut, eller vil du heller være inne og se på TV?

16 HVA SIER HUN?

Hun sier at i går var hun ikke hjemme.
... i morgen kommer hun ikke på lesesalen.
... neste helg skal hun på hytta.
... på torsdag passer det best.
... i påsken kommer mora hennes på besøk.
... etter middag kan hun ta oppvasken.

17 EN LEDDSETNING I EN HELSETNING

- a) adverbial, b) adverbial, c) objekt, d) adverbial, e) adverbial, f) subjekt, g) objekt, h) adverbial

18 FORDI OG DERFOR

Forslag:

fordi: En dag ringte farmor etter en rørlegger fordi vannet forsvant.

derfor: En dag forsvant vannet. Derfor ringte farmor etter en rørlegger.

fordi: Farmor inviterte rørleggeren på kaffe og pannekaker fordi hun likte ham.

derfor: Farmor likte rørleggeren. Derfor inviterte hun ham på kaffe og pannekaker.

fordi: Even takket ja til invitasjonen fordi han ikke hadde flere jobber den dagen.

derfor: Even hadde ikke flere jobber den dagen. Derfor takket han ja til invitasjonen.

19 SELV OM OG LIKEVEL

Forslag:

selv om: Frida drar på hyttetur med Even selv om hun egentlig burde lese.

likevel: Frida burde egentlig lese. Likevel drar hun på hyttetur med Even.

selv om: Frida avtaler en kinotur med Ada selv om hun vil helst gå på kino med Even.

likevel: Frida vil helst gå på kino med Even. Likevel avtaler hun en kinotur med Ada.

selv om: Ada lar ikke Frida være i fred selv om hun skjønner at venninna er forelsket.

likevel: Ada skjønner at Frida er forelsket. Likevel lar hun ikke venninna være i fred.

20 MENS OG SAMTIDIG

Forslag:

mens: Frida tenker på Even mens hun vasker opp.

samtidig: Frida vasker opp. Samtidig tenker hun på Even. (Frida tenker på Even. Samtidig vasker hun opp.)

mens: Hver morgen hører farmor Nitimen på radio mens hun leser avisa og drikker kaffe.

samtidig: Hver morgen hører farmor Nitimen på radio. Samtidig leser hun avisa og drikker kaffe.

mens: Tante Petra arbeider med hattene sine mens hun venter på kunder.

samtidig: Tante Petra venter på kunder. Samtidig arbeider hun med hattene sine. (Tante Petra arbeider med hattene sine. Samtidig venter hun på kunder.)

4 TEKSTER OG TEKST-BINDING

TEKSTBINDING

1 DETTE ER NYHETENE

Dette er nyhetene. Klokka er 16. Hovedsakene i dag er inntektstap for staten og bygging av stamvei mellom Vestlandet og Østlandet. Først i dag skal vi høre at statens inntekter har gått kraftig ned det siste året. Nedgangen skyldes den lave oljeprisen. Finansministeren har uttalt at nedgangen har blitt noe større enn forventet. Samtidig understreker ministeren at nedgangen ikke får betydning for statsbudsjettet inneværende år. Så til ny stamvei mellom vest og øst. Nå har Stortinget vedtatt å sette i gang bygging av ny stamvei. Byggingen vil starte allerede om et år. Dette var nyhetene. Tilbake til studio.

2 TIDSFORHOLD

a) etter at, b) etterpå, c) etter, d) Etter, e) Etter at

3 HVA SPURTE HUN OSS OM?

Hun spurte oss om vi kunne ta oppvasken etter middag.
... om vi hadde vært i byen helt til nå.
... hvem vi skulle besøke den kvelden.
... hvorfor vi kom først nå (da).
... om vi ikke ville ha noe å spise.

4 HVA SA HUN TIL OSS?

Hun sa at hun bare skulle en liten tur til Larvik.
... hun ville være tilbake på tirsdag.
... vi måtte huske å vanne blomstene mens hun var borte.
... vi ikke måtte glemme å sette ut søppelet.
... vi kom til å klare oss alene noen dager.

5 VANSKELIGE BUDSJETTFORHANDLINGER

a) Jeg må få understreke at budsjettforhandlingene har vært svært vanskelige i år.

- b) Jeg må få understreke at det har vært utfordrende å bli enige.
c) Jeg må få understreke at diskusjonene har vært lange og harde.
d) Jeg må få understreke at det er vanskelig å gjøre alle til lags.
e) Jeg må få understreke at flertallet tross alt må få siste ord.

6 HVEM SKAL VI ANSETTE?

- a) Jeg er usikker på om han virkelig er den beste kandidaten.
b) ... om han egentlig er egnet til stillingen.
c) ... om han faktisk har de kvalifikasjonene vi ønsker oss.
d) ... om han vil bli værende i jobben.
e) ... på om han kommer til å bidra positivt til arbeidsmiljøet.
f) ... om de ansatte vil bli fornøyde.

7 IFØLGE FAR VIL MOR AT ...

Forslag:

Ifølge far vil mor at han og jeg skal male hytta i sommer. / Mor vil visst at far og jeg skal ...
Ifølge far vil mor at han og jeg skal ta opp båten i løpet av helgen. / Mor vil visst at far og jeg ...
Ifølge far vil mor at han og jeg skal ta en tur til Stavanger og besøke tante i løpet av høsten. / Mor vil visst at far og jeg ...

8 HVORFOR SKJER DET?

- a) **fordi:** Halvparten av plantene har visnet fordi du ikke har ikke vannet dem.
derfor: Du har ikke vannet plantene. Derfor har halvparten visnet.
for: Halvparten av plantene har visnet, for du har ikke vannet dem.
b) **ettersom:** Butikken har gått konkurs ettersom kundegrunnlaget var for dårlig.
nemlig: Butikken har gått konkurs. Kundegrunnlaget var nemlig for dårlig.
så ... at: Kundegrunnlaget var så dårlig at butikken har gått konkurs.
c) **for:** Han ble sittende oppe hele natta, for filmen var utrolig spennende.
så ... at: Filmene var så utrolig spennende at han ble sittende oppe hele natta.
så: Filmene var utrolig spennende, så han ble sittende oppe hele natta.

9 FOR - SÅ

- a) **for:** Jeg kan ikke snakke med deg nå, for jeg sitter i telefonen.
så: Jeg sitter i telefonen, så jeg kan ikke snakke med deg nå.
b) **for:** Jeg kunne ikke sykle til jobben i går, for det var klink is på veiene!
så: Det var klink is på veiene i går, så jeg kunne ikke sykle til jobben.
c) **for:** De kunne ikke komme på festen. De lå til sengs med influensa.
så: De lå til sengs med influensa, så de kunne ikke komme på festen.
d) **for:** Han fikk ikke ta eksamen, for han besto ikke alle arbeidskravene.
så: Han besto ikke alle arbeidskravene, så han fikk ikke ta eksamen.

10 HVA ER HENSIKTEN?

- a) Styret har vedtatt nedskjæringer så bedriften ikke skal gå konkurs.
- b) Hensikten med nedskjæringene er at bedriften ikke skal gå konkurs.
- c) Styret har vedtatt nedskjæringer. På den måten håper de å redde bedriften fra konkurs.
- d) For at bedriften ikke skal gå konkurs, har styret vedtatt noen nedskjæringer.
- a) Jeg bruker denne kremen for at huden skal holde seg myk.
- b) Formålet med å bruke denne kremen er at huden skal holde seg myk.
- c) Jeg bruker denne kremen hver dag. Dermed holder huden seg myk.
- d) Jeg bruker denne kremen så huden holder seg myk.
- a) Hensikten med å bruke refleks er å bli sett i trafikken.
- b) Bruk refleks for å bli sett i trafikken!
- c) Du bør bruke refleks slik at du blir sett i trafikken.
- d) Bruk refleks. På den måten blir du sett i trafikken.

11 MED MINDRE DU ...

Du kan ikke klage på valgresultatet med mindre du har brukt stemmeretten.

Du kommer ikke inn med mindre du har nøkkel.

Du kan ikke uttale deg med mindre du har lest boka.

Du får ikke jobb med mindre du skriver noen søknader.

12 ÅRSAKSFORHOLD (1): VIRKNING ELLER RESULTAT?

Forslag:

- a) **Derfor:** Klimaforholdene blir mer ekstreme. Derfor må politikerne gjøre noe.
På grunn av at: Politikerne må gjøre noe på grunn av at klimaforholdene blir mer ekstreme.
- b) **Følgen av at:** Følgen av at Stortinget stilte mistillitsforslag mot en minister, var at regjeringen valgte å gå av.
Å resultere i: Stortinget stilte mistillitsforslag mot en minister. Det resulterte i at regjeringen valgte å gå av.
- c) **Ettersom:** Ettersom Norge har en lang kystlinje, bør alle barn lære å svømme.
Grunnen til at: Grunnen til at alle barn bør lære å svømme, er at Norge har en lang kystlinje.
- d) **Å være skyld i:** Store cruiseskip er skyld i mye forurensning, og bruk av landstrøm må bli obligatorisk for cruiseskip som ligger til kai.
Altså: Store cruiseskip forurenser mye. Altså må bruk av landstrøm bli obligatorisk for cruiseskip som ligger til kai.
- e) **Så:** Vindmøller og solenergi produserer fornybar energi, så politikerne må bevilge mer penger til slike miljøtiltak.
Ettersom: Ettersom vindmøller og solenergi produserer fornybar energi, må politikerne bevilge mer penger til slike miljøtiltak.
- f) **Fordi:** Han må gå på en streng diett fordi han er svært allergisk.
Så ... at: Han er så allergisk at han må gå på en streng diett.

13 ÅRSAKSFORHOLD (2): FORMÅL ELLER HENSIKT?

Forslag:

- a) **Slik at:** Han har pusset opp slik at han skal få en god pris for leiligheten.

- Så:** Han har pusset opp, så han får (skal få) en god pris for leiligheten.
- b) **For å:** Mange pensjonister drar til Spania om vinteren for å slippe kulden i Norge.
For at: Mange pensjonister drar til Spania om vinteren for at de skal slippe kulden i Norge.
- c) **Hensikten med å ... er å:** Ledelsens hensikt med å si opp sju ansatte er å unngå konkurs for bedriften.
For at: Ledelsen skal si opp sju ansatte for at bedriften skal unngå konkurs.
- d) **Så:** Lærerne streiket hele sommeren, så elevene fikk ikke ta eksamen.
Med det resultat at: Lærerne streiket hele sommeren med det resultat at elevene ikke fikk ta eksamen.
- e) **Dermed:** Alle må gjøre sitt beste. Dermed unngår vi klager.
På den måten: Alle må gjøre sitt beste. På den måten unngår vi klager.
- f) **For at:** Han må gå på en streng diett for at han ikke skal bli syk.
Hensikten med å ... er å: Hensikten (hans) med å gå på en streng diett er å ikke bli syk.

14 MOTSETNING

Forslag:

- a) **likevel:** De tjener ikke så mye. Likevel klager de aldri.
selv om: De klager aldri selv om de ikke tjener så mye.
imidlertid: De tjener ikke så mye. Imidlertid klager de aldri.
- b) **men ... likevel:** Brannvesenet kom så fort de kunne. Men huset brant ned til grunnen likevel.
til tross for at: Til tross for at brannvesenet kom så fort de kunne, brant huset ned til grunnen.
selv om: Huset brant ned til grunnen, selv om brannvesenet kom så fort de kunne.
- c) **til tross for at:** Til tross for at rettssaken starter i morgen, har ikke den tiltalte tilstått.
likevel: Den tiltalte har ikke tilstått. Likevel starter rettssaken i morgen.
men ... likevel: Den tiltalte har ikke tilstått, men rettssaken starter i morgen likevel.

15 HVIS DU VIL ...

- a) Hvis du vil bestå eksamen, må du lese mer.
- b) Hvis dere ikke skal komme for seint til båten, må dere dra nå.
- c) Hvis dere begynner å krangle, går jeg hjem.
- d) Hvis du vil ha dessert, må du spise opp hele middagen din.
- e) Hvis du vil lære italiensk, kan du ta et kveldskurs.
- f) Hvis du vil lære å strikke, kan jeg gjerne hjelpe deg.
- g) Hvis dere ikke gjør leksene, kommer dere ikke til å få gode karakterer.

16 BARE DET KUNNE BEGYNNE Å SNØ ...

- a) Bare, b) snart, c) mindre, d) ikke, e) Med mindre, f) Ellers / Hvis ikke

17 PARSETNINGER

- 1) tross for at, 2) meg tvilende til, 3) fordi de, 4) og med at, 5) sant vi får fri, 6) mindre det er ro rundt meg, 7) resulterte, 8) Hensikten med å eller Grunnen til å, 9) med det, 10) håper (at)

TEKSTER

1 HVILKEN TYPE TEKST ER DET?

5	<ul style="list-style-type: none"> • Du må være utadvendt og glad i utfordringer. • Du må ha evne til å arbeide selvstendig og til å se hva som må gjøres. • Du kan bidra positivt til arbeidsmiljøet.
1	På ferie i Oslo? Ta en tur til Vigelandsparken! Skulpturparken er en av Oslos (og Norges!) mest besøkte attraksjoner med over en million besøkende hvert år. Parken har fått navnet sitt etter kunstneren som laget den: Gustav Vigeland.
6	Først settes rørene til vannlåsen sammen. Sørg for at O-ringer og gummipakninger sitter riktig. Unngå å bruke verktøy, og spenn skjøtene sammen med fingrene.
4	Pasienten på rom 502 har vært våken fire ganger i løpet av natta (kl. 00.30, 02.33, 04.20 og 06.15). Blodtrykk 111/67 kl. 07.35.
2	Jeg avsluttet arbeidet mitt med mastergraden sommeren 2012. Deretter arbeidet jeg fire år i Soltoppen teknologiutvikling. Da ble bedriften dessverre lagt ned, og etter det har jeg hatt en del vikarjobber i skolen, særlig i 9. og 10. klasse. Jeg har trivdes godt med det, men jeg vil helst arbeide innenfor teknologi siden det er det jeg har utdanning i.
3	4. mai satte naboen vår i Sandstølen 4B opp et tilbygg som skygger for utsikten vår østover. Naboen tilbygg fører til en vesentlig forringelse av utsikten vår, og derfor kan vi ikke forstå at det skal være mulig å gjøre dette uten noen form for kontroll. Vi ønsker at naboen fjerner tilbygget.

2 FAKTATEKST: KLIMASONER

- 1) både, 2) ligger, 3) preges, 4) varme, 5) hele året,
- 6) vegetasjon, 7) langsomt, 8) deler av, 9) strekker seg,
- 10) mellom, 11) enn, 12) er avhengig av, 13) videre,
- 14) Faktisk, 15) imidlertid

3 VEILEDNING: HVA MÅ DU GJØRE?

- 1) skylle kannen grundig
- 2) fylle kannen til randen med vann
- 3) tømme vannet fra kannen over i beholderen
- 4) sette kannen på maskinens varmeplate
- 5) fukte et nytt kaffefilter
- 6) legge det nye kaffefilteret i holderen
- 7) ha 12,5 strøkne skjeer kaffe i filteret.
- 8) skyve filterholderen på plass
- 9) slå på kaffemaskinen
- 10) tømme den ferske kaffen over på termokannen

4 LEDIG STILLING: ELEKTRIKER

Forslag:

- a) 100 % / Det er en full stilling.
- b) De er elektrikere, installatører og ingeniører. / Man skal arbeide sammen med en installatør, men det er også andre elektrikere der og en ingeniør.
- c) Det er en fast stilling.
- d) Man kan eventuelt være energioperatør i tillegg til å ha fagbrev (i elektro).
- e) Nei. / Nei, men de tilbyr konkurransedyktig lønn og gode pensjons- og forsikringsavtaler.

- f) Nei, det står det ikke noe om.
- g) Nei, det står det ikke noe om.
- h) Ja. / Ja, man må være flink til å omgås kunder.
- i) Man må sende skriftlig søknad med CV på e-post til ottar.johansen@miljostrom.no.

5 FORMELT BREV: KLAGE

- a) I Øvrebø 20A på Fastlandet.
- b) Fordi naboen hans har satt opp et tilbygg som skygger for utsikten hans.
- c) Til utvalget for bolig og bygging i Fastlandet kommune.
- d) Finn Totland.
- e) Det er under 15 m².
- f) Ja. / Ja, det har han.
- g) Han vil at kommunen skal be naboen om å fjerne tilbygget.

6 POLITISKE PARTIER I NORGE

- 1) så bra som det går an = best mulig
- 2) kategorisere, dele inn, ordne = sortere
- 3) linje = akse
- 4) vise, eksemplifisere = illustrere
- 5) ganske, nokså = relativt
- 6) som motytelse = Til gjengjeld
- 7) ulikheter = forskjeller
- 8) få til, klare = oppnå
- 9) skaffe, yte = levere
- 10) gå med på = akseptere

7 ANMELDelse: EN UTROLIG REISE!

- 1) Den nåværende situasjonen i Turkmenistan, Kasakhstan, Tadsjikistan, Kirgisistan og Usbekistan, landenes historie og forfatterens opplevelser på reisen sin i disse landene.
- 2) De er diktaturer (i større eller mindre grad).
- 3) Landenes nåværende ledelse.
- 4) Man står i fare for å beskrive alt som eksotisk og rart.
- 5) Anmelderen skryter av Fatlands formidlingsevne, og vedkommende sier at Fatland skriver godt og medrivende slik at leseren får en følelse av å ha vært med på reisen hennes.

8 OFFENTLIGE BREV

- a) dette ... om, b) bli ... snart ... innen, c) holder ... betydning, d) se ... snarest/omgående, e) ønsker

9 REDEGJØRELSE

Fiske for turister

I Norge er fiske en del av kulturarven. For å ta vare på fiskebestanden finnes det spesielle regler som utenlandske turister må følge når de fisker langs kysten.

Turister kan bare bruke håndholdt redskap. Det vil for eksempel si fiskestang. De har ikke lov til å bruke garn, teiner, ruser eller liknende.

Turister har ikke lov til å selge fangsten sin. De kan bare fiske til eget bruk, og de kan bare ta med 15 kilo fisk per person ut av Norge. Turister har også lov til å ta med en troféfisk, men den må være hel, for ellers teller den som en del av kvoten på 15 kilo.

For en del fiskearter har myndighetene bestemt et minstemål for å beskytte bestandene. For turister er det forbudt å fange fisk som ikke oppfyller minstemålet. For eksempel skal torsk, nord for 62. breddegrad, være over 44 centimeter. Sør for 62. breddegrad må den være over 40

centimeter. Hvis fisken ikke er stor nok til å fanges, skal den settes varsomt tilbake i vannet.

Noen fiskearter er delvis fredet, slik som kveite. Den kan man bare fange visse tider av året. Andre er totalfredet, slik som for eksempel pigghå, ål og brugde. Disse fiskeartene skal alltid settes tilbake i vannet om man får dem på kroken.

Turister som ikke følger reglene, kan bøtelegges. I tillegg vil de få inndratt det de har fanget for mye.

10 INNLEDNING ELLER AVSLUTNING?

1	I denne teksten vil jeg ta for meg studiefinansieringen i Norge: Er den for god, eller bør den tvert imot bli bedre?
	Vanligvis får man behandling på et sykehus eller hos en lege, ofte med medisiner, hvis man blir syk. Slik behandling finansieres i stor grad av offentlige midler. Men mange mener at man også kan bli frisk av å bruke alternative behandlingsmåter. Det kan for eksempel være akupunktur, fotsoneterapi eller homeopati. Utgifter til slik behandling blir imidlertid ikke refundert av det offentlige.
2	Slik jeg ser det, er det altså god grunn til å si at Internett kan bidra til en mer demokratisk verden. Jo mer orientert vi mennesker blir om hva som skjer rundt oss, jo større forståelse får vi, forhåpentligvis, for den situasjonen andre befinner seg i.
1	Dessverre opplever mange av oss å få en eller annen psykisk sykdom i løpet av livet. Da kan man ha behov for å søke profesjonell hjelp, for eksempel psykolog. Mange av oss vil ønske å snakke med en psykolog av samme kjønn som en selv. Da kan det være et problem at det nå nesten bare er kvinnelige studenter på psykologistudiet.
2	Jeg synes altså ikke at det er grunnlag for å hevde at fengselsstraffene i Norge bør bli strengere. Selve lengden på fengselsstraffen er ikke en garanti for at lovbrøtteren blir rehabilitert og kan komme tilbake til samfunnet.
2	Etter min mening kan det ikke være tvil om at språksituasjonen i Norge hadde blitt enklere hvis det bare hadde vært ett skriftspråk her til lands. Hvis jeg hadde fått bestemme, hadde ikke ett av skriftspråkene blitt avskaffet. I stedet hadde det blitt laget et nytt skriftspråk med utgangspunkt i både nynorsk og bokmål. På den måten kunne alle ha blitt fornøyd.
1	På grunn av medisinske fremskritt har gjennomsnittlig levealder økt i moderne tid, og folk blir fortsatt stadig eldre. Det betyr at eldre folk har en annen type sykdommer nå enn de hadde tidligere. Tidligere slet mange eldre med fysiske plager, men nå holder eldre folk seg i god form. Når de så blir syke, er det gjerne psykiske sykdommer som rammer dem, slik som for eksempel demens eller Alzheimer.

11 2 + 1 (1)

Det bør innføres seks timers arbeidsdag.

2 argumenter for	1 argument mot
Prosjekter med seks timers arbeidsdag i enkelte bedrifter viser at de ansatte blir mer effektive når de bare er på arbeid i seks timer hver dag.	Samfunnet trenger mer arbeidskraft, ikke mindre.
Muligheten til å drive fritidsaktiviteter og til å tilbringe tid sammen med familie og venner er viktig for folks psykiske og fysiske helse.	

13 ET ARGUMENT FOR EN SAK: BØR KARAKTERENE I ORDEN OG ATFERD FJERNES?

som, mens, og, enn, når, eller, Samtidig, derfor, egentlig, om

14 ET ARGUMENT MOT EN SAK: BØR KARAKTERENE I ORDEN OG ATFERD FJERNES?

Selv om, som, om, eller, Faktisk, som, som, og, der, og

15 TEST DEG SELV: HVA VET DU OM FORSKJELLIGE TEKSTTYPER?

- 1) Møtereferat.
- 2) For eksempel humor, ironi, følelser og en subjektiv framstilling.
- 3) En annonse.
- 4) Veiledning eller instruksjon.
- 5) Alfakrøll.
- 6) Avsenderens adresse.
- 7) Curriculum Vitae.
- 8) Med vennlig hilsen.
- 9) Korte.
- 10) En anmeldelse.
- 11) Bevis.
- 12) Innledning, hoveddel og avslutning.

FOTO OG ANDRE ILLUSTRASJONER

- s. 23 © Store norske leksikon, fotograf: Henry van der Weyde
s. 85, 128 © Paulina Sroczyńska Mingiacchi
s. 200, 206, 207, 209 © Robert Jarocki
s. 227 © stortinget.no

DREAMSTIME

- s. 26 (1) © Yvonne Bogdanski
s. 26 (2) © KalvisKalsers
s. 29 (1) © Ken Hurst
s. 29 (2) © Pindiath100
s. 67 © Ajafoto
s. 145 © Melica
s. 194 © Dusanzidar

ISTOCK

- s. 27 © Michael Fitzsimmons

NTB SCANPIX

- s. 39 © NTB scanpix
s. 54 © Aftenposten, fotograf: Dag W. Grundseth
s. 82 © VG, fotograf: Bjørn Aslaksen
s. 107 © NPK, fotograf: Anne Tafjord-kirkebø
s. 108 © Fotograf: Berit Roald
s. 122 © AFP, fotograf: Eduardo Munoz Alvarez

SHUTTERSTOCK

- s. 8 © S.Borisov
s. 58 © Eric Isselee
s. 125 (1) © gudak
s. 125 (2) © Randy McVeigh
s. 215 © Smit
s. 222 © Jillwt
s. 223 © Mariusz Szczygiel
s. 229 © Duncan Andison

TEKSTKILDER

- «Kjente nordmenn: Fridtjof Nansen». Fra Wikipedia. Bearbeidet av forfatteren.
«Kjente nordmenn: Thor Heyerdahl». Fra Wikipedia. Bearbeidet av forfatteren.
«En svale gjør ingen sommer». Fra Æsops fabler. Bearbeidet av forfatteren.
«Eplechips». Fra Maprat.no. Tilrettelagt av forfatteren.
«Kjente nordmenn: Ingrid Espelid Hovig». Fra SNL. Bearbeidet av forfatteren.
«Sjuende far i huset». Asbjørnsen, Peter Christen & Moe, Jørgen: *Norske folkeeventyr*. Bokklubben 1982. Tilrettelagt av forfatteren.
«Kjente nordmenn: Cecilie Brækhus». Fra Wikipedia, vg.no og nettavisen.no. Bearbeidet og tilpasset av forfatteren.
«Kjente nordmenn: Magnus Carlsen». Fra Wikipedia. Bearbeidet av forfatteren.
«Hvor gamle blir vi?». Fra Folkehelseinstituttet (fhi.no). Bearbeidet og tilpasset av forfatteren.
«Kulturelle uttrykk, Amandaprisen». Fra nrk.no. Bearbeidet og tilrettelagt av forfatteren.
«Slik setter du sammen og vedlikeholder et avløpsrør». Fra gjoerdetselv.com. Bearbeidet av forfatteren.
«Vigelandsanlegget». Fra Wikipedia. Bearbeidet av forfatteren.
«Faktatekst: Klimasoner». Fra www.coldclimategarden.com og Wikipedia. Bearbeidet og tilpasset av forfatteren.
«Politiske partier i Norge». Fra stortinget.no. Bearbeidet og tilpasset av forfatteren.
«Fiske for turister». Fra fiskeridir.no. Bearbeidet av forfatteren.

